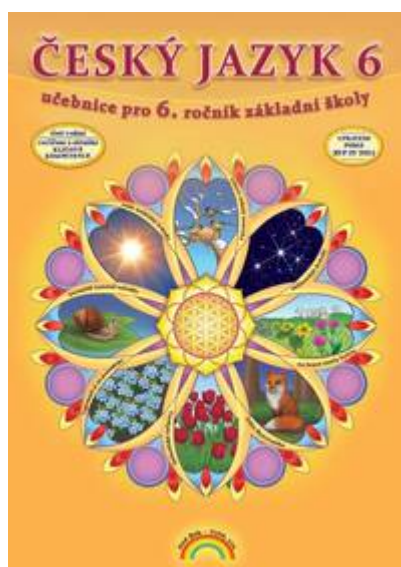

KLÍČ KE CVIČENÍ Z UČEBNICE ČESKÝ JAZYK 6 (66-30) 3. VYDÁNÍ

Nakladatelství Nová škola – DUHA

www.novaskoladuha.cz

Očekávaný výstup:

- odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru
- samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami
- rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití

UČEBNICE str. 5

1. SPISOVNÁ A NESPISOVNÁ ČEŠTINA

1. mačka – Slovensko, a cat – Velká Británie, die Katze – Německo, kóška – ruština, le chat – Francie, di gatto – Itálie, kočka – Česká republika

UČEBNICE str. 6

2. NĚKTERÉ JAZYKOVÉ PŘÍRUČKY

1. a) Bible kralická, Kralická bible
b) kybernetika; [-ty-]; ve Slovníku cizích slov
2. a) mít ve zvyku, zvyk je železná košile
b) komická postava, hlupák, služebník obveselující pána
c) z maďarštiny
d) šereda – rod mužský i ženský
e) číslovka, příslovce
f) řečech
3. a) lingvistika – jazykověda; gramatika – mluvnice; syntax – skladba; stylistika – nauka o slohu
c) lingvistika – latina; gramatika – řečtina; syntax – řečtina; stylistika – latina
4. a) zakončení 2. pádu, mluvnický rod, věcný význam, nejčastější spojení, ustálená spojení a vysvětlení jejich významů, způsob tvoření přídavného jména
b) zakončení 2. pádu, mluvnický rod, věcný význam, nejčastější spojení, odborný termín z botaniky, přenesené významy slova dřevo, ustálená spojení a vysvětlení jejich významu, chápavý; způsob tvoření přídavných jmen, zdobnělina a její 6. p., č. mn.

Očekávaný výstup: spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova

UČEBNICE str. 7

1. HLÁSKOSLOVÍ

Hlávka a písmeno

1. a) Měl také jednu vyhaslou sopku. Ale vždycky říkával: „Člověk nikdy neví,“ a vymetl i tu vyhaslou. Jsou-li sopky dobře vymeteny, hoří mírně a pravidelně, nevybuchují. Sopečné výbuchy jsou jako oheň v krbu. Na naší Zemi jsme ovšem příliš malí, abychom si mohli vymetat sopky. Proto nám způsobují spoustu nepříjemností. Malý princ vytrhl trochu smutně také poslední výhonky baobabů. Myslel, že se už nikdy nevrátí. Ale všechny tyto obvyklé práce se mu zdály toho rána nesmírně milé. A když naposled zalil květinu a chystal se ji zakrýt poklopem, zjistil, že je mu do pláče.
b) vymetl, krbu, vytrhl
c) měl, člověk, květinu
d) vyhaslou, spoustu
e) mněl, člověk, všichni, naposled, květinu
f) A. NE; B. ANO; C. ANO
g) Ne. Výbuch sopky je krátkodobě katastrofa, ale dlouhodobě je přirozenou a důležitou součástí fungování planety. Příroda má schopnost obnovy – a někdy se díky sopečné činnosti stává ještě bohatší než předtím.

2. slabikotvorná: srdce, krvinky, první, zrnko, Vltava, vlčice, plný, slza, držení, vlněný, odvezl, smrkový, hltan.
3. kroutil, autorita, louka, Austrálie, poutník, automobil, mouka, houby, euro, loutka, loupežník, smlouva, foukal, proutěný

UČEBNICE str. 8

4. zbil (zmlátil) – zbyl (zůstal), bidlo (tyčka) – bydlo (bydlení), blížká (někde blízko) – blýská (blesky na obloze), mi (3. p. od já) – my (více osob), míval (měl) – mýval (medvídek), mít (vlastnit) – mýt (umývat), pil (pil tekutinu) – pyl (žlutý prášek), slepiš (lepidlem) – slepýš (ještěrka), opilovat (obrousit) – opylovat (sbírat pyl), pikat (při schovce) – pykat (být potrestán), síra (chemický prvek) – síra (mléčný výrobek), vír (vodní, vzdušný) – výr (pták)
5. zprá | vy v te | le | vi | zi, zá | pi | sy na ta | bu | li, před zr | cad | ly (zr | ca | dly), pod sto | ly, mo | tý | li v je | te | li, hři | by pod du | by, se Špa | ně | ly a Ita | ly, cu | kro | ví, šim | pan | zi, pět ble | du | lí

Spisovná výslovnost souhlásek

1. hlatký – podle následujícího k neznělá, když – na konci slova vždy neznělá, kníška – podle následujícího k neznělá, čedba – podle následujícího b znělá, žapka – podle následujícího k neznělá, prozba – podle následujícího b znělá, nechty – podle následujícího t neznělá, loťka – podle následujícího k neznělá, hláčka – podle následujícího k neznělá, prutší – podle následujícího š neznělá, skoušet – podle následujícího k neznělá, g doupeti – podle následujícího d znělá, s podbělu – podle následujícího p neznělá, z hedvábím – podle následujícího h znělá, f tůni – podle následujícího t neznělá
2. b) protože bez souvislostí je výslovnost slov plot i plod, les i lez, ... stejná; Před domkem máme nízký plot. Utrhl jeden plod z broskve. Za chalupou je smrkový les. Lez rychle nahoru. Ježek dupy dup. Na návsi rostl statný dub. Musíme jet do nemocnice. Koupila jed na krysy. Číňané vynalezli střelný prach. Máme nový práh do kuchyně. Hlava, trup a končetiny tvoří lidské tělo. Trub, ať uvolní cestu. Setřela si pot z čela. Pod stolem se válely papíry.

UČEBNICE str. 8

3. Tento příklad je stále nejjasnější. Která hvězda je nejjasnější? Poddaný pomlouval svého pána. Petr si vzal podaný sešit. Racci loví u řek ryby. Čisté potoky obývají raci říční. Malá Evička plaší na dvorku slepice. Strýčkovy andulky jsou plašší než naše.
5. zhoda, gdisi, podmňet, vješ, babičin, hrupki, krezba, pjet úkolů, Ana, mňesckí sat, zhořel, obráski, vístava, svjet, koroptef, ňískí poset, strouchňivjelí pařes
6. Ty dvě dívky se zúčastnily obou závodů ve vytrvalostním běhu uprostřed města. [Ti dvje dítki se zúčastnili obou závodů ve vitrvalostním bjehu uprostřet mňesta.]

2. SLOVNÍ PŘÍZVUK

1. a) postavičky z plastelíny, na nejnepřístupnějších místech, do kroužku vaření, u našeho domu, při hodině matematiky, z lipových květů, v nejneobydlenějších oblastech, za zlámanou grešli
b) Nestojí to zas nic. Dostat za něco grešli bylo prostě něco tak malicherného, že to nestálo ani za řeč.
2. Kolem naší čalupy rostou jehličnaté lesy. S babičkou sem chodíme na houby. S oblíbou sbíráme horůvky na knedlíky. Uprostřed lesů je malé jezírko. Do jezírka se chodíme ochladit. Mezi stromy můžeme vidět blízkou hájovnu.

Uč., str. 10–20

III. NAUKA O SLOVĚ

Očekávaný výstup: rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí

UČEBNICE str. 10

1. TVOŘENÍ SLOV

Slova motivovaná a nemotivovaná

1. motivovaná: holubník, nazelenalý, sídliště, lékař
nemotivovaná: kočka, starý, les, černý, stůl, klíč, úkol

Odvozování slov

1. krásně - krásný, neschopný - schopný, borůvčí - borůvka, pracovní - práce, učitelka - učitel, porážka - porazit, krabička - krabice, pěkně - pěkný.
2. létat - vylétat, odlétat; líný - lenoch, lenivěť; chovat - chovatel, vychovat; škola - školní, školník; voda - vodák, vodní; péct - upečený, pečivo; mák - makový, makovice; léčit - vyléčit, léčivo; učit - naučit, učitel; trh - tržiště, trhovec; den - denní, deník; koupit - nakoupit, vykoupit
3. a) Výprava za zubry. Zubři je pozorovali dlouhou chvíli. Vítr vál stranou od hochů, takže zubři nevěřili lidský pach a uklidnili se. Krávy se přitlačily k sobě a třely se. Mačkaly si tak obtížné komáry, kteří se hustě usadili po obou stranách břicha. Telátko si pochutnávalo na jeteli a mladé travičce. Vůdce stáda utrl celým kapradinovým trsem, ale nesežral ho. S visícími kapradinami v hubě zvedl hlavu. Něco zavěťřil.
b) hustě - hustý, travičce - tráva, nesežral - žral, zavěťřil - věťřil

UČEBNICE str. 11

2. SLOVOTVORNÝ ROZBOR

1.

slovo odvozené	slovo základové	slovotvorný základ	slovotvorný prostředek
krásně	krásný	krásn	koncovka -ě
překrásný	krásný	krásný	předpona pře-
lesník	les	les	přípona -ník
mátový	máta	mát	přípona -ový
rychlost	rychlý	rychl	přípona -ost
břízka	bříza	bříz	přípona -ka
trávník	tráva	tráv	přípona -ník
stavba	stavět	stav	přípona -ba
ženský	žena	žen	přípona -ský
bydliště	bydlet	bydl	přípona -iště
školní	škola	škol	přípona -ní
kolébka	kolébat	koléb	přípona -ka

UČEBNICE str. 12

2.

A. lovit	zlevnit	B. namazaný	mezník	C. hradní	radit
lovec	zlevnění	mazat	zamezit	zahrada	poradní
výlov	sleva	mazání	omezený	vyhradit	poradce
ulovit	zlevněná	promazat	vymezit	ohradit se	porada
lovná				hradby	

3. a) Hedvábí pochází z Číny. První zmínky o chovu bource morušového spadají do 3. tisíciletí př. n. l. O vynálezu jeho výroby vypravuje legenda. Objev hedvábného vlákna je spjat se jménem Chuang-Ti. Muž toho jména požádal svoji ženu, aby zjistila, kdo škodí jeho morušovníkům. Manželka objevila bílé housenky, které vytvářely bílé zámotky. Když náhodou upustila zámotek do horké vody, zjistila, že z něho může vytáhnout jemné vlákno a navinout ho na cívku. Objevila tak technologii výroby hedvábí, která zůstala více než 2000 následujících let čínským tajemstvím. Hedvábí bylo velmi cenným zbožím. Pokusy o vývoz technologie se trestaly smrtí.
b) pochází: předpona po-, přípona -í; vynálezu: předpona vy-, přípona -u; výroby: předpona -vý, přípona -y; vypravuje: předpona vy-, přípona -uje; objevila: předpona ob-, přípona -ila; zámotky: předpona zá-, přípona -ky; upustila: předpona u-, přípona -ila; výroby: předpona vý-, přípona -y; následujících: předpona ná-, přípona -ujících; tajemstvím: předpona není, přípona -emstvím; vývoz: předpona vý-, přípona není
c) Hedvábná stezka – trasa vedoucí přes střední Asii, Persii až ke Středozemnímu moři. Čína díky ní obchodovala například s Indií, Persií, arabskými zeměmi a také s Římskou říší.
4. a) Letní dny už skončily. Na zahrádkách za lidskými obydlími vrcholí sklizeň zeleniny, na vinicích zase sběr hroznů.

Mizí jeden luční kvítek za druhým. Ze stromů opadaly poslední listy, vítr si s nimi pohrává. Syslové si dělají zásoby potravy na zimu. Jezevci se pomalu ukládají k zimnímu spánku. Lidé nosí deštníky, protože deštivých dnů přibývá a začínají podzimní plískanice.

- c) letní: slovo základové – léto, slovotvorný základ -let-, přípona -ní;
deštivý: slovo základové – déšť, slovotvorný základ -dešť-, přípona -ivý
5. a) PO rybář = PS chytil, PO on (nevyjádřený) = PS pustil, PO rybka = PS slíbila, PO ona (nevyjádřený) = PS splní, souvětí – 4 věty.
b) Rybář (1) chytil (5) jednoho (4) dne (1) zlatou (2) rybu (1), pustil (5) ji (3) a (8) rybka (1) na (7) oplátku (1) slíbila (5), že (8) mu (3) splní (5) tři (4) přání (1).
c) přání – 4. p., č. mn., r. stž., vzor stavení
d) rybář: slovo základové – ryba, slovotvorný základ -ryb-, slovotvorný prostředek: přípona -ář
rybka: slovo základové – ryba, slovotvorný základ -ryb-, slovotvorný prostředek: přípona -k-, koncovka -a
6. ryba, rybník, rybina, rybníční, rybařit, rybářka, rybí, porybný...

UČEBNICE str. 13

3. SLOVA PŘÍBUZNÁ

1. a) Středověké hrady. Hrady plnily řadu funkcí, především obytnou a obrannou. Obývali je hradní páni, v podhradí většinou žili poddaní. K obraně před dobyvateli sloužily hradby. Nejstarším kamenným hradem v Čechách je Přímada z doby před rokem 1121. Pražský hrad i po přestavbě z roku 1135 zůstal hradištěm. Stavební úpravy potihly i Vyšehrad. Ve 13. století začaly vznikat šlechtické hrady, známý je například Jindřichův Hradec.
b) hrady, hradní, podhradí, hradby, hradem, hrad, hradiště, Vyšehrad
c) A. NE; B. ANO; C. NE; D. NE
2. lovec – lovit, kupující – nákup, bavič – zábava
3. kov, kovář, podkova, kovat, kování, kovový, kovadlina – písař, písemný, opisoval, dopis, písmo – slovo, slovník, vyslovit, slovní, výslovnost, slovosled – kopat, překopávat, kopanec, kopaná; nepatří nikam: rybíz, písek, kovboj, slovenština, kopec

UČEBNICE str. 14

4. ROZBOR STAVBY SLOVA

1.

	<i>předpona</i>	<i>kořen</i>	<i>přípona</i>	<i>koncovka</i>
školní		-škol-	-n	-í
školák		-škol-	-ák	
předškolák	před-	-škol-	-ák	
školačka		-škol-	-ačk	-a
školit		-škol-	-it	
vyškolený	vy-	-škol-	-en	-ý

UČEBNICE str. 15

2. záruka – ruk, rozcvička – cvič, podhradí – hrad, výchova – chov, poslušárna – sluch, podkova – kov, povodí – vod, omluva – mluv, zábava – bav
3. popelář - popel, nosík - nos, listina - list, sklárna - skl, teplota - tepl, bruslař - brusl, zimník - zim, hračka - hra, botník - bot
4. a) nenatřhal, zakopnul, zařídil, vodička, prales
praděd, učitel, úlovek, přiletět, rozkmitali
b) vodička, učitel
c) prales, praděd
d) nenatřhal, zakopnul, zařídil, prales, praděd, učitel, úlovek, přiletět
5. a) Herakles. Řecký hrdina Herakles šel po úzké stezce. Najednou uviděl zvíře, které se ho chystalo kousnout. Připravil se k boji a zasadil mu několik ran kyjem. Myslel si, že bude moct jít dál. Jaký byl jeho úžas, když viděl, že zvíře hbitě roste. Za chvíli bylo třikrát větší než dřív. Herakles se znovu prudce vrhl na netvora a zasadil mu dvojnásobný počet ran. Netvor ale znovu vyrostl a stával se stále nebezpečnějším. Herakles umdlával. Náhle se

objevila bohyně moudrosti Athéna: „Zadrž, Herakle! Chceš vědět, jak se jmenuje netvor, s nímž zápasíš? Jeho jméno je Svár. Přestaneš-li ho dráždit, bude tak malý, jako byl na začátku.“

- b)** hrdina: předpona není, kořen -hrd-, přípona -in, koncovka -a;
zasadil: předpona za-, kořen -sad-, přípona -il, koncovka není;
nebezpečnějším: předpona ne-, kořen -bezpeč-, přípona -nějš-, koncovka -ím;
netvora: předpona ne-, kořen -tvor-, přípona není, koncovka -a
moudrosti: předpona není, kořen -moudr-, přípona -ost, koncovka -i;
netvor: předpona ne-, kořen -tvor-, přípona není, koncovka není

- c)** Svár (nenávist)

- 6.** učitel, skladatel, vychovatel, ředitel, chovatel (povolání)

UČEBNICE str. 16

7. pohlavek, hlavolam – slova příbuzná; zima, zimnice – slova příbuzná; hráč, výhra – slova příbuzná; záložka, podložka – slova příbuzná; příklad, příkladem – různé tvary téhož slova; letní, letními – různé tvary téhož slova; kouzlo, kouzelník – slova příbuzná; ruka, rukama – různé tvary téhož slova; přísloví, příslovími – různé tvary téhož slova; zaplatit, vyplatit – slova příbuzná; platí, platíme – různé tvary téhož slova; závod, závodník – slova příbuzná.

8. a) Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne. (Pokud opakovaně děláme něco riskantního, nečestného nebo jinak špatného, časem se nám to může vymstít.) Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá. (Ten, kdo ubližuje nebo způsobuje problémy druhým lidem, často nakonec sám na tyto problémy doplatí.) Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. (Všechny naše činy mají své následky.) Vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá. (Lidé podobného založení se vždy vzájemně přitahují, mají k sobě blízko.) Kovářova kobyla chodí bosa. (Ten, kdo něco dělá pro ostatní, to někdy nemá pro sebe.)

b) vodu: -vod- (povodí, vodník, vodní); utrhne: -trh- (vytržený, natrhnout, trhlina); kopá: -kop- (zákop, kopnout, výkop); padá: -pad- (propad, pád, dopad); lesa: -les- (lesník, lesní, prales); volá: -vol- (odvolání, zavolat, volání); sedá: -sed- (přisedící, sednout, posedět); rovný: -rovn- (odrovnat, rovnat, srovnat); kovářova: -kov- (kovat, kovárna, kov); chodí: -chod- (podchod, příchod, odchod).

c) Nejsou. Slova nejsou významově stejná. Slovo podvodník vzniklo ze slova podvod (klam, lest), nikoliv voda.

9. a) zmizelo: z- předpona, miz – kořen, -el- přípona, -o – koncovka

uviděl: u- předpona, vid – kořen, -ěl- přípona

řezníkovi: řez – kořen, -ník- přípona, -ovi – koncovka

přivedla: při- předpona, ved- kořen, -l- přípona, -a – koncovka

telátko: tel- kořen, átk- přípona, -o – koncovka

promluvila: pro- předpona, mluv – kořen, -il- přípona, -a – koncovka

b) promluvila – mluvit, rozepře – pře, telátko – tele

c) Jedná se o dva různé tvary jednoho slova. Ne o slova příbuzná.

d) Bratr Paleček byl šaškem krále Jiřího z Poděbrad, vynikal svou bystrostí a důvtipem.

UČEBNICE str. 17

5. ZMĚNY HLÁSEK PŘI ODVOZOVÁNÍ

Změny samohlásek

1. a) O lišce a hroznech. Mlsná liška běžela kolem vinné révy, kde visely zralé hrozny. Postavila se na zadní, ale na hrozny nedosáhla. Zkoušela vyskočit, ale zase neuspěla. Toužila po šťavnatých bobulích víc a víc, a tak skákala po dříví, až z toho byla celá rozlámaná. Teprve pak si uvědomila marnost svého počínání a začala si nalhávat, že jsou hrozny kyselé a že by ji bolelo břicho. A když tomu uvěřila, odcházela z vinice s lehkým srdcem.

b) vinné – vzniklo ze slova víno krácením; zralé – vzniklo ze slova zrát krácením; vyskočit – vzniklo ze slova skočit, změna není; šťavnatých – vzniklo ze slova šťáva krácením; dříví – vzniklo ze slova dřevo střídáním; břicho – vzniklo ze slova břicho dloužením.

c) A. NE; B. NE; C. ANO; D. NE

2.

slovo odvozené	slovo základové	změna
soudek	sud	S
makovec	mák	K
můstek	most	S

slovo odvozené	slovo základové	změna
kožený	kůže	S
traviny	tráva	K
zahrádka	zahrada	D

doubek	dub	S
řidič	řít	K
nožík	nůž	S
dráček	drak	D

větévka	větev	D
koník	kůň	S
miska	mísa	K
domek	dům	S

UČEBNICE str. 18

Změny souhlásek

1.

	<i>přídavné jméno</i>	<i>změna</i>
<i>pták</i>	<i>ptačí</i>	<i>k – č</i>
opice	opičí	c – č
sojka	sojčí	k – č
moucha	muší	ch – š
netopýr	netopýří	r – ř
pavouk	pavoučí	k – č

2. bílá stužka (stuha, h – ž), něžný úsměv (něha, h – ž), kuchařčina (kuchařka, k – č) zástěra, oříškový (ořech, ch – š) dort, střešní (střecha, ch – š) okno, přihláška (přihlas, s – š) do baletu, uhrazení (úhrada, d – z) nájmu, ušní (ucho, ch – š) boltec, srážka (srazit, z – ž) vlaků, přišlo ochlazení (ochladit, d – z), nečekaná porážka (porazit, z – ž), donáška (donést, s – š) novin
3. a) Ve středověku žilo panstvo v kamenných hradech a tvrzích, prostí lidé měli své bídne příbytky v podhradí.
b) panstvo z páni krácením, hrádek z hrad dloužením, sluha ze sloužit střídáním samohlásky, služka ze sluha změnou h – ž
c) středověku – 6. p., č. j., r. m. než, vzor hrad; tvrzích – 6. p., č. mn., r. ž., vzor píseň; podhradí – 6. p., č. j., r. stř., vzor stavení
Ukázat skloňování slova člověk/lidé.
d) žilo – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; měli – 3. os., mn. č., zp. ozn., čas min.

UČEBNICE str. 19

6. ODVOZOVÁNÍ PŘÍDAVNÝCH JMEN PŘÍPONOU -SKÝ

1. olomoucký, rakouský, dětský, husitský, třebíčský, bukurešťský, lidský, bělošský, dobříšský, bangladéšský, městský, valašský, týnecký, řížský, skautský, pardubický
2. Čeština neboli český jazyk patří mezi západoslovanské jazyky. Od 7. třídy se budu učit francouzský jazyk. Kavkazský ovčák je výborný hlídač. Při návštěvě Afriky se naučil černošský tanec. Krkonošský národní park byl založen roku 1959. Myslivce doprovází do lesa lovecký pes. Maminka má ráda řecký olej. V budově školy se nachází plavecký bazén. Kroměřížský zámek patří mezi památky UNESCO.
3. Olomoucký orloj je méně známý než ten pražský. Mezi mé oblíbené pochoutky patří pardubický perník. Ostravský dětský sbor vystoupil se svým novým sbormistrem. V dobříšském zámku se konají různé výstavy. Sázavský klášter byl vybudován v blízkosti řeky Sázavy. Litomyšlský orchestr zahrál oblíbené skladby světových skladatelů. Mělnický zámek byl vystavěn nad řekou Labe. Dokážete vyprávět pověst o blanických rytířích?

UČEBNICE str. 20

4. a) americký fotbal, znojemské okurky, italské špagety, pardubický perník, holandské tulipány, vizovické pečivo, švýcarské hodinky, jablonecká bižuterie, benátské zrcadlo, jihočeské rybníky, čínský porcelán, karlovarské oplatky
b) američtí, znojemští, italští, pardubičtí, holandští, vizovičtí, švýcarští, jablonečtí, benátští, jihočeští, čínští, karlovarští
c) Bratranec hraje americký fotbal. Náš děda má rád znojemské okurky. Na dovolené jsme jedli italské špagety. Při návštěvě Pardubic jsme ochutnali pardubický perník. K narozeninám jsme mamince koupili holandské tulipány. Vizovické pečivo je známé nejen u nás, ale i v cizině. Můj bratranec je přesný jako švýcarské hodinky. Jablonecká

bižuterie se mi velmi líbí. Na zámcích můžete vidět benátská zrcadla. Jihočeské rybníky jsou lákadlem pro rybáře. Právý čínský porcelán je velice drahý. Babička nám z lázní vždy doveze karlovarské oplatky.

5. pařížští radní, italská jídla, francouzští policisté, ruští vojáci, valašští rodáci, australští domorodci, budapešťští režiséři, madridští obchodníci, benátská zrcadla, japonští malíři, přeloučští číšníci, budějovičtí fotbalisté, ostravská divadla, olomoučtí herci, krkonošští průvodci, londýnská muzea, kroměřížští stavitelé, aljašští vlci, královéhradečtí občané
6. a) Indiánští lovci se zaměřovali na lov bizonů. Američtí občané jsou většinou potomci evropských přistěhovalců. Evropští dobyvatelé rozvrátili indiánské říše. Australští obyvatelé jsou často nazýváni protinožci. Čeští panovníci byli většinou cizího původu, jedinou výjimkou jsou Přemyslovci a Jiří z Poděbrad. Afričtí domorodci pěstují proso, sladké brambory, banány, kávu a čaj.
- b) Indiáni jsou původní obyvatelé Ameriky, kteří tam žili dávno před příchodem Evropanů. Název vznikl omylem, když roku 1492 připlul do Ameriky Kryštof Kolumbus a myslel si, že je v Indii. Indiáni netvoří jeden národ, ale mnoho různých kmenů s vlastním jazykem, kulturou a zvyky. Žili v Severní, Střední i Jižní Americe a živili se lovem, zemědělstvím nebo rybolovem.

Uč., str. 21–33

IV. PRAVOPIS

Očekávaný výstup: v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slohotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace

UČEBNICE str. 21

1. a) A. liška, píseň, nelíbila, zběsilého; B. být, kusy; C. liško, prosím, umí, písničku; D. brzičko, liška, uslyšela, masíčko, rozplývala; E. šli, větvi; F. milý, abych, pronikavý
- b) E, D, F, C, A, B
- c) A. NE; B. ANO; C. ANO; D. NE; E. ANO; F. ANO
- d) Natěšená (2) liška (1) vzbudila (5) psa (1), ale (8) jeho (3) píseň (1) se (3) jí (3) nelíbila (5). Za (7) zběsilého (2) štěkotu (1) ji (3) pes (1) pronásledoval (5) až (8) do (7) sousedního (2) lesa (1).
- e) liška
- f) zpěvák
- g) probudil – předpona pro-, kořen -bud-, přípona -il, koncovka není; zakokrhá – předpona za-, kořen -kokrh-, přípona -al, koncovka není; uslyšela – předpona u-, kořen -slyš-, přípona -el, koncovka -a; dostala – předpona do-, kořen -st-, přípona -al, koncovka -a; přiběhla – předpona při-, kořen -běh-, přípona -l, koncovka -a; objevila – předpona ob-, kořen -jev-, přípona -il, koncovka -a; rozplývala – předpona roz-, kořen -plýv-, přípona -al, koncovka -a
- h) kohout a pes
- i) pane – 5. p., č. j., r. m. živ., vzor pán; obdivovatelka – 1. p., č. j., r. ž., vzor žena; slétněte – 2. os., č. mn., zp. rozk., čas neurčujeme; abych mohla – 1. os., č. j., zp. podm. přít.
- j) přelstít, honit
- k) Ezop, Jeana de La Fontaine, Ivan Andrejevič Krylov, Ivan Olbracht
2. Nemáme věřit lichtokám a falešné chvále. Chytrost a rozvaha jsou silnější než lest.

UČEBNICE str. 22

1. PSANÍ Ú/Ů

1. neústupný člověk, manikúra, fůra sena, odůvodnění, je to hrůza, bezúročná půjčka, mihule patří ke kruhoustým, král na trůnu, různoběžky, čtyřúhelník, zúžené kalhoty, třílůžkový pokoj, půllitr piva, neúplný zápis, zúčastnil se závodu, účetní a průvodčí, dlouhá túra, dubová kůra, zaúkoluj ho

2. ZDVOJENÉ SOUHLÁSKY

1. nejjemnější hedvábí, půllitrová lahev, právní jednání, nejjasnější hvězdy, rozzlobený Doddustojník, bezzásadové jednání
- Nejjemnější hedvábí se vyrábělo v Číně. Na výlet nám vystačí jen půllitrová lahev. Tatínek se zúčastnil právního jednání. Baví mě pozorovat ty nejjasnější hvězdy. Rozzlobený Doddustojník okřikl svého mladšího kolegu. Toto jednání považuji za bezzásadové.

2. rozdělit od sebe – oddělit, odložit o nějakou dobu – oddálit, sloužící králi – králův poddaný, stařec bez zubů – bezzubý stařec, odpočinek – oddych, muž, který zuří – rozzuřený muž, skupina skautů – skautský oddíl, člověk bez zásad – bezzásadový

UČEBNICE str. 23

3. PSANÍ -N/-NN-

1. sloní, havraní, beraní, vraní, jelení, krocaní, varaní, tulení, lachtaní, kuní, klokaní
2. ranní čaj, činná sopka, olověné závaží, rané jahody, kamenný most, sloní chobot, vraní oko, senná rýma, proutěný koš, tepenné krvácení, kolenní vazy
Na táboře začíná den ranní rozcvičkou. Znáš nějakou činnou sopku? Ve fyzice používáme olověné závaží. Na zahradě pěstujeme rané jahody. Na výletě jsme šli přes kamenný most. Sloní chobot používají sloni k trhání trávy. Vraní oko je jedovatá rostlina. Jirka trpí sennou rýmou. Houby sbíráme do proutěných košů. V nemocnici mi zastavili tepenné krvácení. Při fotbale jsem si poškodil kolenní vazy.
3. a) korunní svědek, kamenné, kostěné i dřevěné nástroje, rané brambory, strunné nástroje, tlumený zvuk, okenní rámy, havraní vlasy, týdenní plán, jmenný telefonní seznam, odsouzený muž, beraní rohy, raný středověk, kuní nora, postranní úmysly, účinné léky, tulení kůže, jeskynní chodby, varhanní koncert, ochranné pomůcky, lachtaní mládě, drcený kmín
b) hraný příběh, stehenní kost, raný hrášek, zlomená noha, rovnoramenný i rovnostranný trojúhelník, plamenná výzva, rostlinné máslo, stavební firmy, skleněné vázy, pozlacený prstýnek, ranní směna, dceřiné buňky, celozrnný chléb, bylinná koupel, krocaní hudební, slané tyčinky, slunný den, stinné údolí, terénní motorky, záchranná brzda, violka vonná

UČEBNICE str. 24

4. Maminka si vaří ranní kávu. Ranní vstávání nemám rád. Na zahrádce pěstujeme raný salát. V obchodech už mají rané jahody.
5. Jaké kamenné nástroje z pravěku znáte? (pěstní klín, sekáč, škrabka); Jaké telefonní číslo má záchranná služba? (155); Ve kterém městě najdeme náš nejstarší kamenný most? (Písek); Která oblast je známá jeskynními prostory? (Moravský kras); Víte, co je věnné město? (město královen)
6. moje rodina, rodinná výchova, desetinná čísla, jedna desetina, cenný šperk, ceniny, ceník zboží, vedlejší věta příčinná, skutečná příčina, v hlubinách Země, hlubinné doly, vinice s vinnou révou, deník s denními záznamy, senná rýma, seník, ty jsi hrdina, hrdinný boj, Javoříčské jeskyně, jeskynní prostory, varhanní koncert, kostelní varhany, jihočeská krajina, léčivé byliny, bylinné výtažky, nový zákoník, zákonný postup
7. vlněný svetr, krátkovlnná vysílačka, vyměněné boty, výměnný obchod, chráněná krajinná oblast, ochranné krémy, hliněné nádoby, nástěnné hodiny, slaměné ozdoby, změněné číslo, odměněný sportovec, plněné paprikové lusky, zachráněné kotě, záchranné vesty, rozměněné peníze
8. Včera jsem si u ranní kávy listoval Eviným deníkem. Eva je moje sestra, denně si najde chvíli, aby zapsala několik řádků, i když to není povinné. Její deník je naplněný cennými postřehy. Za teplých slunných dní se nejraději uchýlí do altánu ve stinném osamělém koutu zahrady. Od své každodenní činnosti se nedá vyrušit ani havraním křikem. Své dojmy doplňuje kresbami.
9. a) Nástěnné jeskynní malby vědci pokládají za nejstarší umělecké projevy člověka. Pravěké malby najdeme téměř po celém světě, ale nejznámější se vyskytují v jeskyních ve Francii a ve Španělsku. (první věta je jednoduchá, druhá je souvětí o dvou větách)
b) 1. větný celek: podmět – vědci, přísudek – pokládají, věta jednoduchá; 2. větný celek: podmět – nevyjádřený my, přísudek – najdeme, podmět – nejznámější, přísudek – se vyskytují; souvětí skládající se ze dvou vět; V1, ale V2.
c) jeskyních – 6. p., č. mn., r. ž., vzor růže

UČEBNICE str. 25

4. SKUPINA BĚ/BJE, VĚ/VJĚ, PĚ, ME/MNĚ

1. a) koloběh vody, nová koloběžka, zpěvník, pověsti, věnování Věrece, věneček z lučních květů, obětavá babička nám objednala oběd, krevní oběh, objevitel Ameriky, hluboké bezvědomí, většinový systém, záhadná věštba, objednávka zboží, jízda na běloušovi, objedl překážku, běloši a černoši, tam a zpět, objedl na běžkách objekt hotelu, pěstoval květák, objektivní příčiny, hlasitě bědovala, Země je oběžnice.

- b) kruhový objezd, oběžná dráha, objemný balík, zbytečné oběti, maminkino objetí, průběžný výsledek, klidné povětrí, zákaz vjezdu, obětní beránek, objevné cesty, objednávka nových objektivů, věta a souvětí, objem válce, vědec a objevitel, válečný zběh, odběr krve, sběrna papíru, oběživo, zaběhlý pes, kombajny vjely do polí, naběračka, oční bělmo
- c) výběh pro koně, odběr objednaného zboží, objed' objekt školy, oběhl hřiště, svědek, pevné objetí, válečné oběti, ve středověku se trestalo oběšením, běsnění vodního živlu, objel výmol na vozovce, objemná zásilka, peníze jsou oběživo, objev penicilinu, zrakový vjem, prověrka, obě dívky, zvědavý člověk, zbytečný úvěr, větný rozbor, různoběžky

b) První antibiotikum objevil skotský bakteriolog Alexander Fleming v roce 1928.

UČEBNICE str. 26

2. zřejmě (zřejmý), významně (významný), dojemně (dojemný), sebevědomě (sebevědomý), upřímně (upřímný), známě (známý), duchapřítomně (duchapřítomný), nepříjemně (nepříjemný), vzájemně (vzájemný), střídme (střídmy), tajemně (tajemný), temně (temný), vědomě (vědomý), rozumně (rozumný), skromně (skromný), jemně (jemný), lakomě (lakomý), příjemně (příjemný)
3. Příjemně (příjemný) se usmíval. Učil se soukromě (soukromý) španělsky. Vědomě (vědomý) lhal svým rodičům. Rozumně (rozumný) zdůvodnil své jednání. Choval se příliš sebevědomě (sebevědomý). Jemně (jemný) se dotýkal Eviných vlasů. Jeho řeč vyzněla velice dojemně (dojemný). Zareagoval duchapřítomně (duchapřítomný), takže ji zachránil. Vzájemně (vzájemný) jsme si pomáhali. Jez střídme (střídmy). Upřímně (upřímný) jsme se tomu zasmáli. Tvářil se tajemně (tajemný). Zřejmě (zřejmý) se neshodli. Namaloval temně (temný) modrou oblohu. Ohromně (ohromný) nás překvapil svou omluvou.
4. zapomněl na nás, posměch, zaměstnání, umělec, paměti, záměr, teploměr, zemědělec, úměrnost, poloměr, vzpomněl si, oněměl, neuměl nic, měl dost času, směrovka, ranní směna, uzemnění, měřil průměr, krmná směs, měděný drát, úsměv, připomněl se, umění, setmělo se, zeměpis, měšec, zatemnění oken, opomněl vypnout vařič, mělčina, měkkýši, záměna, mylná domněnka, pomněnky i slaměnky, průměr kruhu, tamější lidé, v domě
5. Dědeček často zapomíná, je už zapomnětlivý. Okapy se vyrábějí z mědi. Jeho bratr je náměstek ministra zahraničí. Na poslední chvíli si vzpomněl na sestřiny narozeniny. Pohyb litosférických desek má za následek zemětřesení. Na noční obloze jsme pozorovali zatmění Měsíce. Škeble, ústřice i chobotnice patří mezi měkkýše. V centru Prahy se nachází Václavské náměstí. V matematice jsme probírali přímou úměrnost. Zvukový doprovod blesku se nazývá hřmění. Synonymum ke slovu odvážný je smělý. Stále žijí někteří pamětníci druhé světové války.

UČEBNICE str. 27

6. Ten problém nevyřešili ani ti nejrozumnější (2, rozumný) z nás. S Jakubem jsme si skvěle rozuměli (5, rozumí). Porozuměl (5, porozumí) jsem jejich chování, ale chvíli mi to trvalo. Petr je rozumnější (2, rozumný), než jsem si myslel. Dorozuměli (5, dorozumí) jsme se anglicky. Používej hlavu a chovej se rozumně (6, rozumný). Porozumění (1, porozumí) mezi národy je hlavním předpokladem míru. Dostal jsem vyrozumění (1, vyrozumí) od vedení střední školy. Choval se nerozumně (6, nerozumný), když hned utratil všechno kapesné. Rozuměli (5, rozumí) jste významu té básně?
7. a) Sopky někdy nazýváme vulkány. Tento název je odvozen od jména římského boha Vulkána, který byl bohem ohně. Svou kovářskou dílnu měl podle pověsti v jícnu sopky, kde koval zbroj a zbraně pro boha války.
b) podmět: my nevyjádřený, přísudek: nazýváme; podmět: název, přísudek: je odvozen; podmět: který, přísudek: byl bohem; podmět: nevyjádřený on, přísudek: měl; podmět: nevyjádřený on, přísudek: koval
c) vlastní jméno: Vulkán (bůh), mnohoznačné slovo: jícen
8. a) Nejznámější výbuch sopky v dějinách byl výbuch Vesuvu roku 79. V jeho důsledku zanikla tři starověká města. Tehdy Vesuv vyvrhl obrovské množství lávy do výšky až 33 kilometrů. Lidé z Pompejí a dalších měst zemřeli na teplotní šok, protože vzduch se rozpálil na obrovskou teplotu. Láva a velké množství popela hustě pokryly celé město. Pompeje byly objeveny v roce 1599. Poté začal výzkum, který odhalil nejen památky, ale i ostatky lidských těl tak, jak je zastihla smrt.
c) A. ANO; B. NE; C. NE; D. ANO

UČEBNICE str. 28

5. PŘEDPONY S-, SE- / Z-, ZE-; VZ-

1. slepoval cukroví, smazal tabuli, zlepšil se, Pepík ztloustl, spravil autíčko, zmodernizované budovy, spínací špendlík, složil košili, sbalil si věci do kufru, zlomenina srostla, svázal na mašli, zúrodnil celé údolí, spoutaný vězeň, zředěné roztoky, zúžená vozovka, sjezdové lyžování, zledovatělá silnice, smotal obvazy, zdramatizovat povídku, shromáždili se na schůzi, zdřevěněly mu nohy, spřátelili se, smířili jsme se, zbledla, sbíral houby, zkažený salát, sfoukla svíčku, ztvrdlý chléb, skamarádili se, shrabal spadané listí, zbohatlý Bohouš, zbystřili jsme
3. shořel jako papír (skončil rychle), skončili jako sedláci u Chlumce (prohráli, skončili špatně), osudové shledání (výjimečné setkání), zpívat jako slavík (krásně zpívat), ztratit se jako pára nad hrncem (rychle se ztratit), zpytovat svědomí (zjišťovat svou vinu)

UČEBNICE str. 29

4. soutěž ve vzpírání, vzpoura proti králi, oheň vzplál, prudce vstal, orli vzlétli k nebi, vzlykala, vzhůru na palubu, vstoupili na palubu, letadlo vzlétlo k nebi, vstupenka, člověk vzpřímený, zchudla, sbíral houby
- 5.a) Náš skautský vedoucí neklamal. Jeho nápad, abychom strávili noc v přírodě, způsobil nadšení. Zpracovali jsme návrh výpravy. Plán mohlo zkazit jen špatné počasí. Vyrázili jsme do lesů u Příbyslavi. Nikdo si nestěžoval na těžký batoh, cestou jsme si zpívali. Na pěšině jsme spatřili slepýše, který se hbitě odplazil do trávy. Cestou jsme spravili ukazatele, které byly spadené na zemi. Zastavili jsme u ztrouchnivělého pařezu, ze kterého vyrůstaly václavky. Některé už byly shnilé. Pokračovali jsme údolím kolem bystřiny, kde Eda upozoroval pstruha. Když jsme dorazili k cíli, prozkoumali jsme okolí myslivny, které bylo jako stvořené pro stanování. Večer jsme strávili u ohně. Když shořely poslední větve, ulehli jsme do spacáků.
b) Skauti jsou členové organizace, která vede děti k samostatnosti, spolupráci a lásce k přírodě. Ve skautu se učí tábornické dovednosti, práci v týmu a pomoci druhým.
6. Pepík po vyučování smazal tabuli. Při výletu se zmazal od bláta. Ve směnárně směnil koruny za eura. Jakub změnil své zaměstnání a stal se učitelem. Horolezec po sestupu smotal všechny své provazy. V matematice jsem zmotal zadání celého příkladu. Ředitel svolal mimořádné jednání. Když zjistil, že zvítězil, zvolal hurá. Otec svolil ke svatbě své dcery. Zvolili nového prezidenta. Vzbouřenci svrhli stávající vládu. Anička zvrhla loďku do rybníka. Sběh lidu se shromáždil na náměstí. Válečný zběh se skrýval před vojáky. Sběhlý dav se mačkal v úzké uličce. Petr je zběhlý v matematice. Tatínek sbil budku pro sýrky. Tatínek zbil neposlušného syna. Stěžoval si na správu poleší. Četl si zprávy v ranních novinách. Petřík si neustále stěžoval na svou sestru. Neustále si ztěžují práci zbytečnými nepřesnostmi. Celý týden mě sužují obavy o syna. Maminka mi zúžila kalhoty. Matka shlédla s okna, aby se podívala na děti. Zhlédla jsem to představení nejméně dvakrát.

UČEBNICE str. 30

7. Slézala pomalu z žebříku. Slézala jednu osmitisícovku za druhou. Smazal tabuli. Zmazal se od bláta. Domovní správa spravuje domy. Ta nová zpráva ho zaskočila. Ranní směna končí ve dvě hodiny. Přišla nenadálá změna počasí. Maminka shlédla z rozhledny do údolí. Zhlédla jsem výstavu hraček na Václavském náměstí.
8. a) Směnil peníze ve směnárně. Ranní směna skončila. Náhle změnil směr. Přijeli z výletu celí zmazaní. Smazali tabuli. Jirku sužovaly obavy. Zúžila mi kalhoty. Zhlédli jsme v televizi jen zprávy. Stěžovali si na správu poleší. Ztěžoval učitel výklad svým vyrušováním. Chléb ztvrdl a zplesnivěl. Francouzi s Rusy stvrdili obě smlouvy podpisy ministrů.
b) Dezertér je válečný zběh. Sběhli se u radnice. Zběhl ze studií. Janovi bratři jsou zběhlí v astronomii. Lidé sběhlí u orloje čekali, až hodiny odbijí celou. Janovi rodiče svolili ke svatbě. Poddaní si zvolili krále. Vzbouřenci svrhli konšely. Zvrhli jsme ze stolu vázu. Stovky lidí zvolaly: „Sláva!“ Na pondělí jsme svolali nájemníky na schůzi. Smotal provazy do klubíčka.

6. PŘEDLOŽKY S, SE-; Z-, ZE-

1. Odešla z baletu se svou kamarádkou Evou. Proč s ní nemluvíš? Kdy jedeš z Prahy? Co se stalo s Edou? Pejsek s kočičkou se vraceli z procházky. Sejde z očí, sejde z mysli. Z města přijela s Janem i babička. Pekla vdolky z bílé mouky s tvarohovou náplní. Vytáhla maso z mrazáku a upekla je se zelím. Miluju kuře s rýží. Pekla dort z ořechů. Pekla dort s ořechy. Oblíbila jsem si čaj z Indie. Mluvila o tom s kamarády z Brna.
2. a) 7. Sbrousil hrany. Zbrousil celý svět. Slézala pomalu z žebříku. Slézala jednu osmitisícovku za druhou. Smazal tabuli. Zmazal se od bláta. Domovní správa spravuje domy. Ta nová zpráva ho zaskočila. Ranní směna končí ve dvě hodiny. Přišla nenadálá změna počasí. Maminka shlédla z rozhledny do údolí. Zhlédla jsem výstavu hraček na

Václavském náměstí.

8. a) Směnil peníze ve směnárně. Ranní směna skončila. Náhle změnil směr. Přijeli z výletu celí zmazaní. Smazali tabuli. Jirku sužovaly obavy. Zúžila mi kalhoty. Zhlédli jsme v televizi jen zprávy. Stěžovali si na správu poleší. Ztěžoval učitel výklad svým vyrušováním. Chléb ztvrdl a zplesnivěl. Francouzi s Rusy stvrdili obě smlouvy podpisy ministrů. Zbil bratra a byl za to ztrestán. Sbil boudu z prken. Zbyl tu jeden oběd.
- b) Dezertér je válečný zběh. Sběhli se u radnice. Zběhl ze studií. Janovi bratři jsou zběhlí v astronomii. Lidé sběhlí u orloje čekali, až hodiny odbijí celou. Janovi rodiče svolili ke svatbě. Poddaní si zvolili krále. Vzbouřenci svrhli konšely. Zvrhli jsme ze stolu vázu. Stovky lidí zvolaly: „Sláva!“ Na pondělí jsme svolali nájemníky na schůzi. Smotal provazy do klubíčka.

6. PŘEDLOŽKY S, SE-; Z-, ZE-

1. Odešla z baletu se svou kamarádkou Evou. Proč s ní nemluvíš? Kdy jedeš z Prahy? Co se stalo s Edou? Pejsek s kočičkou se vraceli z procházky. Sejde z očí, sejde z mysli. Z města přijela s Janem i babička. Pekla vdolky z bílé mouky s tvarohovou náplní. Vytáhla maso z mrazáku a upekla je se zelím. Miluju kuře s rýží. Pekla dort z ořechů. Pekla dort s ořechy. Oblíbila jsem si čaj z Indie. Mluvila o tom s kamarády z Brna.
- 2.a) Nejznámějších – správně nejznámějších, přispěl – správně přispěl, umnělce – správně umělec
- b) Jiří z Poděbrad. Jeho myšlenky jsou aktuální, protože usiloval o mír a spolupráci evropských států, což je důležité i v dnešní době.

7. PSANÍ I,Í/Y,Ý PO OBOJETNÝCH SOUHLÁSKÁCH

UČEBNICE str. 31

1. Bílá kobylka pobíhala kolem obydlí. Obyčejně o Vánocích pobývala u babičky v Bystřici, ten pobyt se jí líbil. Pohádkové bytosti bývají milé. Čas rychle ubíhá. Zabýval se bílkovinami a býložravci. Už se jí sbíhají sliny. Sbírala rybíz. Spal jako zabítý. Odbyla nás několika větami. S bouří bývá spojeno silné vlnobití. Odbyla domácí úkol. Slíbil, že nás pozve na zabijačku. Miminko přibývá na váze. Rozbil krabičku.
2. Byl jsem navštívit babičku. Bil svého syna za každou drobnost. Nabyl poznatky o dobývání hradu. Nabil si mobil. Pobyl u nás celý týden. Pobil střechu plechem. Pálí ho dobré bydlo. Náš papoušek má v kleci dřevěné bidlo. Dobýt ten hrad bylo těžké. Potřebuji si dobít mobil. Babička sbírá léčivé bylinky. Bílí motýlci poletovali po louce. Doktor používá bílý plášť.

UČEBNICE str. 32

4. polykat, slyšet, plynout, plyněk
- 5.a) Blízko mlýnice se zabýsklo. Mlynář šel semlít obilí. Neplýtej potravinami! Zalyžoval si na Lysé hoře. Její hlas je líbezný. Zalíbil se mi ten kůň s bílou lysinou. Nenávídím lichocení. Slíbil, že zjistí, kdo jsou lichokopytníci. Učili jsme se o slimácích. Listoval linkovaným sešitem. Lidka byla líná. Sbíral oříšky pod lískou. Rozvlykal se. Brzičko se spustil liják a silné krupobití pobilo obilí a zlikvidovalo úrodu. Na obličej se mi objevil lišej.
- b) Při bouři je třeba vyhledat bezpečný úkryt, nestát pod osamělým stromem ani u vody a na otevřeném místě si dřepnout s nohama u sebe.
6. Při bouři se hodně blýská. Blízká vesnice nám poskytla střechu nad hlavou. Lysá hora je nejvyšší vrchol Beskyd. Naše kočka se pořád líská. Na rybníce plavala černá lyska. Líska u našeho domu uschla. K narozeninám dostal nové lyže. Petr líže malinovou zmrzlinu. Oplývat přehnanou sebejistotou není dobré. Plivat na podlahu je neslušné.
- 7.a) Mínil, že mýt nádoby v myčce je nesmysl, ale zjistil, že se mýlil. Musíš mít ruce umyté mýdlem. Zamíchej ten guláš. Mirek mívá nemístné připomínky. Z průsmyku zamířil myslivec za pytlákem přímo na mýtinu. V zoo si oblíbil medvídko mývala. Mířil na ně nabitou puškou. Král udělil viníkovi milost. Vyjmenuj krále z rodu Přemyslovců.
- b) Vratislav II., Vladislav II., Přemysl Otakar I., Václav I., Přemysl Otakar II., Václav II. a Václav III.
8. My jsme byli včera v zoo. Podej mi pravítko. Pravidelně se musíme mýt. Petr chce mít doma psa. Doma myjí nádoby v myčce. Roky rychle míjí. Karel se v matematice často mýlí. Petr je milý kluk. Medvídek mýval obýval původně Severní Ameriku. Dříve mívá více volného času.
9. Když se pyšná princezna píchla o pichlavý trn, uvěřila, že růže píchá. Přemysl klopýtl u pískoviště o pytel písku. Pilné včely opylovaly květy a sbíraly pyl. Pytlák pyká za polní pých. Slepíš mi pytlík z papíru? Pil moc piva. Kůň zašlápl kopytem slepýše na písčité cestě. Koupil jí pivoňky. Pepík hbitě vyrobil píšťalku, aby mohl pískat. Zpíval lidové písně. Pýcha je ošklivá vlastnost.
10. Pýcha je ošklivá vlastnost. Růže píchá. Krasomila zpychla. Maminka si spíchla letní šaty. Kobylka měla na pysku mouchu. Děti si hrají na písku. Slepýš není had, ale ještěrka. Slepíš mi ten model hradu? Včely sbírají na louce pyl.

Dědeček pil v hospodě pivo. Ve vězení pykal za své činy. Pepík pikal při schovce.

UČEBNICE str. 33

11. SÝKORA, USYCHAT, SYCHRAVÝ, SYPAT, SYSEL

Za sychravého počasí jsem nasypal zrní sýkorkám do krmítka na usychající lísce.

12. slyší nora, neumí vyslovit sykavky, přesíval mouku přes síto, sítnice, sirup, synovec posiloval v posilovně na sídlišti, u silnice zasyčela zmiije, lůj pro sýkorky, uhasil oheň, koupil sýpkovinu na polštáře, sirkárna, syrovinky, nosítka, sirný zápach, měřil sílu siloměrem, síť na ryby, klasické romány, zásyp na osypky, sytý hladovému nevěří, usínám, sirky, husité, olomoucké syrečky, sívá holubice, sýrová pomazánka, syrovátka, v prosinci se z oblohy sypal sypký sníh
13. Sytý hladovému nevěří. V síti zůstala jen jedna ryba. K snídani si dám kousek sýra. Síra je chemický prvek. Sypal zrní sýkorkám. Jirka nemluvil, jen sípal. Náš syn nám dělá jen radost. Dědeček zesínal. Janě chutná syrová zelenina. Sýrová pomazánka se připravuje ze sýra. Kyselina sírová se využívá při výrobě chemikálií.
14. vynikající výsledky, víly vily věnce, vířivka, výborná výslovnost, vysoušeč vlasů, vy mi budete vykat, vysočina, vykřikoval, vyměnil, vyluštil křížovku, rozviklaný nábytek, vískat ve vlasech, rozlehlá vila, navinout obinadlo, obvykle si zvykla, vyklizený byt, vichřice, vítr, vyviklaný zub, hlemýžď vysunul tykadla, povinnosti, makový závin, z velké výšky, výmysly, vídal je na Vysočině, viník si odpýkal trest
15. Vlci hlasitě vyli. Víly jsou pohádkové bytosti. Víly vily věnečky. Výr velký je noční živočich. Jak vzniká vodní vír? Pepík výskal jako na lesy. Vískal ho ve vlasech. Narýsoval výšku trojúhelníku. Líbila se nám kostelní vížka. Musíš vyskočit výš. Víš, kolik je pět krát pět? Vyděl výsledek dvěma. Viděl nás o víkendu. Vysel obilí. Visel zavěšený na větvi. Zásuvka u stolu zůstala vysunutá. Nemám ráda visuté mosty. Nazýval věci pravými jmény. Hlasitě zívat. Vstával brzy ráno. Brzičko se uvidíme.
16. a) podzým – správně podzim, nazíváme – správně nazýváme, víběru – správně výběru.
b) Ochrana ohrožených druhů spočívá v tom, že je zákon chrání před lovem a ničením jejich prostředí a součástí ochrany jsou i programy péče a sledování jejich výskytu.

Uč., str. 34–109

| V. TVAROSLOVÍ

Očekávaný výstup: v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slohotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace

UČEBNICE str. 34

SLOVNÍ DRUHY

1. a) Byl (5) jeden (4) Loudal (1) z (7) Radětic (1) a (8) ten (3) se (3) neustále (6) hádal (5) se (7) svou (3) ženou (1). I (8) když (8) připustíme (5), že (8) Loudalka (1) byla (5) od (7) naturity (1) ochotná (2) přít (5) se (3) kdykoliv (6) s (7) kýmkoliv (3) o (7) cokoliv (3), musíme (5) uznat (5), že (8) v (7) Loudalově (2) případě (1) měla (5) pravdu (1) ona (3), a (8) ne (9) Loudal (1). „Sázet (5) na (7) čísla (1) je (5) nemrav (1) nemravná (2), i (8) když (8) to (3) císař (1) pán (1) z (7) potřeby (1) podporuje (5)! Jen (6) se (3) rozhlídní (5) kolem (7) sebe (3)!“ křičela (5) a (8) mávala (5) rukama (1), takže (8) z (7) dálky (1) připomínala (5) větrný (2) mlýn (1). „Skrz (7) střechu (1) teče (5), omítka (1) se (3) drolí (5), podlahy (1) žere (5) houba (1), protože (8) všechno (3) prosází (5).“
- b) A. NE; B. NE; C. NE; D. ANO

2.

podstatná jména	k	kočka	n	noha
přídavná jména	k	krásný	n	nový
zájmena	k	kteřý	n	náš
číslovky	k	kolik	n	několik
slovesa	k	kráčet	n	najít
příslovce	k	kam	n	někam
předložky	k	k	n	na
spojky	k	když	n	nebo
částice	k	kéž	n	ne
citoslovce	k	kráá	n	nó

UČEBNICE str. 35

UČEBNICE str. 36

3. a) Měl hezkou ženu, Julinku, s velkýma černýma očima. Ona mu řekla, aby se rozhodl mezi ní a kořalkou. Kolikrát ho křísila, když ho z hospody přinesli a posadili na hnůj na dvoře jako na trůn. Čupera šel přes své pole a myslel na Julinku. Před sebou neviděl nic než zanedbaný úhor. Sousedům už se to zelenalo, na jeho půdě jen bodláčí a bejlí, husté jako větrolamy. Myslí na Julinku, jak její veliké oči samým smutkem ztrácejí lesk.
- b) kořalka – alkohol, bejlí – býlí
4. Musela jsem se **teple** obléci, protože **venku** bylo **včera hodně chladno**. **Odpoledne** zašla **rychle** na nákup. Počkej na mě **tam**, kde jsme se sešli **minule**. S Evou jsme si **vzájemně** pomáhali. Udělal jsem to **přesně tak**, jak radil návod. **Někdy** jsem byl nejrychlejší, **jindy** mě někdo předběhl. **Ráno** bylo **velmi teplo**. Šel jsem **kolem**, ale na zahrádce jsem nikoho neviděl.
5. a) **Na** mytíně **v** lese se nacházela hájovna. Blízko hájovny stál vysoký posed, **ze** kterého byl báječný výhled. **Na** něm často sedával myslivec **se** psem. **Za** hory a **přes** doliny nesly Smolíčka jezinky **do** své jeskyně. **Před** jeskyní ležel obrovský kámen. Jelen si sem přišel **pro** Smolíčka. **Se** sestrou jsme se chovali **ke** všem spolužákům ohleduplně.
- b) Lesy vyrábějí kyslík, chrání přírodu, poskytují dřevo a jsou místem odpočinku lidí.
- c) Ohleduplný člověk myslí na druhé, je slušný, pomáhá ostatním a chová se šetrně k lidem i přírodě.
6. a) **Když** se obloha zatáhla mraky, bylo mi jasné, **že** bude pršet. Rychle jsem spěchala domů, **protože** jsem si zapomněla pláštěnku. Nechtěla jsem, **abych** zmokla. **Bud'** se mi to podaří, **nebo** budu mít smůlu. **Ačkoli** jsem běžela jako o závod, dešti jsem neunikla. **Jakmile** jsem přišla domů, uvařila jsem si čaj.
7. **Když** on tu stojí jako solný sloup. Když budeš hodný, vezmu tě s sebou do Prahy. **Když** on je tak hodný. **Ano**, **asi** máš pravdu. Petr je **prý** úplně normální kluk. **Kéž** by bylo v neděli hezky. **Ať** vám vydrží teplé počasí! **Ale** já přece seno nežeru! Řekla to, ale neměla pravdu. Řekla, že ona seno nežere. **Že** by zase nová výmluva? **Ať** se ti u nás daří. **Však** na tebe taky jednou dojde.

UČEBNICE str. 37

8. Auto jede z kopečka a troubí **tú, tú**. Kočka **hop** na plot. Kosi **frr** na třešně. Holubi na střeše **vrkú**. Krávy u stodoly **bú**. Budík zvoní **crrr. Brr**, to je ale zima. **Fuj**, to jsem se lekla. Pes štěká na kočky **haf, haf**. **Ouvej**, to je strašná bolest.
9. A. – Naše slepice běhají po dvoře. B. – My hrajeme pozemní hokej. C. – Náš pes u boudy haf. D. – Brněnská babička má čtyři vnoučata.
10. a) Vedoucí (1) prodejny plánuje směny. Snad si vedoucí (2) tým svoje prvenství udrží. Janovi (1) se u vás nelíbilo. Jirkovi (2) papoušci jsou překrásně zbarvení. Ranění (2) vojáci sténali bolestí. Ranění (1) sténali. Bílí (1) vedou. Vede bílé (2) družstvo. Dědečkovi (2) bratři už nežijí. Janovi (2) kamarádi zašli k dědečkovi (1).
- b) nemocní, cestující, Pavlovi...

UČEBNICE str. 38

11. a) Vrátili jsme se večer (6). Mám ráda teplý letní večer (1). Běžte dolů (6). V severních Čechách je několik dolů (1) na těžbu hnědého uhlí. Vrať se domů (6). V okolí měst vyrostly stovky domů (1). Po bouři bylo v lese mokro (6). Mokro (1) je důležité pro růst hub. Vlhko (1) může za plíseň na stěnách. Ve sklepě bývá vlhko (6).
- b) Po těžbě hnědého uhlí se krajina v severních Čechách rekultivuje – terén se upravuje, vysazují se stromy a někdy vznikají jezera. Cílem je obnovit přírodu a umožnit další využití krajiny.
12. a) Pavel bydlí blízko (6). Pavel bydlí blízko (7) mlýna. Karel sedí vedle (7) mě. Karel sedí vedle (6). Jel jsem kolem (6). Jel jsem kolem (7) kapličky. Jsem z toho mimo (6). Mimo (7) tebe s ním nikdo nemluvil. Mají chatu nedaleko (7) rybníka. Mají chatu nedaleko (6). Dědeček šel vnoučatům naproti (6). Naproti (7) kostelu je nová pekárna.
- b) okolo, uprostřed...
13. Přišel Petr, ale (8) Pavel tu ještě není. Ale (9), že by vítěz! A (9) to snad není pravda! Přišel Petr a (8) Pavel taky. Já jsem vařila a (8) sestra uklízela. Že (9) by zase pozdní příchod? Slíbil, že (8) už bude chodit včas. Karel neuměl vypočítat objem válce, Jirka mu však (8) poradil. Však (9) on se někdo najde!
14. má (3, 5) – Má (3) sestra má (5) nové plavky.; stará (2, 5) – Jeho babička už je stará (2), ale pořád se o něho dobře stará (5).; holí (1, 2, 5) – Naše babička chodí s holí (1). Ti ptáčci ještě nemají peří, jsou holí (2). Otec se holí (5).; kosí (2, 5) – Dívali jsme se na Kosí (2) bratry. Tatínek kosí (5) louku.; dědečkovi (1, 2) – Zavolej dědečkovi (1). Dědečkovi (2) synové pracují jako lékaři.; jednou (4, 6) – Přišel s jednou (4) růží. Jednou (6) určitě vyhraju.; kolem (1, 6, 7) – Šel kolem (6) s novým kolem (1). Jezdil kolem (7) rybníka.; se (3, 7) – Se (7) Simonou se (3) nebavím.; bez (1, 7) – Přišel bez (7) peněz. U cesty roste černý bez (1)., ale (8, 9) – Přišel Petr, ale (8) Pavel ne. Ale (9) to snad není pravda!; jí (3, 5) – Katka jí (3) nerozumí. Hanka jí (5) ráda zeleninu.; dospělí (1, 2) – Dospělí (1) dětem někdy nerozumí. Dospělí (2)

lidé většinou chodí do práce.; mé (3, 10) – To je mé (3) pouzdro. Koza mé, mé (10).; při (1, 7) – Při (7) té při (1) šlo o velké peníze.; slepí (1, 2, 5) – Slepí (1) chodí s bílou holí. Slepí (2) lidé chodí s bílou holí. Jirka mi to slepí (5).

UČEBNICE str. 39

1. PODSTATNÁ JMÉNA

Druhy podstatných jmen

Podstatná jména konkrétní a abstraktní

- konkrétní – plot, očička, dar, okno, poklop, domek, teta, les; abstraktní – plachtění, pravda, teplo, zpěv
- a) smích (A), knížka (K), úsměv (A), zub (K), pavouk (K), kreslení (A), jablono (K), kyslík (A), prázdniny (A), oko (K), pád (A), sklo (K), vesnice (K), lyžování (A), slabost (A), voda (K), mrkev (K), závist (A), vlak (K), teplota (A), šarm (A)
- Šití (A) mě nikdy nebavilo. Koupila si šití (K). Udělali jsme si krátkou zastávku (A). Na návsí je nová autobusová zastávka (K). Pití (A) vody je prospěšné pro zdraví. Koupil jsem si pití (K). Jeho životní cesta (A) byla trnitá. Ta cesta (K) je samý kámen. Malba (A) na plátno je náročnější než na papír. Na stěně visí Slavičkova malba (K). Čtení (A) mě nebaví. Koupil jsem si čtení (K). Hudba (A) byla jeho koníčkem. Hradní hudba (K) vítá většinu delegací. Pletení (A) svetrů mi moc nešlo. Vzala si na dovolenou pletení (K). Láska (A) ke kytkám mi byla cizí. Lásko (K), přines mi něco na zub. Psaní (A) dopisů mě nebaví. Přišlo mi psaní (K). V pět hodin probíhá komentované krmení (A) šelem. Koupil jsem krmení (K) pro rybičky.

UČEBNICE str. 40

Podstatná jména pomnožná, hromadná a látková

- a) maliny, krabice, slimáci, sirka, mýdlo, myši, plíce, pýchavky, bydliště, mlýnek, pilník, opice, dobyvatelé, ulice, sídliště, papír, obydlí, suchá líska, klíče, pytle
b) maliny – č. j., mn. Můj kousek dortu byl bez jediné maliny. Na zahradě pěstujeme maliny.; krabice – č. j., mn. To je moje krabice. Na stole zůstaly dvě krabice.; slimáci – č. mn.; sirka – č. j.; mýdlo – č. j.; myši – č. j., mn. Naš kocour se nikdy nevrací domů bez myši. Ve sklepech pobíhaly myši.; plíce – č. j., mn. Levá plíce je menší než pravá. Člověk má dvě plíce.; pýchavky – č. j., mn. Maminka udělala řízky z pýchavky. Pod stromy se objevily pýchavky.; bydliště – č. j., mn. Změnil jsem bydliště. V pravěku lidé stavěli nejrůznější bydliště.; mlýnek – č. j.; pilník – č. j.; opice – č. j., mn. V zoologické zahradě se narodila malá opice. V naší zoologické zahradě máme i opice.; dobyvatelé – č. mn.; ulice – č. j., mn. Z naší ulice odváží odpad v pátek. Obě ulice jsou opraveny.; sídliště – č. j., mn. V pravěku na tomto místě vzniklo sídliště. Pravěká sídliště vznikla především na Moravě.; papír – č. j.; obydlí – č. j., mn. Dědeček postavil to obydlí ještě před válkou. Obydlí z kotovic jsou vzácná.; suchá líska – č. j.; klíče – č. j., mn. Bez klíče se do domu nedostaneš. Ztratila jsem klíče.; pytle – č. j., mn. Dej brambory do pytle. Oba pytle byly dřevě.
- šaty, plavky, kraťasy, kamna, lázně, žně, prázdniny, námluvy, játra, nůžky, dějiny, sánky, tepláky, vrata, brýle, plíce
- a) A. svátky, B. sekery, C. bubny, D. Šumava, E. Opava, F. ledviny
b) Pranostika je lidové rčení o počasí a přírodě, které vychází z dlouhodobých zkušeností lidí.
c) K Hromnicím se váže pranostika „Na Hromnice o hodinu více“, která připomíná, že se prodlužuje den.

UČEBNICE str. 41

- kamení, trní, lidstvo, žactvo, lanová, ptactvo, studentstvo, maliní, zrní, listí, jehličí, sloupoví, dělnictvo, vojsko, dříví, křoví, letectvo, svalstvo, nádobí, poselstvo, větvoví, stromoví, loďstvo
- křoví, uhlí, zvěř, zvířectvo, zastupitelstvo, vodstvo, obecnost, drůbež, smetí, ostružiní, listí, listoví, nábytek, kvítí, býlí, smrčí, obyvatelstvo, měšťanstvo, včelstvo, hmyz, dobytek
- a) Polévku dochutila špetkou soli a pepře. Maso na řízky obalila v mouce, rozšlehaném vejci a strouhance. Mezi vzácné kovy patří zlato a stříbro. V tepnách proudí okysličená krev. Voda je chemická sloučenina vodíku a kyslíku. Ve vzduchu je nejvíce zastoupen dusík a kyslík. Malta se míchá z písku, cementu a vápna. Lidé v Číně pijí nejraději čaj, v Řecku zase bílé nebo červené víno a u nás si muži oblíbili pivo. Bronz je slitina mědi a cínu.
b) Chmel se u nás pěstuje hlavně na Žatecku. Používá se především při výrobě piva a také v lékařství.
- Tatínek si dal po zápase dvě piva (např. 2 sklenice). Objednala pro nás dva guláše (např. 2 porce). Prosím tři smetany (např. 3 kelímky). Je odborníkem na plasty (různé druhy plastů). Na přípravu dvou šťáv z rybízu použijeme dva cukry (např. 2 kila cukru). Na dort budu potřebovat dvě másla (např. 2 kostky másla).

UČEBNICE str. 42

- a) vypravil, stěžoval, byl, nevydržení, uhlí, svážen, dříví, křoví, Beranovi, vadily, svatby
b) hromadná – uhlí, dříví, křoví, kamení, koření – všechna čísla jednotné; pomnožná – vrata, Kozojedy, záda, šaty,

prázdniny – všechna číslo množné; látková – voda, uhlí, dříví, kamení, mouka, sůl, koření – všechna číslo jednotné

- c) Nedaleko (7) Kozojed (1) potkal (5) berana (1) a (8) stěžoval (5) si (3):
d) Bydlel nedaleko (6).
e) A. ANO; B. NE; C. NE; D. ANO
f) Dalibor z Kozojed

10. peří – H, cukr – L, housle – P, olej – L, rozpaky – P, ptactvo – H, trní – H, hrábě – P, železo – L, chmýří – H, plavky – P, obuv – H, skot – H, sáně – P, sloupoví – H, nůžky – P, listí – H, brýle – P, uhlí – H, ústa – P, vzduch – L, sníh – L, zvířectvo – H, smetí – H, zastupitelstvo – H, zelenina – H
11. a) V dobách minulých děti sbíraly v lesích houby, jahody, borůvky, maliny, a dříví, aby mohly zatopit v kamnech, zatímco panstvo zde v přepychových šatech lovilo zvěř.
b) 3 věty.
c) V dobách minulých děti sbíraly v lesích houby, jahody, borůvky, maliny a dříví, aby mohly zatopit v kamnech [nevyjádřený podmět – ony], zatímco panstvo zde v přepychových šatech lovalo zvěř.
d) jahody – jahodí, borůvky – borůvčí, maliny – maliní
e) dobách – 6. p., č. mn., rod ženský, vzor žena
f) pomnožná – kamnech, šatech, hromadná – dříví, panstvo, zvěř

UČEBNICE str. 43

Podstatná jména obecná a vlastní

1. a)
b) Pardubice – místo, kde se vyrábí perník. Karlovy Vary – místo s léčivými prameny. Praha – místo s vysokými cenami. Uherský Brod – centrum Slováků.
2. medvěd Balú, bohyně Héra, liška Bystrouška, světadíl Afrika, město Brno, pohoří Šumava, čaroděj Dobroděj, časopis Čtyřlístek, stát Egypt, malíř Lada, planeta Jupiter, hora Plechý

UČEBNICE str. 44

3. a)

E	V	R	O	P	A	N	I	L
J	E	E	P	A	A	A	X	I
E	N	C	O	K	N	Ž	Y	D
N	U	O	H	U	R	I	K	A
E	S	N	O	Š	A	R	S	T
R	E	A	R	A	V	A	R	E
Y	X	V	I	N	O	P	E	V
P	L	A	N	E	T	A	P	S

Evropan, Venuše, pohoří, planeta, Pařížan, Vánoce, Pyreneje, Nil, továrna, perský, světadíl

- b) Druhá planeta sluneční soustavy je Venuše. V Dolních Věstonicích se našla soška zvaná Věstonická venuše.
4. a) Žijeme na světadílu Evropa, jsme Evropané. Obyvatelé České republiky žijí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Říká se jim proto Češi, Moravané a Slezané. Obyvatelé Slovenska jsou Slováci, obyvatelé Slovinska jsou Slovinci. Maminka má ráda knihu Babička od Boženy Němcové. Mě zaujal román J. R. Tolkiena nazvaný Hobbit. V románu Harry Potter jsem si oblíbil čaroděje Brumbála. Planety nejbližší k Zemi jsou Venuše a Mars. Někteří lidé věří v existenci Martanů. Nejjasnějším objektem na obloze po Slunci a Měsíci je planeta Venuše.
c) Evropské státy spolupracují hlavně v rámci Evropské unie. Společně obchodují, chrání přírodu a zajišťují bezpečnost. Jsme na ostatních státech závislí například v dodávkách energie, potravin, zboží a léků.
5. a) Francie, Francouzi, francouzský, francouzština
b) Obyvatelé Francie jsou Francouzi, mluví francouzským jazykem, tedy francouzštinou. Já se francouzsky nedomluším.
6. Co víš o zatmění Měsíce? Zůstanu u vás celý měsíc. Celou noc svítil měsíc. Jedním z nejznámějších souhvězdí je Malý vůz. Jsme jen dva, malý vůz nám postačí. Ta auto vyrábí Škoda Mladá Boleslav. To je škoda. Kde najdeme pohoří Atlas? Otevři si atlas. Miroslav Tyrš založil Sokol. Také sokol patří mezi dravce. Tábor je nejznámější husitské město. V létě jezdí děti na tábor. Hora Praděd je nejvyšší horou v Jeseníkách. Jak se jmenuje tvůj praděd?

UČEBNICE str. 45

7. a) Praha, hlavní město České republiky, je jedno z nejkrásnějších měst Evropy a světa. Návštěvníci zde obdivují Hradčany, Vyšehrad, Staroměstské náměstí nebo ostrov Kampu. Nemusíte projíždět Prahu kočárem. Projděte se Karlovou ulicí přes Karlův most a Nerudovou ulicí vystoupejte až na Pražský hrad. Potom možná podlehnete kouzlu romantického vrchu Petřín, nebo si třeba odpočínáte ve známé kavárně Slávia.
- b) Praha (1), hlavní (2) město (1) České (2) republiky (1), je (5) jedno (4) z (7) nejkrásnějších (2) měst (1) Evropy (1) a (8) světa (1). Návštěvníci (1) zde (6) obdivují (5) Hradčany (1), Vyšehrad (1), Staroměstské (2) náměstí (1) nebo (8) ostrov (1) Kampu (1). Nemusíte (5) projíždět (5) Prahu (1) kočárem (1). Projděte (5) se (3) Karlovou (2) ulicí (1) přes (7) Karlův (2) most (1) a (8) Nerudovou (2) ulicí (1) vystoupejte (5) až (8) na (7) Pražský (2) hrad (1). Potom (6) možná (9) podlehnete (5) kouzlu (1) romantického (2) vrchu (1) Petřín (1), nebo (8) si (3) třeba (6) odpočínáte (5) ve (7) známé (2) kavárně (1) Slávia (1).
8. a) Co přehlédl nepozorný redaktor? Kdysi obávanou hladomornu najdete v Daliborce na Pražském hradě. Ne všichni obyvatelé našeho hlavního města jsou rodilí Pražáci. Na oponě Národního divadla vždy upoutá nápis „Národ sobě“. Z rozhledny je vidět, jak se do sadů na Petříně zakrojila Hladová zeď. Představení Prodané nevěsty jsme zhlédli v Národním divadle.
- b) Daliborce, Pražském hradě, hlavního města, Pražáci, Národního divadla, Petříně, Hladová zeď, Prodané nevěsty, Národním divadle
9. a) libuše – správně Libuše (název), sbýrky – správně sbírky, lystopadu – správně listopadu.

UČEBNICE str. 46

Procvičování tvarů podstatných jmen

1. a) Ve (7) třídě (1) je (5) nás (3) 13 (4) kluků (1) a (8) máme (5) tu (6) také (6) 14 (4) holek (1). Paní (1) učitelka (1) mluví (5) o (7) holkách (1) jako (8) o (7) krásnější (2) polovině (1) třídy (1). Tak (6) to (3) nevím (5). I (8) když (8) něco (3) na (7) tom (3) asi (6) bude (5).
- b) A. NE; B. ANO; C. NE
- c) město: místo – 4. p., č. j., r. stř.; moře: smetiště – 4. p., č. j., r. stř.; pán: kluků – 2. p., č. mn., r. m. živ.; kluka – 2. p., č. j., r. m. živ.; šprt – 1. p., č. j., r. m. živ.; Martin – 1. p., č. j. r. m. živ.; psa – 4. p., č. j., r. m. živ.; Martinem – 7. p., č. j. r. m. živ.; hrad: florbal – 4. p., č. j., r. m. neživ.; nepořádek – 4. p., č. j., r. m. neživ.; papírky – 1. p., č. mn., r. m. neživ.; florbalu – 2. p., č. j., r. m. neživ.; příspěvky – 1. p., č. mn., r. m. neživ.; žena: třídě – 6. p., č. j. r. ž.; holek – 2. p., č. mn., r. ž.; učitelka – 1. p., č. j., r. ž.; holkách – 6. p., č. mn., r. ž.; polovině – 6. p., č. j., r. ž.; třídy – 2. p., č. j., r. ž.; tužky – 1. p., č. mn., r. ž.; růže: lavice – 2. p., č. j., r. ž.
- d) PO část, PS připomíná
- e) holek – dívek, volné – prázdné, fajn – prima, nadšení – rádi, trochu – částečně

UČEBNICE str. 47

2. dům – hrad, klíč – stroj, postel – píseň, kolo – město, jahoda – žena, koště – kuře, holub – pán, král – muž, jitrnice – růže, jetel – stroj

UČEBNICE str. 48

Některé zvláštnosti skloňování podstatných jmen

Podstatná jména rodu mužského

4. a) Přemyslu Otakarovi II. se říkalo král železný a zlatý. O Františku Josefovi I. víme, že vládl po dobu 68 let. Po Václavu Havlovi se stal prezidentem Václav Klaus. O Karlu Hynku Máchovi mluvíme v souvislosti s jeho básní Máj. Prokopu Divišovi vděčíme za vynález bleskosvodu. O Josefu Kajetánu Tylovi víme, že napsal text naší státní hymny.
- b) Přemysl-u Otakar-ovi II.; Františk-u Josef-ovi I.; Václav-u Havl-ovi; Václav Klaus; Karl-u Hynk-u Mách-ovi; Prokop-u Diviš-ovi; Josef-u Kajetán-u Tyl-ovi; Viz žlutý rámeček Uč., str. 61.
5. Herci Vlastovi Burianovi se říká „král komiků“. Spisovateli a malíři Josefu Ladovi vděčíme za postavu kocoura Mikeše. Malíři Alfonsi Muchovi se podařilo vytvořit obdivuhodný soubor obrazů s názvem Slovanská epopej. O Janu Werichovi víme, že s Jiřím Voskovcem působil v Osvobozeném divadle. Hokejistovi Jaromíru Jágrovi se podařilo vyšplhat na 3. místo v tabulce nejlepších střelců NHL.
6. a) soudce: obhájce, strojevdce, tvůrce, ochránce; muž: otec, znalec, poslanec, tupec

- b) soudce: obhájce, strojvůdce, tvůrce, ochránce; muž: otče, znalče, poslanče, tupče
7. Králi náš, vládce (soudce) náš! Můj milý rádce (soudce), rád tě poslechnu. Milý chlapče (muž), přejeme ti vše nejlepší k narozeninám. Veď nás, náš vůdce (soudce). Prozrad' mi, ševče (muž), co je verpánek. Pane obhájce (soudce), máte slovo. Prosím tě, otče (muž), stůj při nás!

UČEBNICE str. 49

Podstatná jména rodu ženského

1. žena: zebra, květina, slonovina; růže: sklenice, koule, naděje, ulice; píseň: lahev, lázeň, koroptev, jabloň; kost: noc, drzost, pověst, radost

UČEBNICE str. 50

2. a)

	2. pád č. j.	1. pád č. mn.	3. pád č. mn.	7. pád č. mn.
lež	lži	lži	lžím	lžemi
směs	směsi	směsi	směsím	směsmi
lest	lsti	lsti	lstím/lstem	lstmi
nemoc	nemoci	nemoci	nemocím/nemocem	nemocemi
pěst	pěsti	pěsti	pěstím/pěstem	pěstmi
sůl	solí	solí	solím	solemi

- b) Nevěřím tvým lžím. V chemii jsme se věnovali směsím. Beze lsti by se mu to podařilo jen stěží. Lékaři bojovali se zákeřnými nemocemi. Pěsti znamenají štěstí. Koupelové soli jsou mezi ženami oblíbené.
- c) abstraktní: lež, lest, nemoc; konkrétní: směs, pěst, sůl
3. a) Ve všech částech města se objevily cyklostezky. Řeku jsme sjížděli na historických lodích. Spokojil se s našimi odpověďmi. Tahle holka je všemi mastmi mazaná. Zbavuji tě výsadních pravomocí. Nemůžeme si poradit s přemnoženými myšmi. Obětem zemětřesení poskytneme humanitární pomoc. Dopisy děti opatřily pravými pečeti. Dohodu s oběma velmocemi podepsal ministr zahraničí. V pytláckých pastech skončí množství lesní zvěře. Ve svých pamětech se zmínil i o naší vsi. Trpím od dětství závratěmi. Za letních nocí sedáváme venku. Ve vsích v pohraničí žijí potomci poválečných přistěhovalců.
- b) abstraktní: část, odpověďmi, pravomocí, velmocemi, nocí; konkrétní: lodích, mastmi, myšmi, obětem, pečeti, pastech, pamětech, vsích
- c) Humanitární pomoc je pomoc lidem v nouzi. Jejím cílem je zachránit životy, zajistit základní potřeby a pomoci s obnovou po katastrofách nebo válkách.
4. a) Ve sklenici limonády plavaly vosy. V nové obuvi se cítím lépe. Pojedeme do Bratislavy a zastavíme se v Břeclavi. U Ostravy jsme zabloudili a dorazili jsme do Opavy. V Příbrami se daří sportu. Z Jihlavy je to k Olomouci ještě kus cesty. Zatím se nám zákeřné nemoci vyhýbaly. Děti na plážích stavěly hrad z písku. Pro poštu chodíme do vsi. Schovali jsme se za vysokou zdí. Dej si pozor na zbytečné řeči. Za zahradou vysadíme dvě lípy.

UČEBNICE str. 51

Podstatná jména rodu středního

1. a) A. – moře; B. – město; C. – stavení; D. – kuře
2. kolečkách, městečkách, střediscích/střediskách, dětátkách, divadélkách, východiscích/východiskách, ukazovátkách, rizicích/rizikách
3. a) Pokoje v nemocnici byly po třech lůžkách. Pulci žijí v rybnících a jezírkách. Na políčkách na Vysočině pěstují lidé často brambory. Ve spadných jablkách/jablčích často bývají červi. O čtených ložiskách/ložiscích nafty víme, nejsou však bezedná. Při cestování se mi osvědčil kufr na kolečkách. Nevěděli jsme o těch nových hřibátkách.
- b) Na mnoha polích v červenci dozrává obilí. Děti ve školce počítají na různých počítadlech. Řadu potřebných pouček najdeš v Pravidlech českého pravopisu. Vítr se proháněl po podzimních strništích. V tělocviku jsme si vyzkoušeli cvičení na bradlech. Naše babička navždy zůstane v našich srdcích.
- 4.a) Čapkovy divadelní hry se hrají na světových jevištích. Nadšeně vyprávěla o všech svých zvířátkách. Letošní ligu vyhráli fotbalisté Sparty. Učili jsme se o autorovi Rychlých šípů – spisovateli Jaroslavu Foglarovi. Kočky po nocích chytají myši. Nákladní loď/lodě dnes uvidíme jen na Labi. Mezi bílými labutěmi bylo i šedé mládě. Učili jsme se o slovních družích. Pane poslanče, zkrátte prosím svoji řeč.

b) Labe ústí do Severního moře. Významným městem na Labi je Hamburk.

UČEBNICE str. 52

Psaní i/í, y/ý v koncových podstatných jmen

1. a) se psy, nápisy, klouby, drahokamy, ochočení holubi, pro ochočené holuby, s kraby, se lvy, pyšní pávi, drahé kovy, lomy na kámen, úkoly, dva domy
b) o holi, do školy, na návsi, tolik krásy, na hrázi, plné mísy, na pánvi, v konvi, množství lávy, sedět na židli, sbírat houby, na zemi, s kamarádkami
c) na poli, s kladivy, za křesly, podhoubí, rozsáhlé území, přinést dříví, ozdobit byt jmelím, mezi dvěma jídly, opravit podkroví, sklizeň obilí
2. a) a) motýly, pstruzy, perly, červi, čápy, žáby, žížaly, včely, motýli, šimpanzi, gorily, lidoopy, výpravy, psy
b) Na polích, obilí, duby, topoly, břízy, bedly, houby, v jeteli, pokusy, krokusy, bledulí, lesy, na Zemi
c) směsi, s pytlí, nakladateli, vydavateli, s kostmi, kazy, na exkurzi, řemesly
d) zástupy, v okolí, Břeclavi, u Ostravy, uhlí, v Chrudimi, Boleslavi, automobily, do Vltavy, Otavy, Sázavy, po Labi, tunely, se Španěly, Francouzi
b) Motýlům pomůžeme vysazováním květin, omezením chemie, ponecháním části zahrady přírodní a vytvořením úkrytů.
3. Ve starověké Číně vznikly mnohé vynálezy, objevili zde i způsob výroby přírodního hedvábí. Významné postavení ve starověkém Egyptě patřilo nejvyššímu knězi. Římané vedli četné bitvy s ostatními říšiemi. Kolumbus se v Americe setkal s původními obyvateli. Mezi českými králi vynikal Karel IV. Svatováclavská koruna je posázena drahokamy. Svatý Václav byl zavražděn v Boleslavi.

UČEBNICE str. 53 – TEST

Test – podstatná jména

1. b); 2. c); 3. b); 4. b); 5. a); 6. c); 7. b); 8. c); 9. b);

UČEBNICE str. 54

2. PŘÍDAVNÁ JMÉNA

Druhy přídavných jmen

1. a) plnou (2, jakou krabíčku?); svatebních (2, jakých koláčků?); pěkná (2, jaká otrava?); nový (2, jaký manžel?) mámin; (2, čím manžel?); plnou (2, jakou pusou?); celý (2, jaký týden?); svatebního; (2, z jakého stolu?)
b) Vypravěč příběhu neměl v pondělí ve škole svačinu. Martin mu nabídl svoji svačinu. Vdávala se Martinova máma.
c) B. Martin je lakomý.
d) nevěřit svým očím – nevěřil tomu, co viděl; máma se vytáhla – máma udělala něco zvlášť dobrého; byla to otrava – nebavilo mě to.
e) týden – 4. p., č. j., r. mužský neživ., vzor hrad; drobečky – 1. p., č. mn., r. mužský neživ., vzor hrad; stolu – 2. p., č. j., r. mužský neživ., vzor hrad.
f) víkend, svatba, chvíle, otrava, týden

UČEBNICE str. 55

2. a) oblačný den, volské oko, ryzí zlato, paví pero, Achillova pata, Jidášova zrada, Kristova léta, psí počasí, krajový zvyk, lví smečka, hadí sykot, Libušino proroctví
b) oblačný (tvrdé) den, volské (tvrdé) oko, ryzí (měkké) zlato, paví (měkké) pero, Achillova (přivlastňovací) pata, Jidášova (přivlastňovací) zrada, Kristova (přivlastňovací) léta, psí (měkké) počasí, krajový (tvrdé) zvyk, lví (měkké) smečka, hadí (měkké) sykot, Libušino (přivlastňovací) proroctví
c) Ježíš Kristus – zakladatel křesťanství, biblická osoba; Jidáš – zradil Ježíše Krista a umožnil jeho zatčení
d) Achillova pata – zranitelné místo; Kristova léta – 33 let, ve 33 letech byl Kristus ukřižován.
3. a) tátův – 4. p., č. mn., r. m. než., přivlastňovací; příští – 4. p., č. j., r. stř., měkké; na obložené – 4. p., č. mn., r. m. než., tvrdé; slané – 4. p., č. mn., r. ž., tvrdé; pomerančový – 4. p., č. j., r. m. než., tvrdé; tatarský – 4. p., č. j., r. m. než., tvrdé; čokoládový – 4. p., č. j., r. m. než., tvrdé; marcipánový – 4. p., č. j., r. m. než., tvrdé; fotbalový – 4. p., č. j., r. m. než., tvrdé; ježčí – 4. p., č. j., r. ž., měkké; balící – 4. p., č. j., r. m. než., měkké; Zahradníkův – 4. p., č. j., r. m. živ., přivlastňovací

UČEBNICE str. 56

Skloňování přídavných jmen

Přídavná jména tvrdá

1. a) Jde o přídavná jména tvrdá, která se skloňují podle vzoru mladý.
b) A. ANO; B. NE; C. NE; D. ANO; E. ANO; F. NE
c) Atlantida byla ostrovním kontinentem, na kterém vznikla jedna z prvních vyspělých civilizací. Podle Platona se celý ostrov zničením ponořil do moře a tamější civilizace zanikla.
d) 1. p. – celý svět, 2. p. – celého světa, 3. p. – celému světu, 4. p. – celý svět, 5. p. – celý světe, 6. p. – celém světě, 7. p. – celým světem; 1. p. – celá oblast, 2. p. – celé oblasti, 3. p. – celé oblasti, 4. p. – celou oblast, 5. p. – celá oblasti, 6. p. – celé oblasti, 7. p. – celou oblastí; 1. p. – celé moře, 2. p. – celého moře, 3. p. – celému moři, 4. p. – celé moře, 5. p. – celé moře, 6. p. – celém moři, 7. p. – celým mořem
e) Dialog je rozhovor mezi dvěma nebo více osobami.

UČEBNICE str. 57

3. a) moudrý (tvrdá souhláska, vzor mladý) jako sova, rychlý (vzor mladý) jako gepard, chytrý (tvrdá souhláska, vzor mladý) jako liška, zdravý (vzor mladý) jako řípa, bledý (tvrdá souhláska, vzor mladý) jako stěna, pomalý (vzor mladý) jako šnek, hloupý (vzor mladý) jako osel, bílý (vzor mladý) jako sníh
b) pilný jako včela, líný jako veš...

UČEBNICE str. 58

4. s nakažlivými nemocemi, opravdoví přátelé, za pomalým autem, důvěřiví lidé, zapomnětliví žáci, zdvořilý úředník, s oranžovými puntíky, se známým spisovatelem, hlávkový salát, úzkými stezkami, slabí protivníci, s veselými filmy, na rozkvetlých loukách, sedmihlavý drak, o malých dětech, čilý ruch, různými pestrými barvami, s bosými kluky
5. krotcí papoušci, nazí muži, bystří žáci, těžcí sloni, maličcí ptáčci, plaší sousedé, strozí učitelé, moudří starci, droboučcí křečci, velcí kamarádi, tiší hoši, drazí přátelé, blízcí příbuzní, chytří soutěžící, ubozí žebráci, hezoučcí motýli, vysocí závodníci, vědečtí pracovníci
6. Zavolejte pana hajného. V hotelu pracují čtyři pokojské. Četli jste nějaký román Josefa Škvoreckého? Králi sloužili jeho poddaní. Navštívil jsi někdy Slané u Prahy? V neděli jsme hráli kopanou. Na vstupném jsme vydělali jen málo.
7. a) Lidové pohádky jsou pravým kulturním dědictvím našeho národa.
b) Lidové (2) pohádky (1) jsou (5) pravým (2) kulturním (2) dědictvím (1) našeho (3) národa (1).
lidové – 1. p., č. mn., r. ž., vzor mladý, druh tvrdé; pravým – 7. p., č. j., r. stř., vzor mladý, druh tvrdé; kulturním – 7. p., č. j., r. stř., vzor jarní, druh měkké
c) Pravý roh místnosti je zaskládaný.
d) Pohádka je vyprávění s kouzelnými prvky, kde dobro vítězí nad zlem. Mezi nejznámější české sběratele pohádek patří Karel Jaromír Erben a Božena Němcová.

UČEBNICE str. 59

Přídavná jména měkká

1. a) Jde o přídavná jména měkká, která se skloňují podle vzoru jarní.
b) A. NE; B. NE; C. ANO; D. ANO; E. NE
c) Je (5) to (3) noční (2) živočich (1). To (3) znamená (5), že (8) je (5) aktivní (2) v (7) noci (1), kdy (6) je (5) často (6) slyšet (5) jeho (3) funění (1) a (8) dupání (1). V (7) denní (2) době (1) odpočívá (5) ve (7) svém (3) hnízdě (1) vystlaném (2) trávou (1).
d) západní – jarní, měkké; velký – mladý, tvrdé; východním – jarní, měkké; jediný – mladý, tvrdé; ježkovitých – mladý, tvrdé; České – mladý, tvrdé; lesních – jarní, měkké; světlé – mladý, tvrdé; tmavý – mladý, tvrdé; táhnoucí – jarní, měkké; bříšní – jarní, měkké; šedohnědá – mladý, tvrdý; noční – jarní, měkké; aktivní – jarní, měkké; denní – jarní, měkké; vystlaném – mladý, tvrdé; živočišné – mladý, tvrdé; bezobratlým – mladý, tvrdé; jiný – mladý, tvrdé; ptačí – jarní, měkké; chladné – mladý, tvrdé; zimním – jarní, měkké; podzemních – jarní, měkké
e) jednotné číslo: 1. p. – lesní skřítek, bylina, obydlí; 2. p. – lesního skřítku, byliny, obydlí; 3. p. – lesnímu skřítku/skřítkovi, bylině, obydlí; 4. p. – lesního skřítku, lesní bylinu, lesní obydlí; 5. p. – lesní skřítku, bylino, obydlí; 6. p. – lesním skřítku/skřítkovi, rostlině, obydlí; 7. p. – lesním skřítkem, bylinou, obydlí;
množné číslo: 1. p. – lesní skřítky/skřítkové, byliny, obydlí; 2. p. – lesních skřítků, bylin, obydlí; 3. p. – lesním

skřítčkům, bylinám, obydlím; 4. p. – lesní skřítčky, byliny, obydlí; 5. p. – lesní skřítci, byliny, obydlí, 6. p. – lesních skřítčích, bylinách, obydlích; 7. p. – lesními skřítčky, bylinami, obydlími

4. moderní rychlík, sysel polní, jarní motýl, lední medvěd, jeskynní netopýr, luční včela, poslední čáp, jízdní kolo

UČEBNICE str. 60

Přehled skloňování přídavných jmen měkkých

6. měkká – cizí (jarní), vosí (jarní), čapí (jarní), ryzí (jarní)
tvrdá – ctižádostiví (mladí poslanci), drzí (mladí chlapci), obětaví (mladí rodiče), maličcí (mladí králíci), bílí (mladí holubi), nepříjemní (mladí útočníci), šikovní (mladí brankáři)
7. a) ranní rozcvička, sloní kly, okenní rám, rodinný výlet, jelení říje, plamenná řeč, kamenné schody, vraní krákání, cenný šperk, klokaní mládě, týdenní plán

UČEBNICE str. 61

8.

	<i>pád</i>	<i>číslo</i>	<i>rod</i>	<i>vzor</i>	<i>druh</i>
v koroptvím hnízdě	6.	jednotné	střední	jarní	měkký
s hladovým psem	7.	jednotné	mužský životný	mladý	tvrdý
cizími jazyky	7.	množné	mužský neživotný	jarní	měkká
z ryzího zlata	2.	jednotné	střední	jarní	měkká
v dubovém lese	6.	jednotné	mužský neživotný	mladý	tvrdá
cizí návštěvník	1.	jednotné	mužský životný	jarní	měkká
malí lvi	1.	množné	mužský životný	mladý	tvrdá

9.

	<i>pád</i>	<i>číslo</i>	<i>rod</i>	
krokodýlí	2.	jedn.	muž.	krokodýlího
malý	3.	množ.	stř.	malým
psí	4.	jedn.	muž.	psího
ryzí	7.	jedn.	stř.	ryzím
večerní	6.	jedn.	muž.	večerním

10. a) pomalí (mladí) hoši, zmrzlinový (mladý) vanilkový (mladý) pohár, psí (jarní) počasí, deštivý (mladý) podzim, v průmyslových (mladých) centrech, babí (jarní) léto, z vosího (jarního) žihadla, za lískovým (mladým) keřem, o snaživých (mladých) cizích (jarních) chlapcích, rychlý (mladý) orlí (jarní) let nad převalskými (mladými) útesy, v nových (mladých) domech, jásavý (mladý) kosí (jarní) zpěv, s psími (jarními) spřeženími, živý (mladý) plot, leklí (mladí) kapři, holubí (jarní) vrkání, malinový (mladý) sirup, pravý (mladý) kozí (jarní) sýr, laskavý (mladý) učitel, dřevý (mladý) koš, poutavý (mladý) příběh, s ocelovými (mladými) pilíři, zapomnětliví (mladí) lidé, s bílými (mladými) motýly, v léčivých (mladých) rostlinách, bezohlední (mladí) živočichové, včelí (jarní) úly

b) Včely jsou důležité, protože opylují rostliny a pomáhají zemědělství. Ohrožují je pesticidy, úbytek květin, nemoci a změny klimatu.

11. Bratr se stal vedoucím obchodu. Dej to těm dvěma paním. Jízdenku ukaž panu průvodčímu. Řekla mi to sousedka z prvního poschodí. Tatínek pracuje s panem Krejčím. Nezapomeň pozvat i pana Dolejšího. Znáš toho hokejového rozhodčího?

UČEBNICE str. 62

Přídavná jména přivlastňovací

1. a) Všechna zvýrazněná slova jsou přídavná jména přivlastňovací.
b) 1. p. – Mikulášův hlas, Mikulášova bota, 2. p. – Mikulášova hlasu, Mikulášovy boty, 3. p. – Mikulášovu hlasu, Mikulášově botě, 4. p. – Mikulášův hlas, Mikulášovu botu, 6. p. – Mikulášově hlasu, Mikulášově botě, 7. p. – Mikulášovým hlasem, Mikulášovou botou
c) Jde o složeninu troj + úhelník.
d) fenomén – pozoruhodný a mimořádný jev či úkaz; analyzovat – rozebírat; trik – lest
2. Mikulášovy – r. ž., otcův; Mikulášův – r. m. neživ., otcův; Mikulášově – r. ž., otcův; sousedově – r. ž., otcův; vousáčovu – r. stř., otcův; Čapkově – r. ž., otcův; pejskovy – r. ž., otcův; kočičiny – r. ž., matčin

3. sousedova slepice – r. ž.; sestřino pero – r. stř.; babiččin recept – r. m. neživ.; Erbenova balada – r. ž.; Čapkova novela – r. ž.; Alíkova kost – r. ž.

UČEBNICE str. 63

-

UČEBNICE str. 64

4. Rod mužský životný:	1. p., č. mn. otcovi psi Janovi kamarádi Evini sourozenci	4. p., č. mn. pro otcovy psy pro Janovy kamarády pro Eviny sourozence	7. p., č. mn. s otcovými psy s Janovými kamarády s Evinými sourozenci
Rod mužský neživotný:	1. p., č. mn. otcovy obrazy Janovy stoly Eviny hrnečky	4. p., č. mn. pro otcovy obrazy na Janovy stoly na Eviny hrnečky	7. p., č. mn. s otcovými obrazy s Janovými stoly s Evinými hrnečky
Rod ženský a střední:	1. p., č. mn. otcovy sestry Petrovy hračky Evina slova	4. p., č. mn. pro otcovy sestry pro Petrovy hračky pro Evina slova	6. p., č. mn. o otcových sestřích o Petrových hračkách o Eviných slovech

UČEBNICE str. 65

5. Karasovi psi, babiččiny kočky, truhlářovy hoblíky, Hanina kořata, sousedčini králíci, strýcova slova, Sněhurčini trpaslíci, královi rádcové, královniny róby, Emilovy boty
6. Smetanovy opery, Žižkova vojska, Čapkovy povídky, Foglarovi hoši z Rychlých šípů, králíkovy dlouhé uši, Ferdovi kamarádi z louky, Micčina kořata, sestřini nápadníci, Astina štěňata, dědečkovy dýmky, spisovatelovi hrdinové, malířova plátna
7. a) Janovy příklady, Jirkovi zaměstnanci, Karlovy rybičky, Janovi kamarádi, Ivanovy pomůcky, Kamilovy papuče, Honzíkovi přátelé, Jarkovi kolegové, Martinovi zedníci, sousedovi holubi, Romanovy stavebnice, Zdeňkovy knížky, Pavlovi bratři, Michalovy míče, Vítkovy věci, Patrikovy kamarádky, pozorují sousedovy pávy, dědečkovi vnuci, Václavovi soupeři, Hynkovy míče, Lukášovy přednosti, Vlastíkovi sourozenci, pro sousedovy psy, Filipovi pomocníci
b) žaloval dědečkovým sestrám, seznámil se s Karlovými kamarády, mluvil o Janových synech, promluvil si s Ivanovými dětmi, přišel na návštěvu k Petrovým příbuzným, odešel od Janových zákazníků, vyprávěl o Kamilových králíčcích, přimluvil se za Honzovy bratrance, koupil to u Milanových kamarádů, lyžoval s tatínkovými spolupracovníky, Jirkovi kamarádi, maminka klubíčka, sešel se s Mirkovými rodiči
c) vymluvil se na Františkovy rodiče, neznal Janovy spolužáky, stěžoval si na Ludkovy nadřizené, mluvil s Jardovými fanoušky, uviděl Janovy syny, Karlovi zaměstnanci, Zdeňkovy seznamy, navštívil dědečkovy kamarády, neznal Jirkovy učitele, zaplatil pobyt za Františkovy sourozence, Robertovi instruktoři, Jindrovi zákazníci, Emilovy kočky, Pavlovi sousedé.

UČEBNICE str. 66

8. Navštívili jsme Petrovy (otcovy, ty příbuzné) příbuzné. Petrovi (otcovi, ti bratři) bratři jsou příjemní. Petrovi (pánovi) se zápas líbil. Ředitelovy (otcovy, ty projevy) projevy sledujeme pozorně. Pavlovy (otcovy, ty sešity) sešity leží na stole. Milanovy (otcovy, ty děti) děti jsou u nás vždy vítány. Dělalí Milanovi (pánovi) radost. Toto jsou Milanovi (otcovi, ti spoluhráči) spoluhráči. Husovi (otcovi, ti následovníci) následovníci přijímali z kalicha. Husovy (otcovy, ty myšlenky) myšlenky jsou živé dodnes. Císař Zikmund vydal Husovi (pánovi) glejt. Vítovi (pánovi) se daří dobře. Napsali mi Vítovi (otcovi, ti spolužáci) spolužáci. Některé Vítovy (otcovy, ty návštěvy) návštěvy jsou hlučné. Maminka mi četla Karafiátovy (otcovy, ty Broučky) Broučky. Karafiátovi (otcovi, ti Broučci) Broučci byli mojí nejmilejší knížkou.
9. a) Janovy (2) názory, mluvil o Janovi (1), pozval Janovy (2) bratry, čekal na Petrovy (2) rodiče, vyřídí to Františkovi (1), četl Werichovy (2) pohádky, Drdovi (2) čerti, Petiškovy (2) hrdinové, Petiškovy (2) pověsti, beseda o Petiškovy (1) a Petiškovy (2) dílech, pověst o Krokovi (1), Krokovy (2) dcery, četli jsme o Krokovi (1), Krokovi (2) rádci, poznal Krokovy (2) rádce, pohádka o Bajajovi (1), Bajajovy (2) vlastnosti
b) Jiráskovy (2) Staré pověsti české, něco o Jiráskovi (1), Jiráskovi (2) hrdinové, učil se o Jiráskovi (1), Erbenovy (2) pohádky, četl o Erbenovi (1), Erbenovi (2) princové, psali o Erbenových (2) hrdinech, Janovi (2) kamarádi, potkal Janovy (2) kamarády, přišel k Janovi (1), o Janovi (1) se nebavili, princovi (2) sloužící, úkol pro princovy (2) sloužící, Nerudovy (2) básně, Nerudovi (2) Pražané, hodina věnovaná Nerudovi (1)
c) Jiráskovi (2) Psohlavci, četl Jiráskovy (2) Psohlavce, pohádka O Otesánkovi (1), Otesánkovy (2) oběti, Jiráskovi (2)

hrdinové, Čapkovy (2) povídky, referát o Drdovi (1), měl rád Drdovy (2) čerty, Karlovi (2) psi, kosti pro Karlovy (2) psy, zajdi ke Karlovi (1), vyprávěl o Karlových (2) psech, strýčkovi (2) holubi vrkají na sousedovy (2) husy, Hynkovy (2) sestry to řekly dědečkovi (1), zajdi ke Kamilovi (1), Kamilovi (2) kamarádi, čekal na Kamilovy (2) kamarády, omluvil se Kamilovi (1)

UČEBNICE str. 67

11. egyptské (tvrdé) pyramidy, na Karlově (přivlastňovací) mostě, velikonoční (měkké) tradice, Mikešovy (přivlastňovací) příhody, Micčino (přivlastňovací) mňoukání, brněnské (tvrdé) trhy, řecké (tvrdé) báje, Žižkovi (přivlastňovací) bojovníci, Tylovy (přivlastňovací) divadelní hry, jihlavské (tvrdé) podzemí, vánoční (měkké) cukroví, Rekovy (přivlastňovací) granule, Mánesovi (přivlastňovací) následovníci, olomoucké (tvrdé) tvarůžky, Čapkovi (přivlastňovací) sourozenci, karlovarské (tvrdé) poplatky
12. a) Cizinci z celého světa obdivují pražské (tvrdé) památky. Rodiče četli Jiráskovy (přivlastňovací) Zapadlé vlastence. I ve světě je známa Smetanova (přivlastňovací) Má vlast. Ladovi (přivlastňovací) Bubáci a hastrmani jsou dodnes čtené dílo. Všichni Češi znají Karafiátovy (přivlastňovací) Broučky. Čteme z Těsnohlídkovy (přivlastňovací) Lišky Bystroušky. Ve Čtvrtkově (přivlastňovací) Rumcajsovi vítězí dobro nad zlem. Foglarovi (přivlastňovací) Hoši od Bobří řeky už mají osmdesát let. Poláčkovi (přivlastňovací) Muži v ofsajdu vyprávějí o mužích zaujatých fotbalem. O prázdninách jsme si udělali výlet k třeboňským (tvrdé) rybníkům.
b) Rybníky jsou uměle vytvořené vodní nádrže. Zadržují vodu, slouží k chovu ryb, poskytují domov živočichům a slouží k rekreaci.
13. Profesorovy, Dvořákovy, Smetanovy, Čtvrtkovy, Čtvrtkovy, strýcovými, strýcovy, Davidovy, houslistovy, Sekorovy, Ferdovi
14. a) Nerudovy rodiče – správně Nerudovi rodiče; spisovatelé – správně spisovatelé; bidliště – správně bydliště
b) Od Jana Nerudy jsou známy *Povídky malostranské* a *Balady a romance*. Od Aloise Jiráska například *Staré pověsti české* nebo *Lucerna*.

UČEBNICE str. 68

Pravopis přídavných jmen – procvičování

1. a) s pštrosími (jarními) vejci, v rozlehlých (mladých) dubových (mladých) lesích, toulaví (mladí) psi, vosí (jarní) žihadlo, koroptví (jarní) hnízdo, malí (mladí) učenliví (mladí) chlapci, známý (mladý) houslový (mladý) koncert, pomalý (mladý) šnek, zrakový (mladý) nerv, cizí (jarní) osoby, zralý (mladý) pomeranč, růžový (mladý) ubrus, zapomnětliví (mladí) lidé, trpělivý (mladý) tatínek, lenivý (mladý) princ, škodliví (mladí) bílí (mladí) motýli, pronikavý (mladý) orlí (jarní) zrak, přímý (mladý) let, pravý (mladý) smrkový (mladý) hřib, černovlasí (mladí) hoši, holubí (jarní) vrkání, nový (mladý) květinový (mladý) stánek, poutavý (mladý) příběh, čapí (jarní) hnízdo, lakomí (mladí) kupci, ospalý (mladý) dědeček, filmoví (mladí) diváci
b) manželé Novákovy (otcovy, ti manželé), žákovy (matčiny, ty znalosti) znalosti, nový (mladý) kozí (jarní) chlívěk, ztrouchnivělý (mladý) pařez, Janovy (matčiny, ty sestry) sestry, malý (mladý) lví (jarní) výběh, mezi rychlými (mladými) a vytrvalými (mladými) běžci, z Nerudovy (matčiny) ulice, s umělým (mladým) kloubem, babiččina (matčina, ta štěňata) štěňata, zdravý (mladý) jitrocelový (mladý) sirup, Jitčini (matčiny, ti synové) synové, s bramborovými (mladými) knedlíky, snaživí (mladí) studenti, na zvadlých (mladých) květech, s motýlími (jarními) křídly, Pavlovými (matčinými) očima, Husovi (otcovy, ti stoupenci) stoupenci, Husovy (otcovy, ty spisy) spisy, za Žižkovy (otcovy, za ty bojovníky) bojovníky, sousedovy (otcovy, ty děti) děti
2. a) území, zakladateli, Sámovi, doby, Sámovy
b) První (4) a (8) nejstarší (2) státní (2) útvar (1) na (7) našem (3) území (1) nese (5) název (1) po (7) svém (3) zakladateli (1) Sámovi (1). České (2) dějiny (1) začaly (5) od (7) doby (1) Sámovy (2) říše (1).
c) 1. věta: podmět – útvar, přísudek – nese, 2. věta: podmět – dějiny, přísudek – začaly
d) nejstarší – měkké, jarní; státní – měkké, jarní; české – tvrdé, mladý; Sámovy – přivlastňovací, matčin
e) zakladateli – 6. p., č. j., r. m. živ., vzor muž; říše – 2. p., č. j., r. ž., vzor růže
f) začaly – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas m.
g) Sámovy – 2. p., č. j., r. ž.
3. a) rozlehlými – správně rozlehlými; obvykle – správně obvykle; lesi – správně lesy.
b) Lázně jsou místa, kde se lidé léčí a odpočívají díky přírodním léčivým vodám. Mezi Slavná lázeňská města Evropy z Česka patří Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně.

Stupňování přídavných jmen

1. a) Druhý a třetí stupeň přídavných jmen.
2. a) nejjedovatější (3.) houba, klidné (1.) prostředí, umělý (1.) zub, chladnější (2.) podnebí, jižní (1.) vítr, nejtvrdší (3.) nerost, roztomilý (1.) miminko, nejteplejší (3.) svetr, veselý (1.) člověk, tmavší (2.) odstíny, nejvyšší (3.) hora, nejhlubší (3.) propast, nejrychlejší (3.) zvíře, pohodlnější (2.) cestování, zdravější (2.) potraviny, veselý (1.) člověk
b) klidné prostředí, chladnější podnebí, roztomilý miminko, nejrychlejší zvíře, pohodlnější cestování

3.

	<i>pád</i>	<i>číslo</i>	<i>rod</i>	<i>druh</i>	<i>vzor</i>
s nejrychlejší dívkou	7.	jednotné	ženský	měkký	jarní
k zdravějším pokrmům	3.	množné	mužský neživotný	měkký	jarní
v přátelštější atmosféře	6.	jednotné	ženský	měkký	jarní
z nejtvrdší oceli	2.	jednotné	ženský	měkký	jarní

4. Eva byla unavenější než Iveta. Jindra byl stále zelenější a zelenější. Krásnější obraz nenajdete. Použili silnější trámy. Chceme si koupit modernější auto. Nemáš nějaké příhodnější oblečení? Hledáme levnější nabídku. Očekával jsem, že ten pořad bude zajímavější. Můj bratr je menší než já. Na brambory používáme hrubší pytle. Druhý den byl chléb o hodně tvrdší. Maminka tentokrát udělala na dort hustší/hustější krém. Použij jemnější sítko. Snažme se být lidštější.
5. a) Náš soused má prudší povahu. Sestra je už vyšší než tatínek. Vysoko v horách je řidší vzduch. Koupil jí ten nejdražší prsten. Dnešní úkol je lehčí než ten minulý. Vzala si boty s těmi nejvyššími podpatky. Ty kalhoty jsou po vyprání kratší. Letošní léto bylo nejsušší za posledních sto let. Vybrala si ten nejsladší zákusek z celé cukrárny. Zápas měl hladší průběh, než předpokládali. Moje sestra má poněkud britičtí jazyk. V historickém centru Prahy jsou ulice užší než v jiných čtvrtích, neužší ulička se dochovala na Kampě.
b) A. Letní sucha jsou způsobena hlavně vyšší teplotou a nedostatkem srážek, které zvyšují výpar a snižují vlhkost půdy.
B. Sucho má dopady na zemědělství, vodní zdroje a přírodu.
C. Situaci lze řešit zadržováním vody v krajině, šetrným hospodařením s vodou a plánováním opatření proti suchu.

6. a) těžší závaží, sušší mez, hlubší příkop, nižší ořešák, měkčí polštářek, dražší prstýnek, vyšší jako jedle, užší pěšina, sladší zákusek, plašší živočich, lehčí příklad, hladší povrch, prudší svah, vlhčí sklep, snazší/snadnější úkol, tužší kořínek, řidší kaše, hezčí výkres, tišší člověk, kratší příběh, britičtí rozhovor, tenčí kmen, bližší vinice, křehčí porcelán
b) Má dobré zdraví.
c) vysoký jako jedle
7. Zebra má dlouhé nohy, velbloud je má delší a žirafa je má nejdelší. Dostal jsem dobrý nápad, tvůj je lepší a ten Petrův je nejlepší. Lego je pro malé děti, plyšové hračky pro menší a chraštítka pro ty nejmenší. Počasí je dnes horší než včera a v neděli má být nejhorší v tomto týdnu. U cesty jsem našel větší hřib a za smrkem jsem objevil ten největší. V běhu na sto metrů jsem zaběhl špatný čas, Ota horší a Eda nejhorší.

8.

	<i>2. stupeň</i>	<i>3. stupeň</i>
dobrý pokus	lepší pokus	nejlepší pokus
zlý sen	horší sen	nejhorší sen
drahý kožich	dražší kožich	nejdražší kožich
velký muž	větší muž	největší muž
tenký pas	tenčí pas	nejtenčí pas
měkký povrch	měkčí povrch	nejměkčí povrch
malé děvče	menší děvče	nejmenší děvče
dlouhé lano	delší lano	nejdelší lano
blízký soused	bližší soused	nejbližší soused

UČEBNICE str. 72

9. známější houslista, příjemnější rozhovor, jemnější samet, rozumnější nápad, skromnější lékař, střídmejší člověk, dojemnější příběh, krkolomnější postup, strmější svah, temnější kout, lakomější stařík, upřímnější chlapec, sebevědomější hokejista
10. a) nejjíznější místo, nejakostní zboží, nejedlé houby, nejjízlivější poznámky, nejistý výsledek, nejedoucí auta, nejjednotvárnější práce, nejjasnější hvězdy, nejednotný postup, nejasné zadání, nejjemnější hedvábí, nejednohlasná podpora, nejjiskřivější diamant, nejjílovitější vrstva zeminy, nejjednodušší příklad, nejjistější cesta k výsledku, nejedovatější houba
- b) Nejedovatější houba u nás se nazývá muchomůrka zelená.
11. a) velmi + hezký, krásný, užitečný, příjemný, schopný, červený, opálený, tupý, chladný
- b) málo + hezký, krásný, užitečný, příjemný, schopný, červený, opálený, tupý, chladný
12. a) Který nerost je nejtvrdší? Která naše hora je nejvyšší? Které místo v oceánu je nejhlubší? Která hvězda je nejbližší Zemi? Která řeka je nejdelší na světě? Které je nejsevernější a nejjíznější místo na Zemi? Co je tenčí než nit? Kdy u nás bývá nejsušší počasí? Který den je u nás nejdelší a který nejkratší?
- b) Který nerost je nejtvrdší? Diamant. Která naše hora je nejvyšší? Sněžka. Které místo v oceánu je nejhlubší? Mariánský příkop. Která hvězda je nejbližší Zemi? Slunce. Která řeka je nejdelší na světě? Amazonka. Které je nejsevernější a nejjíznější místo na Zemi? Severní a jižní pól. Co je tenčí než nit? Vlas. Kdy u nás bývá nejsušší počasí? V zimě. Který den je u nás nejdelší a který nejkratší? Nejdelší den u nás je obvykle 21. 6. a nejkratší den u nás je obvykle 21. 12.

UČEBNICE str. 73 – TEST

Test – přídavná jména

1. b); 2. a); 3. b); 4. d); 5. b); 6. c); 7. d); 8. a); 9. c); 10. a) větší, b) vyšší, c) nejhorší, d) nehladší, e) snazší/snadnější, f) nejtišší, e) nejznámější

UČEBNICE str. 74

3. ZÁJMENA

Druhy zájmen

1. a) kterém (vztažné), nic (záporné), to (ukazovací), jeho (přivlastňovací), taková (ukazovací), všichni (neurčité), si (osobní), je (osobní), ty (ukazovací), všechny (neurčité), nějaké (neurčité), se (osobní)
- b) A. NE; B. NE; C. ANO; D. ANO; E. ANO
- c) být celý bez sebe – být rozrušený; pustit z hlavy – zapomenout; zajímavý koníček – zajímavý zájem
- e) pěstovat
- f) prima – perfektní, nač – na co
- g) ohromně – vzniklo ze slova ohromný
- h) Slovo *je* může být zájmenem i slovesem. Např. Venku je zima. – (sloveso) Já, to je nádhera. – (citoslovce)

UČEBNICE str. 75

2. a) Včera na večírku Karolíně copánky moc slušely. – něco; Eva kupuje jízdenky na vlak pro celou třídu. – její; Jirka domů jít nemohl, zapomněl klíče. – můj; Včera odpoledne Kája kýchal a kýchal. – jaký; Za zlatý prsten Tomáš utratil skoro celou výplatu. – ten, tento; Tatínek tvrdil, že Zdeněk do lesa odešel už ráno. – někdo; Jirku baví kopaná, šachy ale umí taky dobře. – náš; Tvrdila, že loni citrony prodávali za polovinu. – oni, nic; Jirka si v létě kupuje hodně zmrzliny. – jeho, je; Spálil včera Ota topinky, nebo nespálil? – tato, ta, to
- b) něco (neurčité), její (přivlastňovací), můj (přivlastňovací), jaký (vztažné, tázací), ten (ukazovací), tento (ukazovací), někdo (neurčité), náš (přivlastňovací), oni (osobní), nic (záporné), jeho (přivlastňovací), je (osobní), tato (ukazovací), ta (ukazovací), to (ukazovací)

UČEBNICE str. 76

1. Osobní zájmena

2. Se (7) sestrou se často smějeme. Umyj se (3) pořádně. Obleč se (3) do čistého. Chutnají mi knedlíky se (7) zelím. Seznámili se (3) s mojí rodinou. Kam se (3) poděla? Mluvila se (7) mnou otevřeně. Pomohl spolužákům se (7) zpracováním projektu. Na některé příbuzné se (3) těším. Se (7) kterým úkolem chceš poradit? Pozdravil se (3) se (7)

všemi.

2. Přivlastňovací zájmena

2. Jeho (osobní) bych se neptala. Jeho (přivlastňovací) názory jsou zvláštní. Jeho (přivlastňovací) výmluvy jsou okaté. Jeho (osobní) se bát nemusíš. Jeho (přivlastňovací) úkoly byly plné chyb. Jeho (přivlastňovací) bratra neznám. Jeho (osobní) to asi mrzet nebude. Jeho (přivlastňovací) čtení je příliš pomalé. Jeho (osobní) bych poslal domů. Jeho (přivlastňovací) pořady zbožňuji. Jeho (přivlastňovací) přednášky byly oblíbené. Jeho (osobní) to vůbec nezajímalo.

3. Ukazovací zájmena

2. Zajdi za maminkou, ať ti (osobní) dá peníze na vlak. Ti (ukazovací) psi na sousedově zahradě nahánějí hrůzu. Ty (osobní) ještě neumíš násobilku, Petře? Ty (ukazovací) dva příklady mi nevyšly, s ostatními bych ti (osobní) mohl poradit. Koupím ti (osobní) ve městě něco na zub a taky něco pro ty (ukazovací) tvoje křečky. Ty (osobní) by ses mu neměl smát, vždycky ti (osobní) pomáhal. Ty (osobní) doma hada nikdy mít nebudeš, ale ty (ukazovací) rybičky si pořídit smíš, třeba ti (osobní) udělají radost.

UČEBNICE str. 77

4. Tázací zájmena

2. a) Jakou pohádku jí vyprávěl? Vyprávěl jí pohádku o pejskovi a kočičce. Čí je to sešit? To je můj sešit. Jakým vtipům ses smála? Smála jsem se jeho vtipům. Co jste se učili? Učili jsme se o Jižní Americe. Co máš nejraději? Nejraději mám řízky. Co bych si vybral? Vybral bych si ten modrý hrníček. Jaký nerost je nejtvrdší? Nejtvrdší nerost je diamant.

5. Vztažná zájmena

2. Líbí se mi spolužák, který (vztažné) sedí v první lavici. Spolužák, který (vztažné) sedí v první lavici, se mi líbí. Který (tázací) spolužák se jí líbí? Zajímá mě, co (vztažné) po něm chtěl. Co (tázací) po něm chtěl? Co (vztažné) po něm chtěl, mi připadalo zbytečné. Kdo (tázací) přišel pozdě? Kdo (vztažné) přišel pozdě, bude mít omluvenku. Ten, kdo (vztažné) přišel pozdě, bude mít omluvenku. Chtěla vědět, jaké (vztažné) bude zítra počasí. Jaké (tázací) bude zítra počasí? Nevím, čím (vztažné) je ten pes. Čím (tázací) je ten pes? Čím (vztažné) je ten pes, jsem nevěděl.

UČEBNICE str. 78

6. Neurčitá zájmena

1. a) Každý (neurčitě) chvilku...	Šijí s tebou všichni (neurčitě)...	Všechna (neurčitě) sláva...
Všechno (neurčitě) zlé...	Není každý (neurčitě) den...	Někdo (neurčitě) má rád holky...
b) Každý chvilku tahá pilku.	Šijí s tebou všichni čerti.	Všechna sláva polní tráva.
Všechno zlé je k něčemu dobré.	Není každý den posvícení.	Někdo má rád holky, jiný zase vdolky.
2. někdo, něco, nějaký, některý, něčí; leckdo, lecco, lecjaký, leckterý, lecčí; málokdo, máloco, málokterý; ledakdo, ledaco, ledajaký, ledačí; kdekdo, kdeco, kdejaký, kdečí, kdokoli, cokoli, jakýkoli, kterýkoli; kdosi, cosi, čísi, jakýsi, kterýsi

7. Záporná zájmena

- 2.a) Nic (záporné) není tak horké, jak se (osobní) to (ukazovací) uvaří. Žádný (záporné) učený z nebe nespadl. Nikomu (záporné) nelétají pečení holubi do úst. Nikdo (záporné) není dokonalý. Žádná (záporné) píseň není tak dlouhá, aby konec neměla. Ničeho (záporné) nelituj.
- b) Nic není tak horké, jak se to uvaří. – Nic není tak strašné, jak to zprvu vypadá. Žádný učený z nebe nespadl. – Člověk se nenarodí s tím, že vše umí. Nikomu nelétají pečení holubi do úst. – Každý musí něco udělat, aby se najedl. Nikdo není dokonalý. – Každý máme nějakou chybu. Žádná píseň není tak dlouhá, aby konec neměla. – Všechno má svůj začátek i konec. Ničeho nelituj. – Všechno zlé je k něčemu dobré.

SKLOŇOVÁNÍ ZÁJMEN

Skloňování bezrodých zájmen

Zájmeno já

1. a) Potkal mě (4. p.) u školy. Přišla ke mně (3. p.) na návštěvu. Vrať mně (3. p.) tu bundu. Podrazil mně (3. p.) nohy. Dej mně (3. p.) víc času. Pro mě (4. p.) za mě (4. p.), ať nechodí. Viděl mě (4. p.) v kině. Bavili se o mně (6. p.) na poradě. Dej mně (3. p.) s sebou víc jídla. Omluvil mě (4. p.) ve škole. Objednal mně (3. p.) lístky do divadla. Bral mě (4. p.) na výlety. Přimluv se za mě (4. p.). Zdržoval mě (4. p.). Pořád mě (4. p.) obtěžoval. Neslyšel mě (4. p.). Objednal mně (3. p.) zmrzlinu. Věnoval mně (3. p.) knihu. Zastal se mě (2. p.) před ostatními. Usmál se na mě (4. p.). Ze mě (2. p.) si legraci dělat nebude. Připravil pro mě (4. p.) občerstvení.
- b) Pojď ke mně (3. p.). Kup mně (3. p.) koláč. Nekřič na mě (4. p.)! Postavil pro mě (4. p.) nový domek. Oprav mně (3. p.) chyby v úkolu. Dej mně (3. p.) pokoj! Pomlouval mě (4. p.) před kamarády. Čekal na mě (4. p.) u divadla. Pozval mě (4. p.) na tu oslavu. Opustil mě (4. p.) bez rozloučení. Mě (2. p.) se to netýká. Přinesl pro mě (4. p.) něco na zub. Sehnal mně (3. p.) lístky do kina. Neboj se o mě (4. p.). Zastavil se u mě (2. p.). Viděl mě (4. p.) na té výstavě.

Zájmeno ty

1. a) Rád bych tě s ním seznámil. Tebe (důraz) se mé výtky netýkají, na tebe (po předložce) se můžu vždy spolehnout. Potkal jsem tě u školy. Bez tebe (po předložce) by nám tady bylo smutno. Už se tě nemohli dočkat. Mám ti s tím pomoci? K tobě (po předložce) bych si nedovolil být drzý. Přišel jsem k tobě (po předložce), abych tě požádal o pomoc. Slyšela jsem tě recitovat tu básničku. Už tě nechci ani vidět. Pro tebe (po předložce) to bude hračka.
- b) To je pro mě jednoduché. To je hračka určená pro mě.

Zájmena my, vy

2. a) My s nimi nemáme moc společného, ale s vámi si báječně rozumíme. Dej mi čas na rozmyšlenou. Vy jste příliš zamlklí, není s vámi žádná zábava, zato s nimi jsme se smáli od rána do večera. My s vámi nemluvíme. Vy mi určitě poradíte, co mám s nimi dělat. My víme, kdo tam s nimi šel. S nimi chodíme plavat a s vámi zase tancovat. Vy mi s tím musíte pomoci. Kupte mi ten čokoládový řez. My nemáme peníze.
- b) My s nimi chodíme fandit hokejistům Komety a s vámi zase chodíme na volejbal. Dejte mi pokoj, nechci se s vámi bavit. Vy mi k tomu asi nic neřeknete. S nimi už se znám, ale s vámi bych se rád seznámil. My ani vy se s takovými lidmi nestýkáme. Vy mi zřejmě s výběrem střední školy moc nepomůžete. S nimi jsem nepočítal, ale s vámi ano. Vy jste mi nepodali ruku na rozloučenou. Vy si s nimi tykáte a s námi si vykáte? My se s nimi známe už od školky.
- b) Vykáme lidem z úcty a zdvořilosti, zejména starším osobám nebo těm, které dobře neznáme.

Zájmeno se

1. a) Vzal nás s sebou do kina. Kapr sebou házel. Mrskni sebou, ať stihneš autobus. Nabal mu s sebou na výlet dva řízky. Brával si s sebou víc peněz. Trhnula sebou, když začal zkoušet. Nemocný sebou na lůžku házel. Vezmi mě s sebou do Prahy. U holiče sebou vrtěl, takže za chvíli dostal pohlavek. Na dovolenou jsme s sebou brali nový člun. Přinesl si s sebou nový slovník. Je spokojen sám se sebou. Poříd si s sebou kapesní nožik.
- b) Nevrt sebou a vypočítej ten příklad! Hoď sebou, ať nezmeškáš odjezd. Vezmi nás s sebou. Chycená myška sebou házela. Mrskni sebou, ať přijdeš včas. Nabal mně s sebou dost jídla. Házel sebou v horečkách. Dej mi s sebou nějaké starší tepláky. Brával mě s sebou do Prahy. Koupil mi s sebou bundu. Odvezl nás s sebou na letiště. Vzal s sebou i sestru. To se rozumí samo sebou.
3. a) Strýc pro mě jednoho slunného dne přijel k nám do Břeclavi a vzal mě s sebou na venkov.
- b) mě (osobní), nám (osobní), mě (osobní), sebou (osobní)
- c) mě (4. p.), nám (3. p.), mě (4. p.), sebou (7. p.)
- d) přísudky: přijel, vzal. Je to souvětí.
- e) netýká se těla – s sebou
- f) kořen -slun-, přípona -n, koncovka -ého
- g) slunný den × zamračený den

UČEBNICE str. 82

4. a) D, B, A, E, C
b) A. ANO; B. ANO; C. ANO; D. NE
c) ho (osobní), sám (ukazovací), jí (osobní), se (osobní), ním (osobní), ti (osobní), si (osobní), to (ukazovací), každému (vztažné), jeho (přivlastňovací), takový (ukazovací)
d) Jakpak by běhali, chudáčci, takoví maličci.
e) podstatné jméno; Adamovi (přídavné jméno přivlastňovací) synové jsou výborní v matematice.
g) Bible je posvátná kniha křesťanů. Starý zákon je posvátný i pro Židy.
h) Adam a Eva byli první lidé, které Bůh stvořil.
5. někdo – neurčité, můj – přivlastňovací, mně – osobní, ten – ukazovací, ničí – záporné, co? – tázací, jenž – vztažné, sobě – osobní, jeho – přivlastňovací

UČEBNICE str. 83

Skloňování rodových zájmen

Zájmena *ten, náš, váš*

1. V té naší (6. p.) zahrádce, rostou tam dvě růže...	Na těch (6. p.) panských lukách...
Pod našimi (7. p.) okny teče vodička...	Ivánku náš (5. p.), copak děláš...
Pod tou naší (7. p.) starou lípou stávala malá lavička...	

UČEBNICE str. 84

2. a) Podívej se na naši (tu) zahradu. S vaší (tou) dcerou jsem byla v Římě. Pomozte mi s naším (tím) projektem. Bez vašich (těch) vědomostí se dál nedostaneme. Zapomněl jsem vaši (tu) adresu. Jsme pyšní na naši (tu) práci. K našim (těm) rodičům přijeli přátelé. Jsme si jisti naším (tím) řešením. O vašich (těch) plánech bych nikdy nemluvil. Za vaším (tím) plotem leží hromada odpadků. Za naší (tou) chatou teče potok. Za naši (tu) chatu bychom vysázeli topoly. Před vaší (tou) hodinou matematiky se sejdeme v učebně. Před vaší (tu) prodejnu nainstalují kamerový systém.
- b) vědomostí – znalostí, hromada – kupa, prodejnu – obchod, nainstalují – namontují
3. s naší Věrou, pro vaší Karolínu, před naší školou, u vaší sestřenice, na naší Evu, před vaší Janou, před vašim domem, u našich vrat, za vaší zahradou, při naší prověrce, za vaší Katku, proti naší Heleně, s vaší Hankou, od vašich dcer, od naší babičky, přimluv se za naší Eriku, nad vaší nástěnkou, pod vaší ulicí, za vaším statkem, k naší Jarce
4. b) si (osobní), sebou (osobní), tebe (osobní), nějaké (neurčité), to (ukazovací), mě (osobní), ti (osobní), ho (osobní), mě (osobní), mně (osobní), svoje (přivlastňovací), mně (osobní)
- c) Tvary zájmen píšeme v dopisech s velkým písmenem, protože tím vyjadřujeme úctu a zdvořilost k adresátovi.

UČEBNICE str. 85

Přehled skloňování zájmen *on, ona, ono*

1. a) Viděl jsem ji u školy. Ona čekala na ni. Potom šla s ní do houslí. Jí se nelíbilo, jak ona hrála. Po houslích jí řekla, že hrála špatně. Ale ona si z toho nic nedělala. Ona o ní věděla, že doma na housle necvičí. To ji mrzelo. Druhý den proto přišla ona k ní, aby na ni dohlédla.
- b) Opakují se slova babička a vnučka.
- c) Text působí nepřehledně a nesrozumitelně.
- d) housle
- e) trénovat hru na housle

UČEBNICE str. 86

2. a) Viděl jsem ji (tu) s naší (tou) Jitkou před vaší (tou) vilou. Nedal jsem jí (té) nic k svátku. Dal jí (té) lístky do divadla pro vaší (tu) Janu. Od naší (té) Katky radu nečekej. Seznámil jsem ji (tu) s naší (tou) Katkou. Dovolil jí (té), aby se kamarádila s naší (tou) Věrou. Nabal jí (té) pár buchet pro naší (tu) babičku. Omluvil ji (tu) u naší (té) učitelky. Představ nám ji (tu). Pomlouval ji (tu). Přišel k ní (té) na večírek a rovnou ji (tu) požádal o ruku. Na naši (tu) babičku se musí křičet, už jí (té) neslouží sluch.
- b) Pozdravil ji (tu) a popřál jí (té) vše nejlepší k narozeninám. Naši (ti) přátelé ji (tu) pozdravují. Vaším (těm) rodičům jsem ji (tu) zatím nepředstavil. Koupili jsme jí (té) květiny. Na naší (té) zahradě bys ji (tu) hledal těžko. U vaší (té) tety jsem ji (tu) viděl poprvé a hned jsem se do ní (té) zamiloval. Naši (ti) kamarádi o ní (té) vždy hezky mluvili. Před naší (tou) babičkou o ní (té) mluv hezky, ona ji (tu) má moc ráda. U naší (té) Evy ji (tu) potkali včera. Pod vaší (tou) třešní jsem ji (tu) poprvé políbil.

3. a) Jím rozumíme člověka bez práv. Bez nich a jejich práce si nelze představit fungování starověkých států. Jak jste si ho mohli pořídit? Mohli jste si ho koupit na trhu. Nejčastěji jimi byli váleční zajatci. Jím se člověk mohl stát i pro dluhy. Oni nebyli vždy levní. Pán za něj mohl zaplatit různou cenu. Když on nic neuměl, pořídil ho za polovinu ceny krávy. Ale za lékaře, kuchaře, malíře, za ně zaplatil jejich pán stejně jako za dům. Někteří páni se k nim chovali slušně, dávali jim najíst, slušně je oblékali. Jiní s nimi zacházeli krutě, mohli je dokonce i zabít.
- b) A. NE; B. ANO; C. NE; D. ANO

UČEBNICE str. 87

Skloňování zájmen *můj, tvůj, svůj*

1. mí (mladí) spolužáci, k mým (mladým) kamarádům, se svými (mladými) dětmi, k tvým (mladým) známým, tví (mladí) sousedé, o mých (mladých) snech, do tvých (mladých) bot, s tvými (mladými) bratry, od tvých (mladých) synů, na mých (mladých) slovech, při mých (mladých) zásadách, od tvých (mladých) sester, se svými (mladými) učiteli, od svých (mladých) rodičů, tví (mladí) učitelé, ze svých (mladých) úspor, s tvými (mladými) psy

UČEBNICE str. 88

2. u tvé/tvojí babičky, k tvému dědečkovi, potkal jsem tvého bratra s mou/mojí sestrou, v mém bytě, s tvými věcmi, s mým sousedem, k tvým známým, za tvými rodiči, bez mých znalostí, k tvému domku, bez tvého šarmu, na mém křesle, s tvojí/tvou matkou, nad tvým úkolem
3. Řekla jsem to svým spolužákům. K mým povinnostem patří vynášení koše. Mým kamarádům se to nelíbilo. O svých problémech nemluvila. Zmínila se o svých žácích jen okrajově, protože je učila krátce. Hled' si svých problémů, o mé/moje se nestarej. Jirka utratil celé své/svoje kapesné. Naštěstí to nebyly mé/moje peníze. Každý můj kamarád by mi pomohl. Má rád své/svoje kamarády, protože mi vždy pomůžou. Pracoval jsem na svém referátu. Nepomohl mi s mým úkolem. Opravil jsem si své/svoje chyby. Eda mi opravil chyby v mém úkolu.
4. a) Iva jí (3) poradila s domácím úkolem. Karel jí (5) rád zeleninové saláty. Koza dělá mé, mé (10). To je mé (3) auto. Eva je (5) veselá. Potkal je (3) u školy. Potkal jsem ho tu (6). Tu (3) kytku jí koupil k svátku. Petr stále něco ničí (5). To pouzdro není ničí (3). Má (3) sestra má (5) nové lyže. Nebav se s ní (3). Pořád sní (5) o dovolené u moře. Má sestra si mne (5) ruce. Mne (3) se to netýká. S (7) tou (3) dívkou se spřátelil. Právě dopsal stou (4) báseň. Před dvaceti lety se (3) tu (6) poprvé potkal se (7) svou manželkou.
5. a) S některými spolužáky jsme se od základní školy neviděli. Kohosi zahlédl na konci ulice. Mluvili jsme o jejich úspěších, je vynikající houslistka. V restauraci nabízejí pštrosí speciality. Slib mi, že se u mě zítra zastavíš. Poslové přinášejí králi samé špatné zprávy. Z čeho jsou ty sloupy, z oceli, nebo z betonu? Vzpomněl sis někdy během svého výletu na mě?
- c) základní – měkké; vynikající – měkké; pštrosí – měkké; špatné – tvrdé

UČEBNICE str. 89

Přehled skloňování zájmena *její*

1. Karolínu bych poznal nejen podle jejího hlasu, ale i podle jejích jizev na ruce. Bavili jsme se o spolužačkách a jejich známkách. Viděl jsem Evu a z jejího pohledu jsem poznal, že je naštvaná. Potkal jsem Evu a požádal jsem ji o její čtenářský deník. Přečetl jsem si knihu o houbách a z jejích stránek jsem se hodně dozvěděl.
2. Podle jeho svalů jsem naznal, že je kulturistou. Z jejich výsledků se dalo vyčíst, že se nepřipravovali. Znal jsem ho, a proto jsem toleroval jeho nálady. Zeptal se svých kamarádů na jejich názor. Řekl jsem mu, že jsem z jeho/jejich výkonů rozpačitý. Navštěvoval jsem Karlovy přednášky a jeho názory se mi líbily. Líbili se mi jeho bratři a jejich modré oči. Staral se o jejich papoušky, protože byli na dovolené.

UČEBNICE str. 90 – TEST

Test – zájmena

1. a) čtyři, b) čtyři, c) pět; 2. a); 3. c); 4. b); 5. c); 6. b); 7. b); 8. b); 9. d); 10. b); 11. a); 12. a); 13. d)

UČEBNICE str. 91

4. ČÍSLOVKY

Druhy číslovek

1. a) III. (4); 6. (4); 1289 (4); jedno (4); trojí (4); šestnáct (4); málo (6); několikrát (4); sedmnácti (4)
Vysvětlit, že málo není číslovka, protože není spojena s počítatelným předmětem.

- b) určité: III., II., 6., 1289, jedno, trojí, 1305, šestnáct, 4., sedmnácti,
neurčité: několikrát
c) A. NE; B. NE; C. NE; D. NE; E. ANO
d) Rod neměl mužského potomka.

UČEBNICE str. 92

2. Já jsem nikdy toto likvidovat nechtěl. – tolik; Ivo s Martinem jsou dobří kamarádi. – osm; Pozdrav "dobré jitro" je dnes neobvyklý. – troje; Karla příliš zajímá lodní doprava. – málo; Řekni mi, Lio, něco o savcích. – milion; Jezdci se při tréninku bili o nejlepší místo na startu. – bilion; Sokoli krkavce nežerou, udržují od sebe odstup. – kolik; Honzo, natři krátké tyčky na plotu zelenou barvou. – tři, třikrát; Eva si s týmiž větami neporadila. – stý; V zimě je den kratší než noc. – jeden, jedenkrát; Já mám, no, hodně práce. – mnoho; Petr stoupá týmiž pěšinami jako já. – pátý
tolik (základní, neurčitá), osm (základní, určitá), troje (druhá, určitá), málo (základní, neurčitá), milion (základní, určitá), bilion (základní, určitá), kolik (základní, neurčitá), tři (základní, určitá), třikrát (násobná, určitá), stý (řadová, určitá), jeden (základní, určitá), jedenkrát (násobná, určitá), mnoho (základní, neurčitá), pátý (řadová, určitá)
3. a) + b) Letos rodiče sklidili jen málo (4) brambor. Nasbíral mnoho (4) hřibů pravých. Pokud oheň málo (6) hoří, musíme ho rozdmýchat. Petrova žakovská knížka obsahuje mnoho (4) výborných známek a jen málo (4) poznámek. Na zkoušku se bohužel připravoval jen málo (6). Mirek je málo (6) pracovitý. V naší republice je mnoho (4) poutavých míst. Zbytek toho už mnoho (4) nasliboval.
c) pravých (tvrdé), Petrova (přivlastňovací), žakovská (tvrdé), výborných (tvrdé), pracovitý (tvrdé), poutavých (tvrdé).
4. desetiletý (2), mnoho (4/6), osmina (1), dvojité (6), několik (4), všechno (3), desátý (4), osmimetrový (2), málokdo (3), málo (4/6), žádný (3), moc (1/6), poslední (2), hodně (6), nic (3), dvojité (2), máloco (3), dvouměsíční (2), devatero (4), nikdo (3), trojmo (6), málokterý (3), kopa (1,4), dvacátý (4), tolik (4), dvoulitrový (2), dvoje (4), třetí (4), každý (3), desítka (1), velmi (6), tříkilový (2), dvojka (1), podruhé (6)

UČEBNICE str. 93

Číslovky základní

1.

	<i>běžně</i>	<i>na poštovní poukázce</i>
1939	tisíc devět set třicet devět	Tisícdevěttřicetdevět
1348	tisíc tři sta čtyřicet osm	Tisíctřistačtyřicetosm
1492	tisíc čtyři sta devadesát dva	Tisícčtyřistadevadesátdva
1526	tisíc pět set dvacet šest	Tisícpětsetdvacetšest

2. a) aktovka – 1 198,-; chleba – 60,-; kšiltovka – 257,-; mobil – 3 589,-; auto – 760 000,-
b) 60,- šedesát; 257,- dvě stě padesát sedm; 1 198,- tisíc sto devadesát osm; 3 589,- tři tisíce pět set osmdesát devět, 760 000,- sedm set šedesát tisíc
3. a) čtyři; b) tři; c) čtyři; d) dvě
4. Měl bys alespoň jednou (6) myslet na druhé. Kamarádil se jen s jednou (4) spolužačkou. Je-li ti zima, tři (5) si ruce, aby se zahřály. Pět (5) lidové písně není nic trapného. Všichni tři (4) bratři se vrátili až v pět (4) hodin ráno.

UČEBNICE str. 94

Číslovky řadové

1. a) Všechny 8 (základní) chlapců z 1. (řadová) oddílu opsalo všech 5 (základní) písniček ze strany 15 (základní) dole. To představení končí v úterý 10. (řadová) února po 22. (řadová) hodině. 1 (základní) žačka z 9. (řadová) třídy vyhrála 2. (řadová) rozběh na 1500 (základní) metrů. Kup mi 3 (základní) kg pomerančů u 2. (řadová) stánku na náměstí. U pokladny 3 (základní) jsem zaplatila 300 (základní) korun za 2 (základní) trička. Přemysl Otakar I. (řadová) získal roku 1212 (základní) Zlatou bulu sicilskou, vládl ve 13. (řadová) století. V roce 1939 (základní) začala okupace českých zemí Německem. Na 2 (základní) týdny pojede na tábor do Jeseníků 8 (základní) chlapců z oddílu 2 (základní) a 10 (základní) děvčat z 6. (řadová) oddílu se 4 (základní) vedoucími a 1 (základní) zdravotníkem.
b) Na 3. (řadová) kilometru mě začaly bolet nohy, ale do cíle zbývalo 5 (základní) kilometrů. Během 2. (řadová) třetiny padlo 6 (základní) branek, na 3 (základní) z nich nahrával hráč číslo 17 (základní) ze Sparty. Víme, že 2 (základní) chlapci ze 3. (řadová) třídy doplávali ve 2. (řadová) rozplavbě na 500 (základní) metrů mezi 5 (základní) nejlepšími a postoupili do 3. (řadová) kola. Josef II. (řadová) zrušil v roce 1781 (základní), tedy v 18. (řadová) století, nevolnictví. Dne 10. (řadová) 5. (řadová) 2017 (základní) odjedeme v 7 (základní) hodin z nástupiště číslo

- 5 (základní) do Prahy a vrátíme se po 8. (řadová) hodině na 3. (řadová) nástupiště. Syn váží 25 (základní) kg a je 2. (řadová) nejtěžší žák v 1. (řadová) ročníku.
2. v 5. příkladu na této straně, u 3. pokladny čekal pět minut, před 5. místností v přízemí
3. paragraf 2 trestního zákona, odstavec 3 básně, ročník 3, oddíl 7, řada 5

UČEBNICE str. 95

Číslovky druhové

1. K Vánocům jsem dostala tři (troje) nová trička a dvoje kalhoty. Katka používá dvoje nůžky a čtyři (čtvery) pravítka. Tatínek nám půjčil do školy dvoje kleště a tři (troje) šroubováky. Člověk má jedna játra a dvě plíce, rozeznáváme dvoje plíce, a to plíce zdravé a plíce nemocné. V obchodě jsem si koupil troje boty. V dílně máme patery různé nůžky a šest pilek. Maminka má v botníku osmery boty.
2. a) a) dvě učebnice (přesně 2) – dvoje učebnice (2 druhy); b) tři ponožky (přesně 3) – troje ponožky (3 druhy); c) pět rukavic (přesně 5) – patery rukavice (pět druhů); d) dvě hodiny (přesně 2 hodiny) – dvoje hodiny (dva druhy hodin); několik pastelek (základní) – několikery pastelky (několik druhů pastelek); kolik bot (základní) – kolikately boty (kolik druhů bot)
- b) tři ponožky, pět rukavic

Číslovky násobné

1. kolikrát, tolikrát; tolikrát; stokrát; dvakrát
2. Petrovi se poprvé nezadařilo, takže dělal tu zkoušku dvakrát. Pohádku Z pekla štěstí jsem viděla už nejmíň desetkrát. Slíbil mi to už stokrát, ale bohužel svůj slib nesplnil. Už jsem ti to říkal asi pětkrát. Eva několikrát opakovala stále stejnou větu. Král zadal Jiříkovi dvojnásobně těžko splnitelný úkol.

UČEBNICE str. 96

Skloňování číslovek

A. Skloňování číslovek *dva, dvě; oba, obě*

1. Třicet bez dvou je dvacet osm. Sudá čísla jsou dělitelná dvěma. Šest děleno dvěma jsou tři. Dobrý fotbalista umí vykopnout míč oběma nohama. Ve dvou se to lépe táhne. Moje sestra se bez svých dvou oblíbených plyšáků neobejde. S dvěma jeho sestrami jsem chodil do skautu.
2. Z tábora se Pepík vrátil bez dvou triček, ale s jedním cizím ručníkem. K oběma mým rodičům se chovej slušně. Mluvili jsme o obou dvou možnostech. Krabička je ozdobena dvěma kolečky. Odjel do Brna s oběma dvěma syny. Šel na horskou túru se dvěma lahvemi pití. U obou dvou skříněk chybí madla. Jednomu z žáků to nešlo vypočítat. Oběma závodníkům držíme palce.
3. Neuvěřitelný příběh. Jednoho (základní, určitá) květnového dne jsme jeli na výlet a cestou jsme se zastavili v muzeu. Provázel nás obětavý průvodce, který si vzpomněl na pověst o jednom (základní, určitá) obraze. Bylo na něm namalováno několik (základní, neurčitá) výjevů z přírody a vypadal velmi tajemně. Pověst vyprávěl už mnohokrát (násobná, neurčitá), ale tentokrát se stalo něco zvláštního. Obraz se otevřel a my jsme do něj vstoupili. Objevila se před námi louka plná pomněnek. Po ní poskakoval chlapeček, který dojemně zpíval.

UČEBNICE str. 97

B. Skloňování číslovek *tři, čtyři*

1. Dám si kornout se třemi kopečky zmrzliny. K třem různým přidala gerbery. Byli jsme rozděleni po třech. Na výlet jedeme bez tří/třech spolužáků. Na přípravu čtyř/čtyřech porcí potřebuješ kilo brambor. Vyprávěl mi o svých třech kočkách. Od tří/třech hodin do čtyř/čtyřech mám balet. Upekla dort se třemi srdíčky a čtyřmi růžemi.

C. Skloňování číslovek *pět až devadesát devět*

2. Od osmi do devíti hodin máme zeměpis, od devíti do desíti hodin dějepis. Petr měl na táboře hlídku od jedenácti do dvanácti hodin, Ondra byl na stráž od tří/třech do čtyř/čtyřech hodin. Dvacet pět oken našeho domu je vyzdobeno květinami. Poprvé jsem navštívil Prahu v deseti letech. Moučník se upeče za čtyřicet pět minut. Spolužáci ze základní školy se sešli po dvaceti letech. Máme sad s třiceti dvěma stromy. Často se scházím se sedmi kamarády. Jde to s tebou od desíti k pěti.

UČEBNICE str. 98 – TEST

Test – číslovky

1. a); 2. b); 3. c); 4. d); 5. b); 6. c); 7. d); 8. d); 9. d); 10. a) 3 věty; b) Karel IV. odložil, on (Karel IV.) čekal, c) předchozí – měkké; vhodnou – tvrdé; Juditin – přivlastňovací; IV. – řadová, určitá; několikrát – násobná, neurčitá; 12. – řadová, určitá; d) Juditin (4. p., č. j., r. m., vzor matčin, druh přivlastňovací); hvězd (2. p., č. mn. ,

UČEBNICE str. 99

5. SLOVESA

Mluvnické kategorie sloves

- a) věřili, takoví, neměl, nimi, zesměšnit, peřinami, vysvitne, světlo, svítit
b) A. ANO; B. ANO; C. NE; D. Z textu to nevyplývá, ale je to pravda.
Připomeňte pojem pranostika.
c) A. c), B. c), C. b)
d) nechyběli – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; varoval – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; lehni – 2. os., č. j., zp. rozk., čas neurčujeme; nachej – 2. os., č. j., zp. rozk., čas neurčujeme
e) zesměšnit, ohřát, svítit; Infinitiv je zakončen písmenem -t, výjimečně na -ci (např. téci).
f) Pranostika je lidová moudrost týkající se počasí. Např. na sv. Jiří vylézají hadi a štíři.

UČEBNICE str. 100

Slovesné tvary

Tvary určité a neurčité

- a) Babička musela upéct koláč. Chtěl bych ti něco říct. Co budeš potřebovat? Po prázdninách se začnu učit. Musím ti poslat pohled. Měl bys jí pomocť. Nechci koupit zajíce v pytli. Chtěl vzít nohy na ramena. Začni sekat latinu.
b) Nechci koupit zajíce v pytli. – Nechci koupit něco neznámého. Chtěl vzít nohy na ramena. – Chtěl utéct. Začni sekat latinu. – Začni se chovat slušně a dodržovat pravidla.

Slovesný způsob

A. Oznamovací způsob

- a) Tátovi pomáhám rád. Ve škole se učíme také o ochraně přírody. Ondra hraje fotbal. Ty mi dlužíš radu. Vy nám to odpustíte? Lidé se na děti často usmívají. Ty někoho hledáš? Tyto květiny se zalévají každý týden. Cesty se opravují hlavně v létě.
b) Tátovi pomáhám (1. os., č. j., zp. ozn.) rád. Ve škole se učíme (1. os., č. mn., zp. ozn.) také o ochraně přírody. Ondra hraje (3. os., č. j., zp. ozn.) fotbal. Ty mi dlužíš (2. os., č. j., zp. ozn.) radu. Vy nám to odpustíte (2. os., č. mn., zp. ozn.)? Lidé se na děti často usmívají (3. os., č. mn., zp. ozn.). Ty někoho hledáš (2. os., č. j., zp. ozn.)? Tyto květiny se zalévají (3. os., č. mn., zp. ozn.) každý týden. Cesty se opravují (3. os., č. mn., zp. ozn.) hlavně v létě.

UČEBNICE str. 101

B. Rozkazovací způsob

1.

<i>infinitiv</i>	<i>2. osoba, číslo j.</i>	<i>1. osoba, číslo mn.</i>	<i>2. osoba, číslo mn.</i>
psát	piš	pišme	pište
sedět	sed'	sedme	sedte
zpívat	zpívej	zpívejme	zpívejte
vzít	vezmi	vezměme	vezměte

- Přihlas se na opravu známky. Jez více ovoce. Rozvaž ten uzel. Uhas ten plamínek. Vyřeš ten příklad. Pověz mu, jak se to stalo. Pověš ten kabát na věšák. Popros ho o radu. Neumaž se od bláta. Honzo, nepokaz to auto na dálkové ovládání. Evo, zvaž ty ořechy.
- b) 2. os., č. j., zp. rozk.
c) čas – u rozkazovacího způsobu se čas neurčuje
d) nechodme, nechodte; nelámejme, nelávejte; nekopejme, nekopejte; nestavme, nestavte
e) Také nechod do lesa bez (7) stromů! A (8) v rašeliništi kámen nelam! Uprostřed (7) rybníka sklep nekopej! A dům střechou dolů (6) nestav!
Sbírala černý bez (1). A (9) to snad ne! Seděla uprostřed (6). Na Ostravsku je hodně dolů (1).

- f) kamení, stromoví
g) také, dolů

UČEBNICE str. 102

C. Podmiňovací způsob

1. Zavolali byste – přítomný, byla by si přála – minulý, by byla – přítomný, usmála by ses – přítomný, zeptala by ses – přítomný, byli bychom se vydali – minulý, půjčil bys – přítomný, dali bychom si – přítomný, byl bych se svěřil – minulý

UČEBNICE str. 103

- 2.a) a) Kdybych byl prezidentem České republiky, přesídlil bych na Pražský hrad.
b) Kdybychom měli vlastního sluhu, nemuseli bychom nic dělat.
c) Kdybych se ráno probudil dospělým, užíval bych si to.
d) Kdybych mohl být zvířetem, byl bych nejraději slonem.
e) Kdybych vyhrál milion, podnikl bych cestu kolem světa.
f) Kdybychom přistáli na pustém ostrově, asi bychom se zbláznili.
3. a) My bychom mu poradili, kdybychom znali řešení. Vy byste nám to vysvětlili, kdybyste byli ve škole. Ty bys přišel včas, kdybys věděl, že obdržíš ocenění. Petr by na Jirku nečekal. Ty by ses jí nesmál, kdybys věděl o jejích problémech. My bychom se omluvili, kdybychom provedli něco špatného. Ty by sis také neprozpěvoval, kdybys dostal dvě poznámky.
b) My bychom mu byli poradili, kdybychom byli znali řešení. Vy byste nám to byli vysvětlili, kdybyste bývali byli ve škole. Ty bys byl přišel včas, kdybys byl věděl, že obdržíš ocenění. Petr by byl na Jirku nečekal. Ty by ses jí byl nesmál, kdybys byl věděl o jejích problémech. My bychom se byli omluvili, kdybychom byli provedli něco špatného. Ty by sis byl také neprozpěvoval, kdybys byl dostal dvě poznámky.

4.

<i>slovesný tvar</i>	psát	smát se	hrát si
1. os., č. mn., zp. podm. přít.	bychom psali	bychom se smáli	bychom si hráli
2. os., č. j., zp. rozk.	piš	směj se	hraj si / hrej si
3. os. č. mn., zp. ozn., čas min.	psali	se smáli	si hráli
2. os., č. j., zp., ozn., čas min.	jsi psal	ses smál	sis hrál
2. os., č. mn., zp. rozk.	pište	smějte se	hrajte si / hrejte si
3. os., č. mn., zp. podm. přít.	by psali	by se smáli	by si hráli
2. os., č. mn., zp. podm. min.	byli byste psali	byli byste se smáli	byli byste si hráli

5. a) ~~Kdyby jsem~~ Kdybych měl čas, poradil ~~by jsem~~ bych ti. Jak ~~by jsme~~ bychom to udělali? Kdy ~~by jste~~ byste nám to vrátili? Abychom tomu rozuměli, museli ~~bysme~~ bychom znát vzorečky. Smál by ~~jsi se~~ ses, ~~kdyby jsi~~ kdybys o tom věděl? Koupil ~~bys~~ by sis ty kalhoty, kdybys znal jejich cenu? Co ~~by jsi si~~ by sis přál k Vánocům? Vy ~~by jste~~ byste se jí určitě omluvili.
b) Kdybych měl (podmiňovací) čas, poradil bych (podmiňovací) ti. Jak bychom to udělali (podmiňovací)? Kdy byste nám to vrátili (podmiňovací)? Abychom tomu rozuměli (podmiňovací), museli bychom (podmiňovací) znát vzorečky. Smál by ses (podmiňovací), kdybys o tom věděl (podmiňovací). Koupil by sis (podmiňovací) ty kalhoty, kdybys znal (podmiňovací) jejich cenu? Co by sis přál (podmiňovací) k Vánocům? Vy byste se jí určitě omluvili (podmiňovací).

UČEBNICE str. 104

Slovesný čas

1. a) Já ještě nevím, kde se tady nachází centrum. Malé děti spí až dvanáct hodin denně. Ty tak hezky prosíš. Dědeček trpí silnými bolestmi. Kdo dnes ve škole chybí? Lvi loví převážně v noci. Všichni už teď rozumí řešení rovnic o dvou neznámých. Většina ptáků krmí svá mláďata.
b) Školní děti by měly spát přibližně 9–10 hodin denně.

UČEBNICE str. 105

2. a) Opaloval ses u moře? Co sis koupil k svátku? Kdy sis čistil zuby? Kde ses toulal?
b) Byl by ses opaloval u moře? Co by sis byl koupil k svátku? Kdy by sis byl čistil zuby? Kde by ses byl toulal?
3. a) Fakturu za elektřinu zaplatím (budoucnost) obratem. Všechny faktury platím (přítomnost) vždy včas. Nerad mluvím (přítomnost) na veřejnosti. Promluvíme (budoucnost) si o tom mezi čtyřma očima. Ondra poběží (budoucnost) svůj první závod. Adéla běží (přítomnost) jako gazela. Jízdenky koupíme (budoucnost) na hlavním nádraží. Jízdenky na autobus kupuji (přítomnost) den předem. Na jaře kvetou (přítomnost) jako první sněženky a bledule. Tulipány a narcisy rozkvetou (budoucnost) až v dubnu.
b) mezi čtyřma očima – promluvíme si o tom bez svědků, jen my dva
c) běží jako gazela – běží ladně

UČEBNICE str. 106

4. a) Jirka jezdí, jezdil, bude jezdit na kole; Jirka běží, běhal, bude běhat do školy; Maminka vaří, vařila, bude vařit guláš; Maminka válí, válela, bude válet těsto na cukroví; Otec kreslí, kreslil, bude kreslit naši chalupu; Zedníci staví, stavěli, budou stavět zeď.

5.

slovesný tvar	osoba	číslo	způsob	čas
přáli bychom si	1.	množné	podmiňovací přít.	—
utíkají	3.	množné	oznamovací	přítomný
budete cvičit	2.	množné	oznamovací	budoucí
poslouchejte	2.	množné	rozkazovací	—
umyl by ses	2.	jednotné	podmiňovací přít.	—
byl bys přišel	2.	jednotné	podmiňovací min.	—
zapišeme	1.	množné	oznamovací	budoucí

6. a) V pátek jsem byla (ozn. – O) ve škole tři hodiny. V neděli budu hrát (ozn. – H) dva zápasy. Ještě jsem s ním nemluvila (ozn. – Í). Už se ho neptej (rozk. – C)! Mluv (rozk. – A) nahlas! Zastavila bych se (podm. – V) v neděli. Přečtu si (ozn. – O) tu zprávu ještě jednou. Potřeboval bych (podm. – Z) vysvětlit postup řešení rovnic. Nezdržuj (rozk. – A) nás! Slep (rozk. – K) to pořádně! Petr bude dnes posilovat (ozn. – Z). Jan by se chtěl nechat (podm. – O) vyzkoušet. Pavel hrál (ozn. – R) závodně tenis.
b) Čas neurčujeme u způsobu podmiňovacího a ROZKAZOVACÍHO.
c) jsem byla – čas min., budu hrát – čas bud., jsem nemluvila – čas min., neptej – čas neurčujeme, mluv – čas neurčujeme, zastavila bych se – čas neurčujeme, přečtu si – čas bud., potreboval bych – čas neurčujeme, nezdržuj – čas neurčujeme, slep – čas neurčujeme, bude posilovat – čas bud., by se chtěl nechat – čas neurčujeme, hrál – čas min.
7. a) Časem na zlé zapomeneme. Skutečný přítel člověku pomůže, když je mu nejhůř. Spravedlnost někdy přichází pomalu, ale přijde. Je-li skutečně trpělivý, dojde k úspěchu. Vše, co člověk udělá, se mu stejným způsobem vrátí. Dary nemohou být přísně posuzovány.
b) zahojí – 3. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; poznáš – 2. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; melou – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; přináší – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; zaseješ – 2. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; sklidiš – 2. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; nehleď – 2. os., č. j., zp. rozk., čas neurčujeme

UČEBNICE str. 107

8. a) učenlivý, vysvětlil, tlapami, tropit, chalupy, Aby, svíčku, vyjekl, zoufalý, abych, lidé, Abych
b) D, A, C, B
c) A. NE; B. ANO; C. ANO; D. ANO; E. NE
d) abych ochladil – 1. os., č. j., zp. podm. přít.; aby zafoukal – 3. os., č. j., zp. podm. přít.; aby se rozhořel – 3. os., č. j., zp. podm. přít.; abych zhasil – 1. os., č. j., zp. podm. přít.; abych si zahřál – 1. os., č. j., zp. podm. přít.
e) přestaň
f) dveře
g) všechno – neurčité zájmeno
h) jednou – příslovce; Vrátil se jen s jednou botou (4).
i) tropit si z někoho šašky – dělat si z někoho legraci

UČEBNICE str. 108 – TEST

Test – slovesa

1. a) snažit se, b) projít, c) pomoci, d) nepolevit; 2. d); 3. a); 4. d); 5. a) přiložit, b) zamet, c) pověz, d) posad, e) pověz; 6. b); 7. b), c)

UČEBNICE str. 109 – TEST

8. a) rozkazovací, b) podmiňovací, c) oznamovací, d) oznamovací, e) podmiňovací f) oznamovací, g) podmiňovací.

9.

slovesný tvar	osoba	číslo	způsob	čas
odjeli byste	2.	množné	podmiňovací přít.	—
bude zpívat	3.	jednotné	oznamovací	budoucí
přišel jsi	2.	jednotné	oznamovací	minulý
mlčím	1.	jednotné	oznamovací	přítomný
nekřičte	2.	množné	rozkazovací	—

10.

infinitiv	1. os., č. mn., zp. ozn., čas min.	2. os., č. mn. zp. rozk.	2. os., č. j., zp. podm. přít.	1. os., č. mn., zp. podm. min.
obout se	obuli jsme se	obujte se	obul by ses	byli bychom se obuli
hrát si	hráli jsme si	hrajte si / hrejte si	hrál by sis	byli bychom si hráli

11. a) Když jsem byl ještě malý kluk, často jsem od svých rodičů slýchal, abych sbíral jen houby, které bezpečně znám.

Když jsme byli ještě malí kluci, často jsme od svých rodičů slýchali, abychom sbírali jen houby, které bezpečně známe.

b) Když (8) jsme (5) byli (5) malí (2) kluci (1), často (6) jsme (5) od (7) svých (3) rodičů (1) slýchali (5), abychom (8) sbírali (5) houby (1), které (3) bezpečně (6) známe (5).

c) Když 1V, 2V, abych 3V, které 4V.

d) způsob podmiňovací

e) jsem slýchal – 1. os., č. j., zp. ozn., čas min.; abych sbíral – 1. os., č. j., zp. podm., čas přít.; znám – 1. os., č. j., zp. ozn., čas přít.

f) malý – 1. p., č. j., r. m. živ., vzor mladý, druh tvrdý; rodičů – 2. p., č. mn., r. m. živ., vzor muž

g) svých – přivlastňovací, kterých – vztažné; Který z vás to udělal? – tázací

f) Mezi naše nejedovatější houby patří močomůrka zelená.

Uč., str. 110–129

VI. SKLADBA

Očekávaný výstup:

- rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí
- v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí
- využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace

UČEBNICE str. 110

1. ZÁKLADNÍ VĚTNÉ ČLENY

Přísudek

1. a) Maminka to snad ani **nezaregistrovala** a hned mi **nařídila**, **abych si uklidil** pokoj. Rodičovskou důvěru ve své výjimečné schopnosti **jsem** zatím **nezískal**. Pavel **skočí** o pár centů dál, ale ten **bude házet** kriketákem, a sprinty **má** lepší jenom Hanka, jenže ta **bude závodit** za holky. Ani ve třídě se ode mě žádné velké výsledky **neočekávají**.

b) A. ANO; B. NE; C. NE; D. ANO

c) výkon + nost

d) olympiáda, důvěra, schopnost, skok, dálka, šedesátka, stupeň, výkonnost, úšklebek, sprint, výsledek

e) nejlepší

UČEBNICE str. 111

2. U stánku stála dlouhá fronta. Pokoj vymaloval na růžovo. Umyla po večeři nádobí. Obloha se náhle zatáhla černými mraky. Listí ze stromů opadalo. Paní učitelka napsala na tabuli hlavní body. Za obzorem právě zapadá slunce. Po dešti rostly v lese houby. Ráno vstával s myšlenkou na blízké prázdniny. Dovolenou strávili v Orlických horách. Za dnešek přečetla celou knížku.
3. Šimpanz je blízce příbuzný člověku. Netopýři jsou jediní savci, kteří dokážou létat. Pes se stal nejoblíbenějším domácím zvířetem. Domovem některých subtropických zvířat se staly oblasti mírného pásu. S příchodem člověka se divoká zvěř v lesích stávala čím dál zranitelnější.
4. Ta knížka **je už vrácená**. Orel **je dravec**. Na jaře **bývám** často **nemocný**. Náš dědeček **se stává zapomnětlivým**. Pavel **bývá tvrdohlavý**. Tyto šelmy **jsou nebezpečné**. Příště **budeme moudřejší**. Honza **se stal králem**. Počasí **se stává** nepříznivým.
5. a) Roztomilý psíček **běhal** kolem zahrady. Ten psíček **je roztomilý**. Za zahradou **roste** neprostupné křoví. Křoví za zahradou **se stává neprostupným**. Pracovní schůzka **proběhla** velmi rychle. To oblečení **je jen pracovní**. Zabalené dárky **zaneseme** pod stromeček. Dárky už **jsou zabalené**.

UČEBNICE str. 112

Podmět

1. závodníci zvítězí, zpěváci zpívají, Jakub se směje, Hanka spadla, vlk vyje, maminka si oddychla, Anička nařiká, meluzína kvílí, Adam se vrátil
2. a) Staří **Řekové (vyjádřený)** věřili v několik bohů. **Ti (vyjádřený)** sídlili na hoře Olymp. Řečtí **bohové (vyjádřený)** nebyli bez chyb. Vypadali **(nevyjádřený – oni)** jako lidé. **Každý (vyjádřený)** měl dobré i špatné vlastnosti. Řečtí **bohové (vyjádřený)** měli „rozdělenou“ svoji působnost. **Každý (vyjádřený)** odpovídal za určitou oblast. Jejich nejvyšší **vládce (vyjádřený)** se jmenoval Zeus. Jeho **manželka (vyjádřený)** Héra vládla nebesům a byla **(nevyjádřený – ona)** ochránkyní manželství.
b) Řekové (1), Ti (3), bohové (1), Každý (3), bohové (1), Každý (3), vládce (1), manželka (1)

UČEBNICE str. 113

3. a) Kolem cesty kvetou lípy. Plň své sliby. Staleté duby poskytují příjemný stín. Klouby nás po tom výšlapu pobolívají. Vyjádřil to vlastními slovy. Uvařila mi hrnek kávy. Zítra vyrazím na výlet. S brýlemi vypadala lépe. Trápí ho různé nemoci. V lesích na Vysočině trávil každou neděli.
b) Kolem cesty kvetou **lípy**. Plň své sliby **(nevyjádřený podmět – ty)**. Staleté **duby** poskytují příjemný stín. **Klouby** nás po tom výšlapu pobolívají. Vyjádřil to vlastními slovy **(nevyjádřený podmět – on)**. Uvařila mi hrnek kávy **(nevyjádřený podmět – ona)**. Zítra vyrazím na výlet **(nevyjádřený podmět – já)**. S brýlemi vypadala lépe **(nevyjádřený podmět – ona)**. Trápí ho různé **nemoci**. V lesích na Vysočině trávil každou neděli **(nevyjádřený podmět – on)**.
4. a) Dostala **(nevyjádřený – já)** jsem právě teď chuť na jahody. **Hrách, proso a čočka (vyjádřený, několikanásobný)** ležely na zemi. Sešli se **(nevyjádřený – oni)** na famfrpálovém hřišti. Klukovská **parta (vyjádřený)** vyluštila záhadu. **Holčička i babička (vyjádřený, několikanásobný)** vyskočily z vlkova břicha. Říkali **(nevyjádřený – oni)** mu Vládnoucí prsten.
b) Dostala jsem právě teď chuť na jahody. – O dvanácti měsíčkách; Hrách, proso a čočka ležely na zemi. – Popelka; Sešli se na famfrpálovém hřišti. – Harry Potter; Klukovská parta vyluštila záhadu. – Záhada hlavolamu; Holčička i babička vyskočily z vlkova břicha. – Červená karkulka; Říkali mu Vládnoucí prsten. – Pán Prstenů
5. a) **Rozsah a nádhera (několikanásobný podmět)** mínojských paláců **jsou dokladem (přísudek)** velkých schopností Mínojců.
b) schopnost || um, jsou dokladem || ukazují
c) Rozsah, nádhera, dokladem, schopností
d) Žili na ostrově Kréta, jejich civilizace byla starší a vyspělejší než na pevninském Řecku.
6. a) obvikle – správně obvykle, pařes – správně pařez, osvětlení – správně osvětlení
b) Mravenci chrání les před škůdci, čistí ho, zlepšují půdu a pomáhají šířit semena.

UČEBNICE str. 114

Shoda podmětu s přísudkem

1. **b)** Psi štěkali na slepice. Lidé se tlačili na náměstí. Lesy byly pokáceny. Opice jedly banány. Letadla se vznášela k nebi. Kuřata běhala po dvorku.
2. Pod stolem leželi unavení psi. Přišlo jaro a přiletěli tažní ptáci. Na obloze se kupily bouřkové mraky. Při práci na zahradě se mi zlámaly hrábě. Děti běhaly na hřišti. Na stole na mě čekaly zajímavé pokrmky. V truhlících za oknem uvažovaly květiny. Výčitky svědomí mu nedaly spát. Všichni se těšili na konec války. Kůzlata se pásla na louce.
3. Pravěcí lidé vyráběli nástroje z kamene. Dostihoví koně se splašili. Rodiče odjeli na chalupu. Na ulici postávaly hloučky lidí. Rodiče se zlobili na děti, protože děti přišly pozdě k večeři. Lidičky se zastavovali na ulicích. Ulice byly plné lidí. V minulosti žila v přírodě stáda divokých koní.

UČEBNICE str. 115

4. V básni čteme: „Přiletěli sněhuláci v hejnech jako tažní ptáci.“ Děti postavily z tajícího sněhu sněhuláky. Bubáci z dýně ozdobili náš dům. Nejhezčí bubáky vyrobily dívky z 6. B. Mezi hračky kdysi patřili hadroví panáci. Bubáci z pohádky Josefa Lady žili ve vesnici Syslov. Babičky dříve strašily děti vyprávěním o bubácích. Sněhuláci se stali v poslední době vzácností. Draci nám létali nad hlavami.
5. Oči mu přes noc otekly. Města se v posledních letech hodně rozšiřovala. Děti si hrály na honěnou. Děcka si hrála na honěnou. Mourkovi svítily oči jako dva smaragdy. Děti pouštěly draky. Draci létali do výšky. Při angíně mě hodně bolely uši.
6. Chlapecký sbor se rozezpíval. Chlapec zpíval krásně čistě. Na ulici postával hlouček lidí. Člověk živě diskutoval. Zástup diváků stál u vchodu. Divák se nemohl dočkat koncertu slavného zpěváka. Skupinka výletníků zamířila k restauraci. Výletník si objednal smažený sýr. Dvojice skautů stála na stráži. Skaut hlídal prázdninové tábořiště. Naše třída jela na výlet. Žák si užil krásný týden v jižních Čechách. Smečka lvů líně polehávala. Před stádem slonů se lev dal na útěk.
Chlapecké sbory se rozezpívaly. Chlapci zpívali krásně čistě. Na ulici postávaly hloučky lidí. Lidé živě diskutovali. Zástupy diváků stály u vchodu. Diváci se nemohli dočkat koncertu slavného zpěváka. Skupinky výletníků zamířily k restauraci. Výletníci si objednali smažený sýr. Dvojice skautů stály na stráži. Skauti hlídali prázdninové tábořiště. Naše třídy jely na výlet. Žáci si užili krásný týden v jižních Čechách. Smečky lvů líně polehávaly. Před stádem slonů se lví dali na útěk.

UČEBNICE str. 116

7. Davy fanoušků uvítaly oblíbenou skupinu. Všichni lidé nadšeně tleskali. Po koncertu se zástupy lidí prodíraly k východu. Skupiny rodičů postávaly na chodbách. Vojáci za první světové války vedli zákopovou válku. Za první světové války bojovaly národy Rakousko-Uherska v jedné armádě. Dvě skupiny slonů se ubíraly ke zdroji vody. Sloni kropili slůňata svými choboty. Družstva žáků závodila ve šplhu.
8. Naučili nás to ve škole (nevyjádřený, oni). Sjíždění řeky se zúčastnily i skautky (vyjádřený). Po túře mě bolely nohy (vyjádřený). Řekli nám o své bolesti (nevyjádřený, oni). Z dárků měli obrovskou radost (nevyjádřený, oni). Dárky (vyjádřený) se líbily i mému bratrovi. Dorazili s malým zpožděním (nevyjádřený, oni). Objednané knihy (vyjádřený) k nám dorazily včas. Pronajali jim ten byt velmi levně (nevyjádřený, oni). Bratrův byt si pronajaly moje kamarádky (vyjádřený). Zamysleli jsme se nad tím a vymysleli jsme vhodné řešení (nevyjádřený, my).
9. Zapomněli si vzít deštník. Naší konference se zúčastnili i novináři. Medvíďata se proháněla v ohradě. Domluvili nám schůzku s lékařkou. Na parkovišti zbyla poslední dvě místa. Byli jsme z té zprávy smutní. Dědečkově kočce se narodila koťata. Na svahu stáli sněhuláci. Na pole se slétly houfy havranů. Slíbili, že dětem pomůžou.
10. **a)** Záhadná láhev. V zeměpisu se promítaly filmy. Upoutaly mě záběry na moře. Náhle se mi vybavily příběhy z pobytu v Itálii. Vzpomněl jsem si, jak jsme se my kluci jednoho rána vydali na pláž. Šli jsme po pláži, cítili jemný vlhký písek a byli jsme zvědaví, jestli se s přílivem nedostaly na břeh nějaké poklady. Z vln blízko břehu na mě najednou jakoby zamrkala láhev s tajemně zavinutým smotkem papíru. V první chvíli jsem myslel, že mě jen mámily oči. Ale byla to skutečnost. Rychle jsem láhev vytáhl a roztříštil hrdlo o blížký útes...
b) ceník, cenovka, cenina
c) vzpomínka, upomínka, vzpomínkový

UČEBNICE str. 117

11. Gorily, šimpanzi i orangutani se předváděli v pavilonu primátů. Vlaštovky i jiřičky odletěly na jih. Rozkvetlé květy opylovali motýli a včely. Lvi a lvice společně ulovili buvola. Jehňata a kůzlata se pásla v ohradě. Štěňata a kotě ležely v jednom pelíšku.

12. a) Děti a rodiče přicházeli ke škole. Poníci a oslíci vozili děti na pouti. Kolotoče, houpačky a střelnice přijížděly na návěs. Pod okapy stály barely a sudy. Zajíci a koroptve utíkali před traktory a kombajny. Vyřazené židle a stoly stály vzadu. Pouzdra a pravítka ležela na stole. Za správnost ručili mistři a učitelé. Vodníci a čerti v pohádkách pomáhali lidem. Lamy, zebry a velbloudi snášeli dobře naši zimu.
- b) Děti a rodiče přicházeli ke škole. Poníci a oslíci vozili děti na pouti. Kolotoče, houpačky a střelnice přijížděly na návěs. Pod okapy stály barely a sudy. Zajíci a koroptve utíkali před traktory a kombajny. Vyřazené židle a stoly stály vzadu. Pouzdra a pravítka ležela na stole. Za správnost ručili mistři a učitelé. Vodníci a čerti v pohádkách pomáhali lidem. Lamy, zebry a velbloudi snášeli dobře naši zimu.
13. a) Kachňata a housata se batolila. Holubice a holoubata vrkaly. Sýkorky a kosi přiletěli ke krmítku. Slepice, kuřata a kohout zobali zrní. Kotě a štěně si spolu často hrály. Alík a Voříšek často pronásledovali Micku. V trávě lezli slunéčka sedmitečná a další brouci. Kola j jiná vozidla zmizela z ulic.
- b) Itálie a Česko se dohodly na spolupráci. Hrad a celé město byly dědičným lénem knížete Spytihněva. Zdravotní sestry a muž z čekárny pomohli zraněnému. Po celé zahradě voněly mečky a karafiáty. Španělsko a Portugalsko spolu soupeřily o kolonie. Voda, oheň a vítr se spikly proti lidem. V letním vedru spěchali na koupaliště děti, ženy i muži. Garáž i auto byly zničeny povodní. Hvězdy a sněhuláci zdobili okno.
- b) Stále ptáky v zimě přikrmujeme, protože mají nedostatek potravy a potřebují více energie, aby přežili mráz.

UČEBNICE str. 118

2. ROZVÍJÍCÍ VĚTNÉ ČLENY

Přívlastek

1. hodná holčička, Emilův pes, náramkové hodinky, pyšný páv, nové boty, zelený dům, bílý hrnek

UČEBNICE str. 119

3. hovězí vývar, důležitá pravidla, troje dveře, rezavý klíč, první místo, drazí rodiče, moje maminka, známý básník
4. a) Maminčino přání přišlo včas. Máchova báseň Máj vyšla poprvé v roce 1836. Mám rád Čapkovy povídky. Zítra pojedeme na babičinu chalupu. Bratrovy hračky jsou uklizené. Přijely k nám na návštěvu Petrovy sestry. Jardovy góly rozhodly zápas. Moc se mi líbí sousedovy stromy.
– Jedná se o přívlastky.
- b) Nejdelší pěší pouť Karla Hynka Máchy vedla roku 1834 do severní Itálie.
5. a) Moje sestra ovládá cizí jazyky. Čtvrté místo obsadili neznámí šermíři. Kolem našeho plotu vede úzká pěšinka. Pod dřevý okap jsme postavili starý kbelík (nevjiádřený podmět – my). Tenhle příběh mi vyprávěl můj strýc. Oba bratři se shodli na rekonstrukci rodného domu. Na babičinu chaloupku mám jen voňavé vzpomínky (nevjiádřený podmět – já).
- b) Moje (Pks – 3) sestra ovládá cizí (Pks – 2) jazyky. Čtvrté (Pks – 4) místo obsadili neznámí (Pks – 2) šermíři. Kolem našeho (Pks – 3) plotu vede úzká (Pks – 2) pěšinka. Pod dřevý (Pks – 2) okap jsme postavili starý (Pks – 2) kbelík. Tenhle (Pks – 3) příběh mi vyprávěl můj (Pks – 3) strýc. Oba (Pks – 4) bratři se shodli na rekonstrukci rodného (Pks – 2) domu. Na babičinu (Pks – 2) chaloupku mám jen voňavé (Pks – 2) vzpomínky.
- c) Moje (3) sestra (1) ovládá (5) cizí (2) jazyky (1). Čtvrté (4) místo (1) obsadili (2) šermíři (1). Kolem (7) našeho (3) plotu (1) vede (5) úzká (2) pěšinka (1). Pod (7) dřevý (2) okap (1) jsme (5) postavili (5) starý (2) kbelík (1). Tenhle (3) příběh (1) mi (3) vyprávěl (5) můj (3) strýc (1). Oba (4) bratři (1) se (3) shodli (5) na (7) rekonstrukci (1) rodného (2) domu (1). Na (7) babičinu (2) chaloupku (1) mám (5) jen (6) voňavé (2) vzpomínky (1).
6. Tenhle (Pks) nápad byl nerozumný. Rád bych si poslechl rozumné (Pks) nápady (nevjiádřený podmět – já). Krátké (Pks) procházky prospívají zdraví. Procházka kolem rybníků je poměrně krátká. Těžkému (Pks) úkolu musíš věnovat více času (nevjiádřený podmět – ty). Každý (Pks) úkol bude těžký, když ho hned vzdáš (nevjiádřený podmět – ty). Ten (Pks) nový (Pks) kabát ti bude slušet. Dědečkův (Pks) kabát už není nový. Vyslechli jsme si zajímavou (Pks) přednášku (nevjiádřený podmět – my). Přednáška o hlodavcích byla velmi zajímavá.

UČEBNICE str. 120

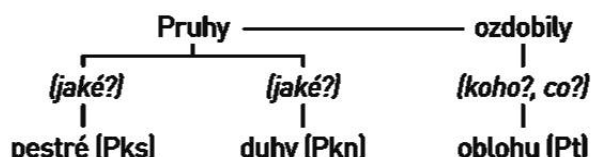
7. a) buhty s mákem, oblečení na doma, cesta lesem, záhon rajčat, veterán z války, budova školy, nápad génia, nábytek ze dřeva
- b) buhty s mákem – makové buhty, oblečení na doma – domácí oblečení, cesta lesem – lesní cesta, záhon rajčat – rajčatový záhon, veterán z války – válečný veterán, budova školy – školní budova, nápad génia – geniální nápad, nábytek ze dřeva – dřevěný nábytek
8. a) kolečkové brusle (Pks) – brusle na kolečkách, kázání faráře (Pkn) – farářovo kázání, otcova rada (Pks) – rada otce,

kabelka z kůže (Pkn) – kožená kabelka, pomerančová šťáva (Pks) – šťáva z pomeranče, příklad z matematiky (Pkn) – matematický příklad, úbor na cvičení (Pkn) – cvičební úbor, zlatý prstýnek (Pks) – prstýnek ze zlata, pozdrav od kamaráda (Pkn) – kamarádův pozdrav

b) Např. Koupil jsem si nové kolečkové brusle.

9. a) Vezmu si teplou (Pks) šálu od babičky (Pkn). Všechny nás pobavily vtipné (Pks) články v časopise (Pkn). Dědeček vyprávěl různé (Pks) historky z mládí (Pkn) celý (Pks) večer. Objednám si talíř polévky (Pkn) a hrnek čaje (Pkn). Odpovězte postupně na všechny (Pks) otázky. Neprotestuj zbytečně proti nutným (Pks) nařízením z ředitelství (Pkn). Napodoboval tiché (Pks) houkání sovy (Pkn). Letní (Pks) prázdniny prožijeme v klidném (Pks) koutě Šumavy (Pkn). Umyj také to malé (Pks) okénko do dvora (Pkn). Krátký (Pks) úsek silnice (Pkn) byl nesjízdný. Oblohu ozdobily pestré (Pks) pruhy duhy (Pkn).

b)

UČEBNICE str. 121

Předmět

- b) Mráz kopřivu nespálí. Na chudáka se nevytahuj, na boháče nespoléhej. Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá. Hlídá ho jako oko v hlavě.

c) kopřivu – 4. p.; chudáka – 4. p.; boháče – 4. p.; jinému – 3. p.; jámu – 4. p.; ho – 4. p.

d) koho/co nespálí? – kopřivu; na koho/co se nevytahuj? – chudáka; na koho/co nespoléhej? – boháče; komu/čemu kopá? – jinému; koho/co kopá? – jámu; koho/co hlídá? – ho
- a) kreslím portrét, psali jsme diktát, bál se těžkostí, všímáš si detailů, byl okouzlený krajinou, svěřit se s problémy, zapamatoval si slovíčka, prostřela stůl, odpovídal na dotaz

b) Kreslím černobílý portrét. Psali jsme těžký diktát. Bál se některých těžkostí. Nechtěl se svěřit se svými problémy. Zapamatoval si nová slovíčka. Prostřela jídelní stůl. Odpovídal na Janovy dotazy.

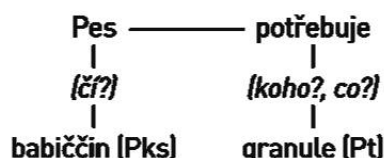
UČEBNICE str. 122

- a) Do tohoto akvária jsme vypustili rybičky. Od první třídy hrají závodně fotbal. Zahlédla jsem před naším domem pošťáka. Do stínu na konci zahrady umístíme houpačku. Babiččin pes potřebuje granule. Pomohl jsem kamarádovi. Moji přátelé se zajímají o historii. Na konci kurzu jsme dostávali osvědčení. Od určité doby se bojím pavouků. Babička vždycky vzpomínala na své mládí.

b) Do tohoto (Pks) akvária jsme vypustili rybičky. Od první (Pks) třídy hrají závodně fotbal. Zahlédla jsem před naším (Pks) domem pošťáka. Do stínu na konci zahrady (Pkn) umístíme houpačku. Babiččin (Pks) pes potřebuje granule. Každý (Pks) den se raduji z úspěchu. Moji (Pks) přátelé se zajímají o biologii. Na konci kurzu (Pkn) jsme dostávali osvědčení. Od určité (Pks) doby se bojím pavouků. Babička vždycky vzpomínala na své (Pks) mládí.

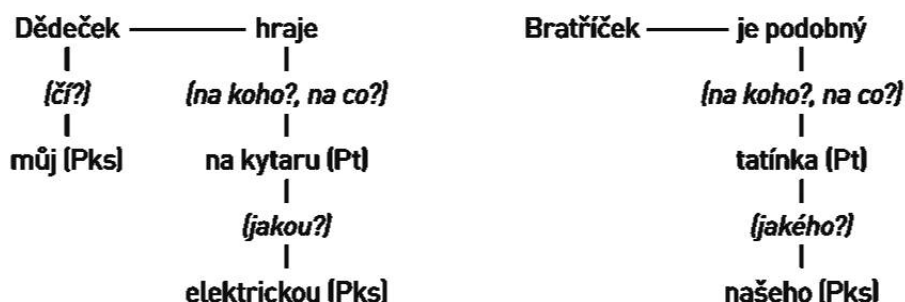
Vypustit pravý graf – Oči...

c)

4. a) K obědu nám přinesli pečené kuře. Časem budu vzpomínat na své dětství. Můj dědeček hraje na elektrickou kytaru. Do dětského pokoje si moje sestra pořídila novou lampičku. Bratříček je podobný mému tátovi. Maminka dostala krásný dárek.

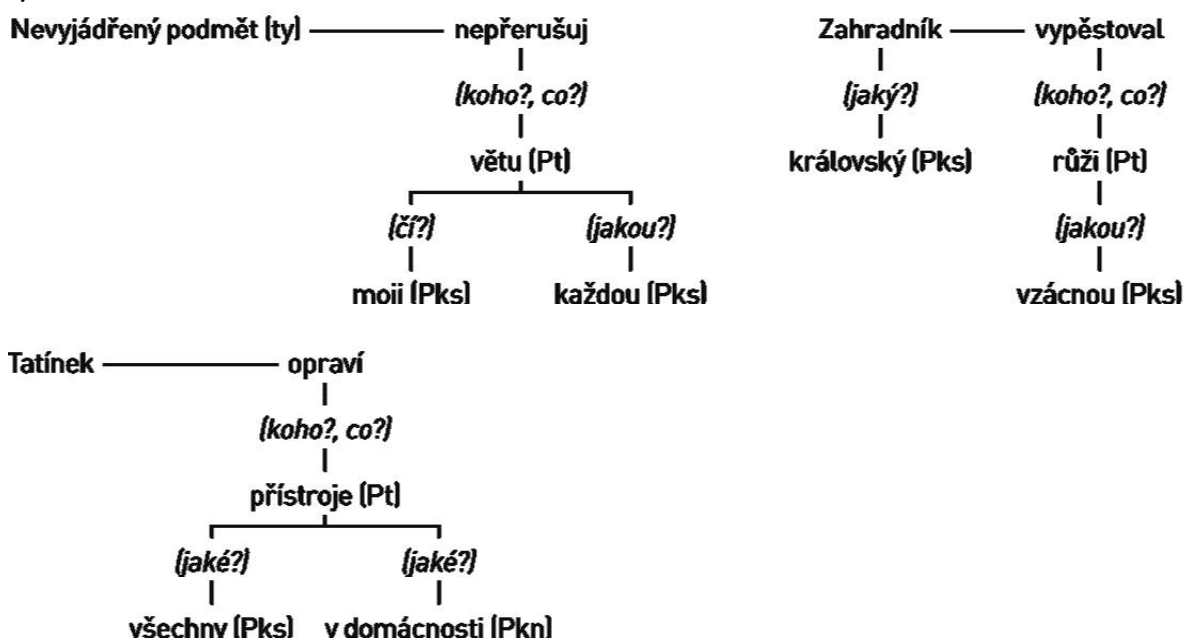
b)

5. a) Každý večer sledujeme televizi (1). O prázdninách vytapetujeme náš pokoj (1). Poprvé jsem ochutnal kaviár (1). Na venkově dříve všichni chovali králíky (1) domácí. Odpaloval mistrovsky všechny míčky (1). Nepřerušuj každou moji větu (1). Královský zahradník vypěstoval vzácnou růži (1). Tatínek opraví všechny přístroje (1) v domácnosti.

- b) Každý večer sledujeme televizi. O prázdninách vytapetujeme náš pokoj (rozvitý). Poprvé jsem ochutnal kaviár. Na venkově dříve všichni chovali králíky (rozvitý) domácí. Odpaloval mistrovsky všechny míčky (rozvitý). Nepřerušuj každou moji větu (rozvitý). Královský zahradník vypěstoval vzácnou růži (rozvitý). Tatínek opraví všechny přístroje (rozvitý) v domácnosti.

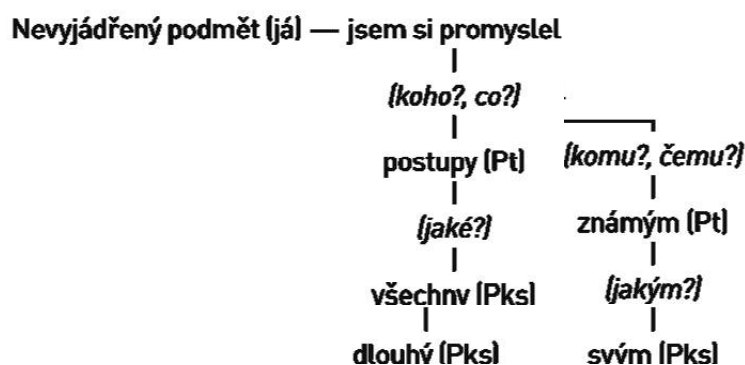
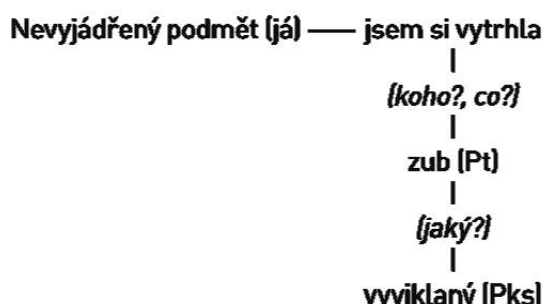
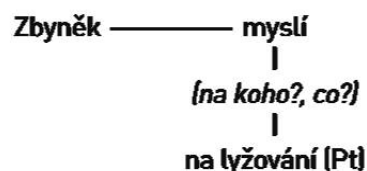
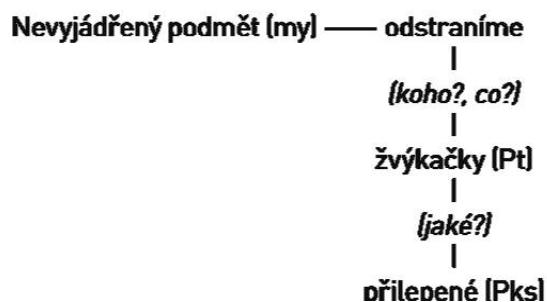
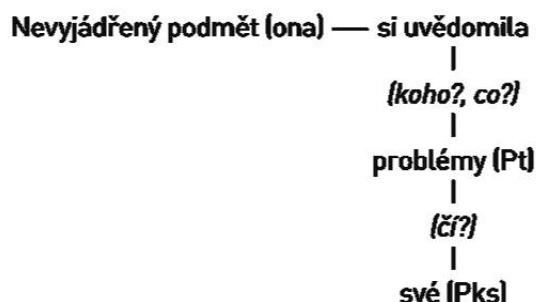
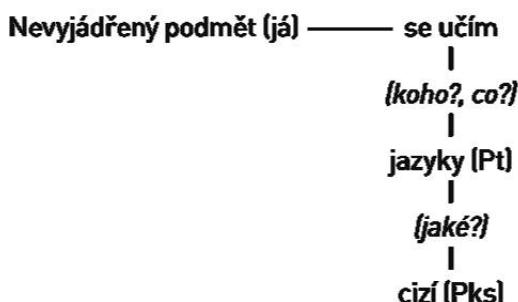
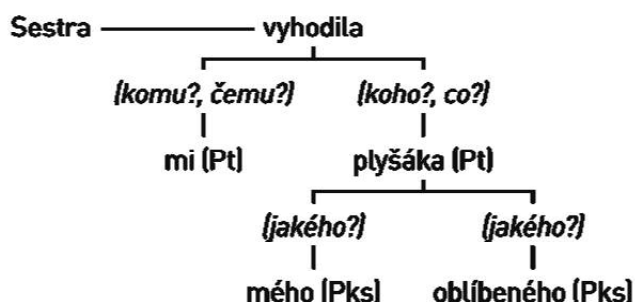
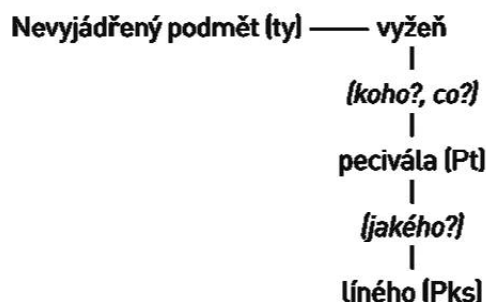
c)

UČEBNICE str.123

6. a) Vyžeň toho líného pecivála. Sestra mi vyhodila mého oblíbeného plyšáka. Odstraníme přilepené žvýkačky. Zbyněk myslí na lyžování. Uvědomila si své omyly. Vytrhla jsem si vyviklaný zub. Promyslel jsem si všechny postupy. Učím se cizí jazyky. Přemysl psal dlouhý dopis svým známým.

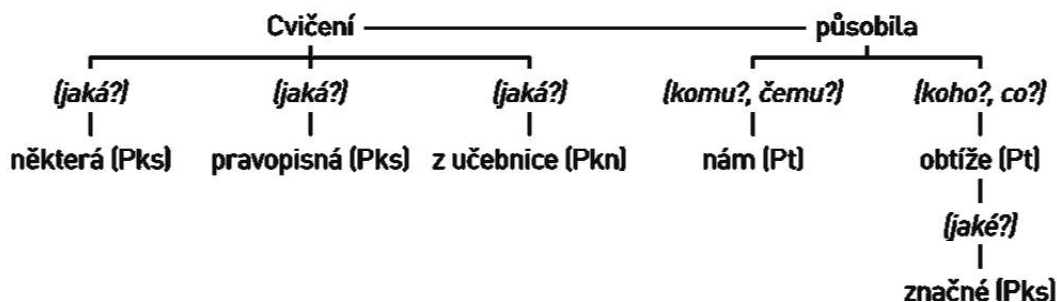
b)

7. a) Lenka se podobá mamince (Pt). Tatínek na chalupě štípal dříví (Pt). Pradědeček často vzpomínal na válku (Pt). Demonstranti se odmítli rozejít (Pt). Děti byly zaujaté ohňostrojem (Pt). Bratr je náchylný k nemocem (Pt). Sestra vyprávěla o výletě (Pt). Čas všechny rány (Pt) zhojí. Sytý hladovému (Pt) nevěří. Každé proč má své proto (Pt).

b) Čas všechny rány zhojí. — Časem na špatné zapomeneme. Sytý hladovému nevěří. — Kdo nepoznal, neví, jaké je to být hladový. Každé proč má své proti. — Každá věc má dvě strany, na každou věc se můžeme dívat ze dvou úhlů.

8. b) Některá (3) pravopisná (2) cvičení (1) z (7) učebnice (1) nám (3) působila (5) značné (2) obtíže (1).
c)

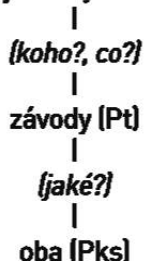
- d) cvičení – 1. p., č. j., r. stří., vzor stavení; působila – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; značné – 4. p., č. mn., r. ž., mladý, tvrdé
e) obtíže
f) učebna, učební, učit
g) působila || dělala

UČEBNICE str. 124

Přísluvečná určení

1. a) ... protože jsem se snažil tvářit skromně. (*Jak jsem se snažil tvářit? Skromně.*)
... a za druhé Zuzka nebyla ve škole. (*Kde nebyla Zuzka? Ve škole.*)
... a po výstřelu vyrazil. (*Kdy jsem vyrazil? Po výstřelu.*)
b) Vypravěč příběhu vyhrál oba závody. Druhou vadou bylo, že to neviděla Zuzka. Vypravěč skočil 3,28 metru až 3. pokusem.
c) vyhrál jsem oba závody; nechci se chlubit...
d) byl to úspěch, bylo napínavější
e)

Nevyjádřený podmět (já) — jsem vyhrál

- f) favorit – adept na vítězství, gratulovat – blahopřát

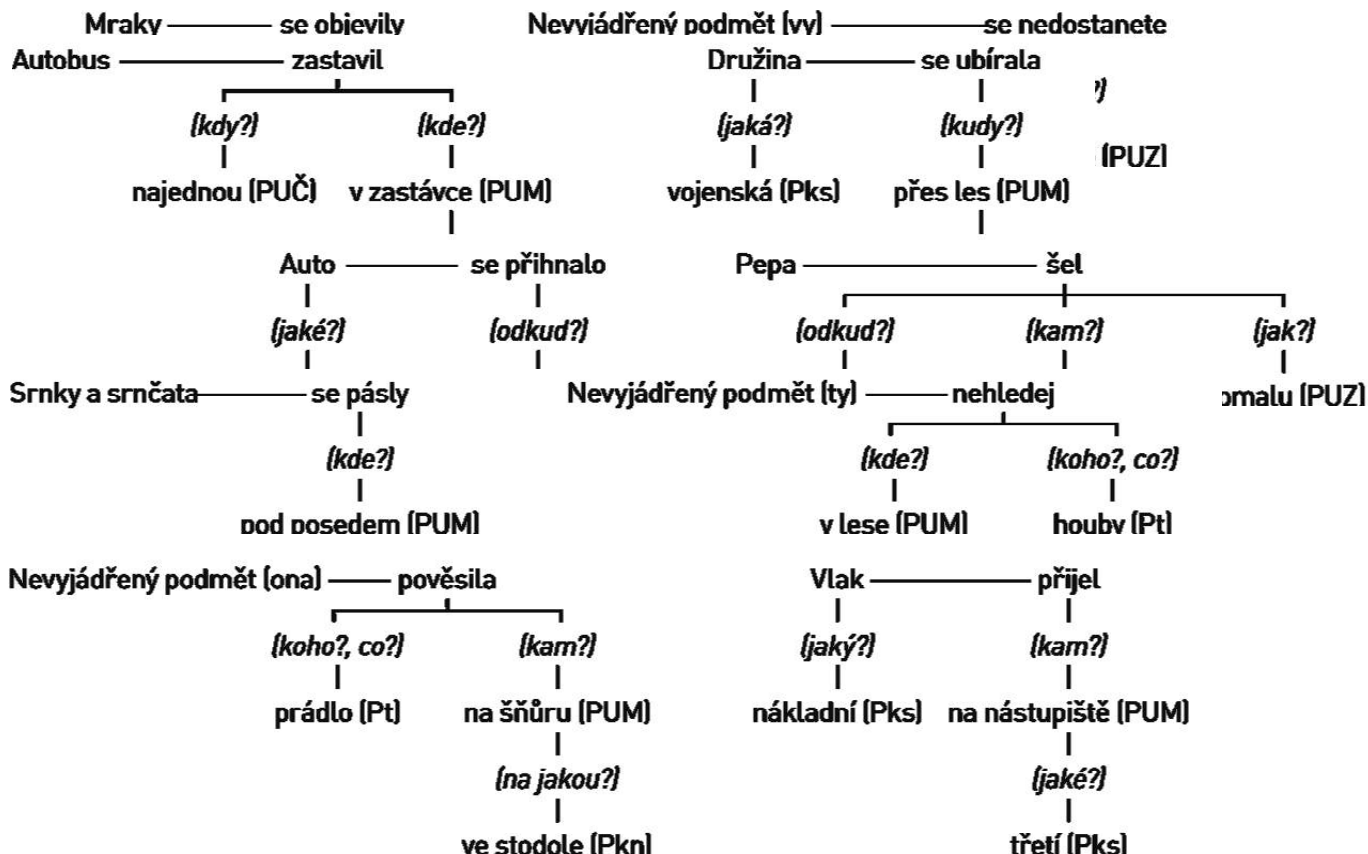
UČEBNICE str. 125

Přísluvečné určení místa

1. Na okně (PUM – kde?, 1) seděla kočka ... a koukala se ven (PUM – kam?, 6), byl horký letní den ... na okně seděla kočka, venku (PUM – kde?, 6) zpíval kos. ... a mně veselý sen se pod jabloní (PUM – kde?, 1) zdál ... na okně seděla kočka a venku (PUM – kde?, 6) štěkal pes...
2. a) V pravěku žili lidé převážně v jeskyních (1). Na stěnách (1) některých jeskyní se z pravěku dochovaly malby zvířat. V době železné k nám ze západu (1) přišli Keltové. Kelty u nás (3) později vystřídali Germáni. První státní útvar na našem území vznikl na Moravě (1). Rod Přemyslovců pocházel z Čech (1).
b) lidé = žili, malby = se dochovaly, Keltové = přišli, Germáni = vystřídali
3. v Brně, v brouzdališti, v boudě, v blátě, na brázdě...

4. a) Na obloze se objevily černé mraky. Tam už se dnes rozhodně nedostanete. Autobus najednou zastavil v zastávce na znamení. Vojenská družina se ubírala přes hluboký les. Zleva se přihnalo nákladní auto. Ze školy šel Pepa pomalu domů. Vlak z Ostravy přijel na třetí nástupiště. Pod posedem se pásly srnky a srnčata. Nehledejte v lese houby, je sucho. Prádlo pověsila na šňůru ve stodole.

b)

Přísluvečné určení času

1. a) Dokud (dokdy? – PUČ); Z Těšína (odkud? – PUM); Včera (kdy? – PUČ); dnes (kdy? – PUČ); na čelo (kam? – PUM); Ve stánku (kde? – PUM); Ze školy (odkud? – PUM)
b) Např.: Těšín je unikátní město rozdělené mezi dva státy, má staré historické kořeny a dodnes je místem setkávání různých kultur a jazyků.

2. O půlnoci začaly padat na Vysočině kroupy. Večer seděl na lavičce. Zůstaneš se mnou až do konce představení? Učí se od časného rána. Náš soused hraje denně na housle. Za bouřky jsme se schovali do blízkého podchodu. Vidám ho zřídka. Nikdy na tebe nezapomenu.

UČEBNICE str. 127

Přísluvečné určení způsobu

1. Jedno vývojové stadium žáby se nazývá pulec (1). Špatně (6) jsme si rozuměli. Ondra mluvil srozumitelně (6). Máma rychle (6) ukončila rozhovor. Balíček je zalepený lepidlem (1). Petr jezdí do školy na kole (1). Naše babička vypadá velmi mladě (6). Některá zvířata žijí zvláštním způsobem (6). Bronz se vyrábí slitím (1) mědi a cínu.
2. Vše jsem pořádně promyslel. Auto se k nám rychle blížilo. Tatínek se na mě mile podíval. Po týdnu vypadal nemocný lépe. Ondra se pomalu loudal domů. Petr se obezřetně rozhlížel kolem sebe. Příjemně se na mě usmál.
3. a) Jmenoval se Špaček. Zpíval jako slavík (PUZ). Občas kradl jako straka (PUZ). Když ho chytili, byl červený jako rak (PUZ). Ve škole byl pyšný jako páv (PUZ). Už od malička byl líný jako veš (PUZ). A pomalý jako želva (PUZ)...
b) Přirovnání vznikla podle typických vlastností zvířat (zpěv, krádež, barva, pýcha, lenost, pomalost).

UČEBNICE str. 128

Větné členy – procvičování

1. a) Ve starověkém Řecku. Zpočátku byli staří Řekové pastýři. Nejprve chovali hlavně ovce a kozy. Později pěstovali na svých políčkách obilí, olivy a vinnou révu na vinicích. Řekové uctívali několik bohů. Jejich nejvyšší vládce byl Zeus. Obývali Olymp. Řekové přísně dbali na tělesnou výchovu. I dospělí muži utužovali své tělo na veřejných cvičištích. Dívky pomáhaly v domácnosti. Připravovaly se na úlohu manželky. V Řecku vznikly všechny druhy umění. Řecká vzdělanost se rozšířila po celém světě.
b) Ve starověkém (Pks) Řecku (PUM). Zpočátku (PUČ) byli staří (Pks) Řekové pastýři. Nejprve (PUČ) chovali hlavně (PUZ) ovce (Pt) a kozy (Pt). Později (PUČ) pěstovali na svých (Pks) políčkách (PUM) obilí (Pt), olivy (Pt) a vinnou (Pks) révu (Pt) na vinicích (PUM). Řekové víno (Pt) opravdu (PUZ) milovali. Někteří se věnovali hrnčířství (Pt), jiní vyráběli doma (PUM) plátno (Pt). Řekové uctívali několik (Pks) bohů (Pt). Jejich (Pks) nejvyšší (Pks) vládce byl Zeus. Obývali Olymp (Pt). Řekové přísně (PUZ) dbali na tělesnou (Pks) výchovu (Pt). I dospělí (Pks) muži utužovali své (Pks) tělo (Pt) na veřejných (Pks) cvičištích (PUM). Dívky pomáhaly v domácnosti (PUM). Připravovaly se na úlohu (Pt) manželky (Pkn). V Řecku (PUM) vznikly všechny (Pks) druhy umění (Pkn). Řecká (Pks) vzdělanost se rozšířila po celém (Pks) světě (PUM).
2. a) Lež má krátké (Pks) nohy. S úsměvem jde všechno (PO). Co tě (Pt) nezabije, to tě posílí. Žádný učený z nebe (PUM) nespádá. Čas všechny (Pks) rány zahojí. Odvážnému (Pt) štěstí přeje. Sytý (PO) hladovému nevěří. Všechno zlé je pro něco (Pt) dobré. Dobré slovo i železná vrata (Pt) otvírá. Boží mlýny melou pomalu (PUZ), ale jistě. Co se v mládí (PUM) naučíš, k stáru jak když najdeš.
b) Lež má krátké (2) nohy. S úsměvem jde všechno (3) líp. Co tě (3) nezabije, to tě posílí. Žádný učený z (7) nebe (1) nespádá. Čas všechny (3) rány zahojí. Odvážnému (1) štěstí přeje. Sytý (1) hladovému nevěří. Všechno zlé je pro něco (3) dobré. Dobré slovo i železná vrata (1) otvírá. Boží mlýny melou pomalu (6), ale jistě. Co se v (7) mládí (1) naučíš, k stáru jak když najdeš.
3. a) teplých – správně teplých; časi – správně časy; lofci – správně lovci.
b) Na polích (PUM) pomalu (PUZ) končili zemědělci se sklizní (Pt) úrody (Pkn). Brzy (PUČ) se přihlásily podzimní (Pks) mlhy. Stěhovaví (Pks) ptáci se chystali k odletu (Pt) do teplých (Pks) krajin (Pkn). Stromy zežloutly a listy ve větru (Pkn) slétaly na zem (PUM). Zajíčům (Pt) a koroptvím (Pt) nastaly v lesích (PUM) zlé (Pks) časy. Myslivci procházeli lesy (PUM) s nabitými (Pks) puškami (PUZ). Zvířata rychle (PUZ) prchala před lovci (Pt) do houštin (PUM) a schovala se v křoví (PUM).
d) Koroptev je ohrožená kvůli intenzivnímu zemědělství, chemii a úbytku úkrytů. Pro její záchranu se obnovují meze, omezují pesticidy a probíhá odchov a ochrana druhu.
4. Malé (Pks) děti si odpoledne (PUČ) nadšeně (PUZ) stavěly na pískovišti (PUM) hrady (Pt) z písku (Pkn).

UČEBNICE str. 129 – TEST

Test – větné členy

1. b); 2. d); 3. c); 4. a); 5. d); 6. a); 7. c); 8. d); 9. a); 10. d); 11. c)

UČEBNICE str. 130

3. VĚTA JEDNODUCHÁ A SOUVĚTÍ

1. Vodník si poskládal prázdné hrníčky na poličku. Na zápraží odpočívala černá kočka. Pozorovala lidi. Drak se ubytoval daleko od lidí. Potřeboval klid. – Věty jednoduché – mají jen jeden přísudek.
2. a) Kdy začaly dějiny letectví? Touha lidí létat se projevila už v 6. století v Číně, kde jsou zaznamenány první pokusy létat na dracích. Dějiny letectví však obvykle začínají prvními balony a pokračují vzducholoděmi. V 19. století se objevili první průkopníci letectví, jejich letouny však spíš skákaly, než aby létaly. První let motorovým letadlem uskutečnili roku 1903 bratři Wrightové [raitové] v Anglii. Od té doby se konstruktéři letadel neustále pokoušejí o větší rychlost, vyšší výšku a lepší kontrolovatelnost letů.
b) Touha lidí létat se projevila už v 6. století v Číně, kde jsou zaznamenány první pokusy létat na dracích. – souvětí, 2 věty; Dějiny letectví však obvykle začínají prvními balony a pokračují vzducholoděmi. – souvětí, 2 věty; V 19. století se objevili první průkopníci letectví, jejich letouny však spíš skákaly, než aby létaly. – souvětí, 3 věty
3. O prázdninách jsme jezdili k babičce. – VJ; Brzičko ráno nás budili kohouti pronikavým kokrháním. – VJ; Hlásili, že přichází nový den. – S, 2 věty; Když jsme vstali, museli jsme nasypat zrní hladovým slepicím. – S, 2 věty; Za plotem natahovaly krky husy a zlověstně syčely. – S, 2 věty; Čekaly na kopřivy, které jsme jim přinesli. – S, 2 věty; Dědečkovým bílým králíkům jsme hodili hrst trávy. – VJ; Prasata už chrochtala, těm jsme dali vařené brambory. – S, 2 věty; Pro psy jsme měli kosti, co zbyly od večeře. – S, 2 věty; Když jsme skončili, běželi jsme za dětmi ze vsi. – S, 2 věty

UČEBNICE str. 131

4. Konečně napadl první letošní sníh, takže si postavíme sněhuláka. Nemohli jsme se koupat, protože se prudce ochladilo. Zabloudili jsme v mlze, ale zachránilo nás světlo z bytovny. Letadlo s pasažéry přistálo hladce a pilot byl odměněn potleskem. Po suchém červenci začalo v srpnu pršet, a tak jsme mohli chodit na houby.
5. a) Ve sklárně znovu vyrábějí skleničky, které si může každý koupit. Telefon několikrát zazvonil, ale nikdo zvonění neslyšel. Musel si pořídit brýle proti slunci, aby si chránil zrak. Polévka na stole vystydla, a proto jsme si ji ohřáli. Traktory svázely z polí úrodu obilí, aby nezmokla. Obdivovali jsme auta a motorky, které stály na parkovišti. O prázdninách jsme ochutnávali různé druhy zmrzliny, abychom se ochladili.
- b) Ve sklárně znovu (oni – podmět nevyjádřený) vyrábějí skleničky, které si může každý koupit. Telefon několikrát zazvonil, ale nikdo zvonění neslyšel. (on – podmět nevyjádřený) Musel si pořídit brýle proti slunci, aby si chránil (on – podmět nevyjádřený) zrak. Polévka na stole vystydla, a proto jsme si ji ohřáli (my – podmět nevyjádřený). Traktory svázely z polí úrodu obilí, aby nezmokla (ona – podmět nevyjádřený). Obdivovali jsme (my – podmět nevyjádřený) auta a motorky, které stály (on – podmět nevyjádřený) na parkovišti. O prázdninách jsme ochutnávali (my – podmět nevyjádřený) různé druhy zmrzliny, abychom se ochladili (my – podmět nevyjádřený).
6. a) Na zastávce čekali na jediný autobus do Nivnice promočení lidé, ale toho dne se někde zdržel (on – podmět nevyjádřený). – 2 věty
- b) Na (7) zastávce (1) čekali (5) na (7) jediný (2) autobus (1) do (7) Nivnice (1) promočení (2) lidé (1), ale (8) toho (3) dne (1) se (3) někde (6) zdržel (5).
- c) dne
- d) jediný – shodný, do Nivnice – neshodný, promočení – shodný, toho – shodný
- e) čekárna, očekávání, čekatel
- f) předpona za-, kořen -stáv-, přípona -c, koncovka -e

UČEBNICE str. 132

4. PŘÍMÁ ŘEČ

1. Ota se ptá: „Byl jsi včera v knihovně, Edo?“ „Jasně. A proč se ptáš?“ diví se Eda. Ota na to: „Kvůli té knížce na referát.“ „Když já na to zapomněl,“ omlouvá se Eda. „Nevadí. Zajdeš pro ni zítra!“ navrhne Ota. „Kde jsi byl?“ ptá se maminka. Jirka odpoví: „Ve škole přece.“ „Nelži!“ zlobí se maminka. „Ale já nelžu,“ zlobí se Jirka. Máma křičí: „A na hřišti byl tvůj dvojník?“
2. A.
Maminka říká svým dvěma synům: „Sáňky si musíte půjčovat.“ Starší synek jí odpoví: „Neboj, vždyť my to děláme, já jezdím dolů a bráška tahá sáňky nahoru.“
- B.
Evička se ptá tatínka: „Můžu se dívat na televizi?“ Otec odpoví: „Můžeš se dívat celé odpoledne, ale nesmíš si ji pustit.“
- C.
Malý Honzík se ptá tatínka: „Je mrkev zdravá na oči?“ Tatínek se zamyslí a pak se Honzíka zeptá: „Už jsi někdy viděl králíka s brýlemi?“

UČEBNICE str. 133

3. Eva při odchodu oznamuje, že jde do lesa na jahody. Maminka namítá, že je zima. Eva vysvětluje, že má čepici i rukavice. Milánek se ptá dědečka, jestli má ještě všechny zuby. Dědeček si postěžuje, že nemá. Milánka jeho odpověď potěší a poprosí dědečka, aby mu na chvíli podržel čokoládu.
4. a) A.
Potkala želva zajíce a začali se bavit. Želva ukázala na vzdálený strom a zeptala se: „Kdo z nás tam bude první?“ „Já,“ řekl zajíc. „Kdepak! Já to budu!“ tvrdí želva. „Zbláznila ses?“ podivil se zajíc. „Jak můžeš něco takového tvrdit? Chceš se vsadit?“ „Chci,“ odpověděla ževa.
- B.
Vsadili se, odstartovali a vyběhli. Zajíc vyrazil jako šíp a smál se. Když vběhl na louku, zastavil se a udělal tři kotrmelce. „To je krásná tráva!“ zaradoval se a začal se hned cpát. „Trošku si zdřímnu.“ napadlo ho. Když se probudil, vzpomněl si na závod. Rozhlédl se. Želva má jen pár kroků k cíli. Zajíc vyrazil, jak nejrychleji uměl, ale nestihl to. Skončil druhý. Želva mu řekla: „Důstojná vytrvalost je rychlejší než zbrklá potřebnost.“

b) A.

Potkala želva zajíce a začali se bavit. Želva ukázala na vzdálený strom a zeptala se: „Kdo z nás tam bude první?“ „Já,“ řekl zajíc. „Kdepak! Já to budu!“ tvrdí želva. „Zbláznila ses?“ podivil se zajíc, „jak můžeš něco takového tvrdit? Chceš se vsadit?“ „Chci,“ odpověděla želva.

d) vyrazil jako šíp

e) A.

Potkala (5) želva (1) zajíce (1) a (8) začali (5) se (3) bavit (5). Želva (1) ukázala (5) na (7) vzdálený (2) strom (1) a (8) zeptala (5) se (3): „Kdo (3) z (7) nás (3) tam (6) bude (5) první?“ (4)

f) druhý – mladý

g) a) bajka

Uč., str. 134–135 | VII. ZÁVĚREČNÝ TEST – MLUVNICKÁ ČÁST

UČEBNICE str. 134– TEST

1. a) O H R A D A; b) P R A L E S ; c) L É K Á R N A; d) L E D O V E C
2. a) prázdniny – P; b) housle – P; c) uhlí – H; d) jahodí – H; e) lidstvo – H; f) ústa – P
3. a) dres – K; b) láska – A; c) běh – A; d) názor – A
4. b) mouka; d) železo
5. d) České Budějovice, České řeky – správně české řeky
6. a) na kole – 6. p.; b) pod lavicemi – 7. p.; c) ke stolu – 3. p.; d) ze zlata – 2. p.
7. a) modrý – mladý, tvrdý; b) Evin – přivlastňovací, matčin; c) svěží – jarní, měkký
8. a) prudký – prudší; b) tichý – tišší; c) dobrý – lepší; d) známý – známější; e) lehký – lehčí; f) těžký – těžší; g) krátký – kratší; h) jemný – jemnější
9. a) pražští stavitelé, třebečští herci

UČEBNICE str. 135 – TEST

10. b) s rybími jikrami; 2. d) pro Janovi psy – správně rybími, Janovy
11. a) Uk.; b) Př.; c) Ne.; d) Zá.; e) Os.; f) Vz.
12. a) před 15. hodinou
13. b) Stovky lidí spěchali na stadion. – správně spěchaly
14. a) Pokoj je nově vymalovaný. – JSS; b) Od září se budu víc učit. – S; c) Vrátil se domů pozdě. – S; d) Jirka byl pět let průvodcem. – JSS
15. c) Zaujal nás dřevěný domek u cesty.
16. a) Včera jsme viděli u lesa lišku.
17. b) Včera (PUČ) jsme si doma (PUM) pěkně (PUZ) hráli.
18. a) K babičce jeli nejen bratranec a sestřenice, ale i strýc s tetou. – VJ; b) V pátek přijel k babičce bratranec, sestřenice zůstala doma. – S; c) Karolíně, ale také Petře se líbili chlapci věnující se aktivně sportu. – VJ; d) Líbili se jim kluci, kteří sportovali. – S

Uč., str. 136–161 | VIII. KOMUNIKACE A STYLISTIKA

Očekávaný výstup:

- odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji
- rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru
- rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj
- dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci
- odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru
- v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči
- zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu
- využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát

- uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování

- využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů

využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace

UČEBNICE str. 137

1. KOMINIKACE

B. SLOVNÍ KOMUNIKACE

1. b) I. – B. řešení problému; II. – A. výklad nové látky; III. – C. žádost o uvolnění; IV. – D. komentování fotbalového utkání
c) I. – D.; II. – B; III. – C.; IV. – A.
d) IV. Hostující hráči...
e) I. Filip: „Běž...”
2. a) představování

UČEBNICE str. 142

A. Výpisky

1. c) těžkoooděnci – vojáci s těžkou zbrojí; smělý – odvážný
d) Čím výš je člověk v politice, tím víc ztrácí, pokud prohraje např. volby.
e) V bitvě na Moravském poli.

UČEBNICE str. 143

2. b) motorová vozidla, Mladá Boleslav, opravná a výrobní jízdnicí kol, Václav Klement – organizační a obchodní stránka, Václav Laurin – konstrukční a technická stránka, motor, motocykl, automobily, válka, požár, prodej, oddělení od Škodovky

UČEBNICE str. 144

B. Výtah

1. d) A. NE; B. ANO; C. ANO; D. ANO; E. ANO
e) lingvista – jazykovědec, etnolog – člověk zabývající se studiem jednotlivých kultur
f) dochované || b) zachované
g) která
h) Ve 3. odstavci.
i) nesrozumitelným, nejrozšířenější
j) b) záznamy – data
2. a) Výpisky mohou být heslovité, jsou kratší než ucelený výtah.
b) výtah

UČEBNICE str. 146

2. VYPLŇOVÁNÍ JEDNODUCHÝCH TISKOPISŮ

A. Obálka

1. b) chybí poštovní směrovací číslo u příjemce
c) paní Zuzaně Tiché
d) pan Zdeněk Ošmera

B. Podací lístek

1. a) adresát: Zlatnictví, odesílatel: Marek Odložil
b) Teplická 272, Libouchec
c) např. řetízek na opravu

UČEBNICE str. 147

3. JEDNODUCHÉ KOMUNIKAČNÍ ŽÁNRY

1. a) objednávka – Dle vaší nabídky bych si ráda zakoupila...
pozdávka – Přijďte s námi v pátek 1. června oslavit...
inzerát – Věnuji téměř nové kolečkové brusle velikosti...
vzkaz – Přijdu až kolem půl sedmé, posunuli...
zpráva – Ve středu 14. dubna se v městském...
b) Dle vaší nabídky bych si ráda zakoupila... – chybí množství
Přijďte s námi v pátek 1. června oslavit... – chybí místo a čas
Věnuji téměř nové kolečkové brusle velikosti... – chybí kontakt
Ve středu 14. dubna se v městském... – chybí přesné určení, kde se akce konala

A. Vzkaz

3. Zítra brzy ráno bude v zasedací místnosti schůze o mimořádných odměnách.

UČEBNICE str. 148

B. Inzerát

1. b) Studio S.
c) Všechny kromě posledního, ten hledá zboží ke koupi.
d) První inzerát není ze současnosti. Poznat se to dá podle telefonního čísla.
e) seriózní nabídka – dobrá nabídka
4. Vhodné kanály, jak prodat přebytné věci jsou Sbazar.cz nebo Bazos.cz.

UČEBNICE str. 149

C. Objednávka

- 3.b) Nakupujeme jen na ověřených stránkách, kontrolujeme zabezpečení a neprozrazujeme citlivé údaje.

D. Oznámení, zpráva

1. b) Text A. je oznámení, text B. je zpráva.
c) burza – místo k směně nebo prodeji zboží

UČEBNICE str. 150

4. a) zpráva
b) ... a ženu potom spojila s vedoucí dotyčné pobočky. Pak už zbývalo domluvit předání peněz, které byly původně určeny k uložení v bance. Poctivost se Avalosové vyplatila, od vedoucí bude dostávat...
c) v novinách

UČEBNICE str. 151

4. DOPIS, E-MAIL

1. C, A, D, B, E

UČEBNICE str. 152

2. a) V 1. dopisu chybí datum. V 2. dopisu chybí adresy a věc.
b) 2. dopis; adresátem je Minerva McGonagallová

UČEBNICE str. 153

3. a) adresát: Jaroslava Kolovrátková, odesílatel: Kamil Petráško
b) E-mail má mít předmět, oslovení, vlastní text, závěrečnou formuli a podpis.
4. a) A. Objednávka týdenního pobytu
B. Úkol z matematiky
b) B – je psán mezi kamarády, má neformální tón, řeší běžnou soukromou záležitost

UČEBNICE str. 154

A. POPIS

1. a) zámecká brána, dřevěný plot, zimní zahrada, ovocné stromy, řezané květiny, úzké cestičky, vzácné sochy, skalní jezírko, rodinný dům, nová veranda, úzké dveře, došková střecha, plastová okna, měděné okapy a římsy, bílé

stěny, psací stůl, výkladní skříň, plastová polička, drahý koberec, vyprané záclony, manželská postel, kancelářská židle, čalouněné křeslo

2. a) veselá || legrační, vtipná; nízká || nevysoká, malá; čerstvé || nepasterizované; jasné || zářivé; kulatý || oválný; čistá || pramenitá; studený || chladný; pohledná || hezká; dobré || chutné; pravidelné || rovnoměrné; ostrý || pálivý; výborný || skvělý, dobrý; pevný || pořádný
- b) veselá × smutná; nízká × vysoká; čerstvé × staré; jasné × tlumené; kulatý × hranatý; čistá × špinavá; studený × teplý; pohledná × škaredá; dobré × odporné; pravidelné × nepravidelné; ostrý × sladký; výborný × špatný; pevný × slabý
3. Vzadu za domem nám tatínek vytvořil malé království. Skládá se ze dřevěné věže, která je zakončena cimbuřím. Vedle věže se nachází jezírko, u něho se povalují velké balvany, které mohou posloužit jako židle. Za kameny je plno písku, který je výborným stavebním materiálem. Na věž můžeme vylézt po žebříku nebo se vyšplhat po laně. Dolů se můžeme spustit po skluzavce nebo skočit do písku. Často si tu hrajeme s kamarády a vymýšlíme, o co ještě tatínka poprosíme.
4. Naše teta teď bydlí v Plzni. Pracuje zde jako soudkyně, protože na krajském soudě měli volné místo. Žije tu i se strýcem a jejich dvěma kluky. Strýc opravuje pračky, ledničky a myčky. Kluci hrají výborně fotbal. Jejich dům zatím úplně nezařídili, protože se sem nastěhovali teprve nedávno. Nachází se v klidné čtvrti, kde najdeme i plno zahrad a parků. Plzeň se stala jejich domovem a všichni se tu cítí spokojeně.

UČEBNICE str. 155

Popis místnosti

1. c) Ze 4 odstavců.
- d) 1. Přivítání a pravidla; 2. Strop a podlaha; 3. Jednotlivé rostliny; 4. Starobylý ušák

UČEBNICE str. 156

2. a) pestrobarevný koberec, dřevěný stůl, průsvitný závěs, starobylý nábytek, moderní sedačka, praktický stůl, pohodlné křeslo, ručně malovaný porcelán, kožená taška, papírový pytlík, matné sklo, skleněná váza, čistý ubrus, popraskaný beton, zamaskovaná skvrna, tajný deník, dětský pokoj, psací stůl, otáčecí židle, vysouvací zásuvka, korková zátka, čalouněný nábytek
3. b) Rozházené hračky v pokoji.

UČEBNICE str. 157

Popis osoby

1. b) Vlasy, oči ani obličej nejsou pro charakteristiku skrčka podstatné.
- c) rezavé vlasy
- d) postava

UČEBNICE str. 158

- e) tři postavy
- f) postavou a bohatstvím
- g) Člověk ušlechtilého vzhledu je člověk hezkého vzhledu s dobrým srdcem.
2. pomalá, rychlá, klopýtavá chůze; vysoká, štíhlá, zavalitá postava; kulatý, rozesmátý, smutný obličej; modré, velké, uplakané oči; červené, plné, popraskané rty; malý, drobný, velký nos; široká, statná, svalnatá ramena; špinavé, šikovné, pracovitě ruce; dlouhé, ploché, křivé nohy; sportovní, moderní, společenské oblečení

UČEBNICE str. 159

Popis pracovního postupu

1. a) D, C, F, B, G, A, E
- b) A. NE; B. NE; C. ANO
- c) když || až, vyjmeš || vytáhneme, zatlučeme || zaklepeme, nakreslíme || namalujeme, vhodným || dobrým, blízké || příbuzné

UČEBNICE str. 160

4. b) Do misky připravíme dva tvarohy, přisypeme 7 lžic krupice a vmícháme dva žloutky a špetku soli. Všechno smícháme a tvarujeme malé knedlíčky. Postupně je vkládáme do vřelé vody a vaříme 7 minut. Nezapomeňte knedlíčky zamíchat, aby se vám nepřilepily k hrnci. Mezitím rozmačkejte jahody, zakapejte citronovou šťávou, dochutěte cukrem a rozmíchejte. Po uvaření servírujeme knedlíčky na talíř, dozdobíme jahodovým přelivem a

cukrem.

- c) Do misky připrav dva tvarohy, přisyp 7 lžic krupice a vmíchej dva žloutky a špetku soli. Všechno smíchej a tvaruj malé knedlíčky. Postupně je vkládej do vřelé vody a vař 7 minut. Nezapomeň knedlíčky zamíchat, aby se ti nepřilepily k hrnci. Mezitím rozmačkej jahody, zakapej citronovou šťávou, dochuť cukrem a rozmíchej. Po uvaření servíruj knedlíčky na talíř, dozdob jahodovým přelivem a cukrem.

5. b) V prvním receptu chybí suroviny na přípravu. V druhém receptu chybí vlastní popis přípravy.

c) ingredience

d) masožravce

UČEBNICE str. 161

B. VYPRAVOVÁNÍ

1. a) 1. úvod do vyprávění. 2. špehování Olina. 3. nošení brýlí. 4. rozhovor s Nadou

c) vyprávět || povídat, špehoval || sledoval, zmizel || ztratil se, promluvil si || popovídal si

UČEBNICE str. 162

3. a) „Tak co, líbí se ti? Ta je, co?“; „Tati, zahrajeme si za chvilku ještě?“

b) se čtenářem

c) c) trháte

d) dovedete || umíte, pozoruje || sleduje, nenadchne || nedojme, nejhorší || nejstrašnější, nepodstatná || zanedbatelná, soutěžíte || závodíte, všelijak || bůhvíjak, chvíli || minutku

e) Vánoční dárky

f) Je to „úžasná“ autodráha, kterou jste si ale nepřáli...

h) Laskavost znamená být k ostatním hodný, ohleduplný a vstřícný. Pomáhá budovat dobré vztahy a dělá svět příjemnějším místem.

i) přítomný čas

UČEBNICE str. 163

4. a) A. – chybou je opakování zájmena mít.

Jednou jsme dostali chuť na houby, a tak jsme hned ráno vyrazili. Brzy jsme nějaké našli. Udělalo nám to radost. K obědu jsme si uvařili houbovou polévku. Odpoledne jsme dostali průjem. Možná bylo lepší ty houby vyhodit.

B. – chybou je opakování slovesa být a jezdit.

Na začátku prázdnin jsme pobýli na chalupě, pak jsme jezdili několik dní na Šumavě na kole, následoval výlet do pražské zoo spojený s návštěvou babičky. Nejvíce se nám líbilo u moře, kde nás sice otravovaly medúzy, ale jinak jsme byli spokojení. Vyšlo nám i počasí. Konec prázdnin jsme strávili doma. Podnikali jsme výlety do okolí.

C. – chybou je opakování slova vítězství.

Všichni jsme letos věřili ve vítězství našeho týmu v nejvyšší soutěži. K tomu bylo ale potřeba pár důležitých kroků. Nestačilo nám vyhrát jen zbylá utkání, ale i někteří soupeři museli prohrát. Nic tedy nebylo jisté, ale my jsme po něm toužili ze všech nejvíc.

- c) Rčení „Není důležité zvítězit, ale zúčastnit se“ znamená, že důležitější než samotná výhra je snaha, účast a poctivý výkon. Je heslem novodobých olympijských her.